

Keskkonnateabe Keskus
Estonian Environment Information Centre

**ULUKIASURKONDADE SEISUND JA
KÜTTIMISSOOVITUS 2011**
*Status of Game populations in Estonia and proposal
for hunting in 2011*

Koostajad: Peep Männil
Rauno Veeroja
Jüri Tõnisson

Tartu 2011

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	2
MATERJAL JA METOODIKA	4
SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI	7
PÕDER (ALCES ALCES)	7
METSSIGA (SUS SCROFA)	13
PUNAHIRV (CERVUS ELAPHUS)	17
METSKITIS (CAPREOLUS CAPREOLUS)	21
KARU (URSUS ARCTOS)	25
HUNT (CANIS LUPUS).....	29
ILVES (LYNX LYNX).....	36
REBANE (VULPES VULPES)	41
KÄHRIK (NYCTEREUTES PROCYONOIDES).....	44
KOBRA (CASTOR FIBER).....	47
HALLJÄNES (LEPUS EUROPÆUS).....	49
VALGEJÄNES (LEPUS TIMIDUS)	51
METSNUGIS (MARTES MARTES).....	53
MINK (NEOVISON VISON).....	56
TUHKUR (MUSTELA PUTORIUS)	58
MÄGER (MELES MELES)	60
JAHILINNUD	62
KOKKUVÕTE	67
SUMMARY.....	68

SISSEJUHATUS

Vastavalt jahinduses toimuvatele arengutele muutub ulukiasurkondade kasutamise korraldamisel väikesemaks riigi ja suuremaks jahimeeste roll. See puudutab ka enamuse ulukite küttimehahtude määramist, mis tulevikus jääb jahimaa kasutaja otsustada. See annab jahimehele suurema otsustusõiguse, suurendades samas ka tema vastutust asurkondade hea käekäigu eest. Riigi ülesandeks jääb olukorra jälgimine ja jahimaa kasutajate regulaarne nõustamine ulukite kasutuse osas, ennetamiseks võimalikke ebasoovitavaid tagajärgi.

Keskkonnateabe Keskuse ulukiseireosakonna üheks riiklikuks põhiülesandeks on jahilulukite asurkondade seisundi jälgimine ja ettepanekute tegemine asurkondade soodsa seisundi säilitamiseks ja tasakaalustatud arenguks. Ulukiseireosakond koondab jahimeeste kogutavaid seireandmeid ning teeb nende analüüsil saadud tulemuste põhjal iga-aastaselt soovitusi ulukite küttimehahtude ja –struktuuri määramiseks.

Enamuse meie jahilulukiliikide puhul ei saa hinnata nende absoluutarvukust, vaid suhtelise arvukuse muutusi ehk trende. Arvamuspõhiselt saadud absoluutarvukuse numbrilise (siiani nn ametlik loendus) võimalik viga on selgelt liiga suur kasutamaks seda jahinduslike otsuste tegemisel. Jahimeeste poolt antavat hinnangut saab aga kasutada ühe näitajana arvukuse muutuste jälgimisel. Erinevate meetoditega (küttimehahtude statistika, ruutloendus, jahimeeste hinnang arvukusele, ulukivaatlused, kütitud isendite info) kogutud andmete võrdleva analüüsi tulemusel saab erinevate parameetrite (levik, arvukus, sooline-vanuseline struktuur) jälgimise kaudu anda hinnangu asurkonna seisundis toimunud muutustele, prognoosida seisundit enne järgmist küttimehahtudega ning teha vastavalt sellele küttimehahtude ettepanekud. Enamuse liikide kohta tehtavad küttimehahtude ettepanekud ei ole numbrilised, vaid näitavad vajalike muudatuste suunda võrreldes varasemate aastatega.

Jahipiirkondadele koostatud jahimaa korralduskavade peatükid, mis puudutavad ulukite kasutamise korraldamist, sisaldavad mitteusaldusväärset informatsiooni, mistõttu ei tohiks neid võtta aluseks jahipidamise praktilisel korraldamisel jahipiirkonnas. Detailse usaldusväärse informatsiooni puudumise (riiklikul tasemel puudub selleks ka vajadus) tõttu ei tee ka ulukiseireosakond ettepanekuid mitte jahipiirkondade tasemel, vaid puudutab väikseima üksusena maakondi. Nende liikide puhul, kus küttimehahtude ettepanekud on väljendatud arvuliselt, peaks maakonnasisene küttimehahtude ja -struktuuri jaotus saama

korraldatud Keskkonnaameti ja jahimaa kasutaja koostöös vastavalt olemasolevale kohalikule informatsioonile ja eelnenud praktikale.

Käesolevas aruandes kirjeldatakse jahilukite asurkondade seisundis aastate jooksul toimunud muutusi ning selgitatakse nende põhjusi, antakse hinnang asurkondade seisundile aastal 2011 ning tehakse küttemisettepanekud 2011 aasta jahihooajaks. Küttemisettepanekud on liigiti erinevad ning sõltuvad vastava liigi kohta kogutava informatsiooni hulgast ja vajadusest. Suurkiskjate kohta käesolevas aruandes jahimeestele küttemisettepanekuid ei tehta, kuna erinevalt teistest liikidest korraldab nende küttemist jätkuvalt riik. Aruandes antakse jahimeestele vaid esmast informatsiooni hundi, ilvese ja karu asurkondades toimunud muutuste kohta ning viidatakse eeldatavale küttemismahu muutmise suunale.

Põhjalikumad liigirühma- või metoodikaspetsiifilised seirearuanded ja ulukite rakendusuringute aruanded on kättesaadavad Keskkonnateabe Keskuse kodulehelt www.keskkonnainfo.ee

Ulukiseireosakond tänab käesolevaga kõiki seireandmete kogumisega seotud jahimehi ja Keskkonnaameti töötajaid.

MATERJAL JA METOODIKA

Seirearuande koostamisel on kasutatud erinevate ulukiliikide küttime, ruutloenduse, tehtud vaatluste ja jahimeeste hinnangupõhise loenduse andmeid. Sõraliste ja suurkiskjate puhul on kasutatud ka kogutud bioproovide vahendusel kogunenud informatsiooni.

Küttime mahu muutus – kütitud isendite arvu suhteline muutus (KM) protsentides võrreldes eelneva jahihooajaga. $KM = 100 * (K_{(A)} - K_{(A-1)}) / K_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes esitatud 2010. aasta küttime muutus võrreldes 2009. a jahihooajaga.

Pesakondade arv – kasutatakse suurkiskjate karu, hundi ja ilvese puhul. Välja on toodud vaatlusandmete analüüsi käigus saadud eraldi pesakonnad maakonniti. Kui pesakondade territooriumid asuvad mitme maakonna piires, on pesakond pandud maakonda, kuhu jäi suurem osa pesakonna territooriumist (kus oli tehtud suurem hulk vaatlusi). Karu puhul on välja toodud vaid sama-aastaste poegade pesakonnad.

Pesakondade arvu muutus – väljendatakse märkidega +, - või =. Muutuste hindamisel arvestatakse hundi puhul kahte viimast aastat, ilvese puhul aga kolme viimast aastat ning muutus märgitakse juhul, kui arvu tõus on väljendunud kahel järjestikusel aastal. Karu puhul on võrdluses kasutatud kahe järjestikuse aasta pesakondade arvu keskmist $K = (P_{(A)} + P_{(A-1)}) / 2$, kuna sama emaste põlvkond sigib reeglina iga kahe aasta tagant.

Siinkohal tuleb arvestada sellega, et pesakondade arvu muutus väljendab olukorda enne jahihooaega, jäljeindeksi muutus ja jahimeeste hinnang arvukuse muutusele aga jahihooaja järgset olukorda.

Jäljeindeks (JI) – ruutloenduse käigus loendatud keskmine jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta.

Jäljeindeksi muutus – Erinevate ulukiliikide jäljeindeksite suhteline muutus protsentides (JM). $JM = 100 * (JI_{(A)} - JI_{(A-1)}) / JI_{(A-1)}$, kus A on aasta. Käesolevas aruandes on esitatud 2011. aasta jäljeindeksi muutus võrreldes 2010. aasta omaga.

Rohkuse indeks – on vaadeldava aasta jäljeindeksi kõrvalekalle eelneva nelja aasta indeksite keskvaärtusest, millele on antud väärtus 100. Rohkuse indeks = $100 * JI_{(A)} / JK$, kus JK on aastate 2006 – 2010 jäljeindeksite keskvaärtus. Rohkuse indeksi väärtus alla 100 (punaselt) näitab vähenemist, üle 100 (roheliselt) suurenemist.

Jahimeeste hinnang arvukusele – jahimeeste poolt antud hinnangud ulukite arvukuse kohta jahipiirkonnas. Maakondlikud isendite arvud näitavad jahipiirkondade hinnangute summat, mis on ümardatud kümneni.

Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele – suurulukite puhul saadud jahimeeste 2011. aasta arvukuse hinnangu andmete võrdlemisel eelneva 2010. aasta omaga, väikeulukite puhul väljendab jahimeeste otsest hinnangut arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga.

Suurulukid

- + arvukus suurenenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;
- arvukus langenud rohkem kui 5% eelmise aasta loendusega võrreldes;
- = arvukus jäänud samaks. Muutus eelmise aasta loendusega võrreldes on olnud väiksem kui 5%.

Väikeulukid

Jahipiirkondlike hinnangute summana saadud näidu alusel iseloomustatakse arvukuse muutuse trendi järgnevalt:

- + arvukus suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- ++ arvukus oluliselt suurenenud. Maakondliku loenduse summaarne tõus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- = arvukus jäänud samaks. Maakondliku loenduse summaarne tõus või langus on olnud väiksem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- arvukus vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 10% maakonna jahipiirkondade koguarvust;
- arvukus oluliselt vähenenud. Maakondliku loenduse summaarne langus on olnud suurem kui 50% maakonna jahipiirkondade koguarvust.

Küttimissoovitus

↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga suurendada;

↑↑ - küttimist võrreldes eelmise jahihooajaga oluliselt suurendada;

→ - küttida eelmise jahihooajaga sarnaselt (pole põhjust muuta varasemat küttimisstrateegiat);

→ / ↑ - küttida samas mahus või veidi enam;

→ / ↓ - küttida samas mahus või veidi vähem;

↓ - küttimismahtu vähendada;

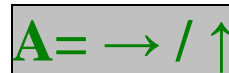
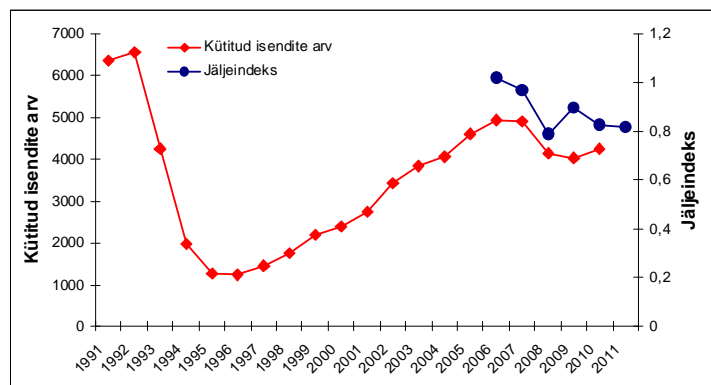
↓↓ - küttimist oluliselt vähendada.

Iga käsitletava liigi juures on hallis kastis esitatud kokkuvõttev hinnang liigi arvukuse muutusele võrreldes eelneva aastaga ja kollases kastis üldistatud soovitus liigi küttimiseks järgneval jahihooajal.

Aruandes esitatud küttimise ja ruutloenduste jäljeindeksite tiheduskaardid on loodud Mapinfo Professional tarkvara abil.

SEIRE TULEMUSED JA KÜTTIMISSOOVITUSED LIIGITI

PÕDER (*Alces alces*)

Põdra küttimine aastatel 1991 – 2010 ja ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Moose hunted in 1991 – 2010 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2011.

Põdra arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja üldloenduse andmetel) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2008	2009	2010		2009	2010	2011			2009	2010	2011	
Harjumaa	584	581	595	2,4	1,25	0,89	0,92	2,7	83,8	1350	1360	1410	3,7
Hiiumaa	115	121	117	-3,3	1,26	1,10	1,11	1,6	96,5	320	340	370	8,8
Ida-Virumaa	176	179	193	7,8	0,86	0,84	0,83	-1,7	81,9	790	810	890	9,9
Jõgevamaa	159	125	124	-0,8	0,57	0,34	0,70	102,8	113,2	500	570	640	12,3
Järvamaa	240	211	235	11,4	0,78	1,01	0,59	-41,3	71,9	570	590	620	5,1
Läänemaa	408	333	355	6,6	1,09	1,45	1,01	-30,1	74,6	700	790	780	-1,3
Lääne-Virumaa	226	242	303	25,2	0,80	0,82	0,58	-29,3	86,4	720	860	860	0,0
Põlvamaa	75	99	108	9,1	0,43	0,36	0,62	72,2	154,3	440	470	510	8,5
Pärnumaa	674	632	667	5,5	0,82	0,85	0,93	9,7	104,1	1560	1580	1620	2,5
Raplamaa	293	286	368	28,7	1,84	1,49	1,38	-7,1	89,3	780	950	1020	7,4
Saaremaa	336	300	283	-5,7	1,08	0,78	1,21	55,7	111,9	820	780	820	5,1
Tartumaa	229	244	209	-14,3	0,59	0,52	0,54	4,0	95,4	610	610	730	19,7
Valgamaa	141	168	177	5,4	0,54	0,48	0,45	-7,1	86,8	550	580	590	1,7
Viljandimaa	323	343	339	-1,2	0,75	0,91	0,74	-19,0	86,8	960	930	1040	11,8
Võrumaa	154	167	182	9,0	0,71	0,55	0,50	-9,3	60,4	510	520	560	7,7
Kokku (Total)	4133	4031	4255	5,6	0,90	0,83	0,82	-1,3	90,8	11180	11740	12460	6,1

Põdraasurkonna seisund Eestis 2010. a seireandmeil püsis suuremate muutusteta. Jahimeeste hinnangul oli põdra arvukus 2011. a kevadeks taas ca' 6% võrra suurenenud, milles oma osa võis olla nii varasemal alaloendusel kui ka alaküttimisel 2009 - 2010. a. Ruutloenduse jäljeindeks püsis pea samal tasemel, nagu 2010. a.

2010. a. kütitud põtradelt kogutud alalõualuude pikkus, põdralehmade sigimiselundkondade analüüsil leitud viljakusnäitajad ja pullide sarvemõõdud andsid tunnistust konditsiooni seisukohast, et aasta 2010 oli põdrale raskem, kui aasta 2009.

Küttimismaht läks pea kõigis maakondades Keskkonnateabe Keskuse ulukiseireosakonna soovitatuga kokku: kasutusele võetud kvoot 4491 isendit ei erinenud soovitatud 4500-st

oluliselt, ning kasutatud kvoodist kütiti ainult Tartumaal alla 90% (86,4%), ülejäänuis 91,5-100%.

Põdra kütimisstruktuur maakonniti 2010. a. jahihooajal, 2010. a. jahiaegsed vaatlusandmed ja KTK ulukiseireosakonna soovituslik kütimiskvoot 2011. aastaks. Punasega esitatud olulised kõrvalekalded 2010. a. soovitatud kütimisstruktuurist.

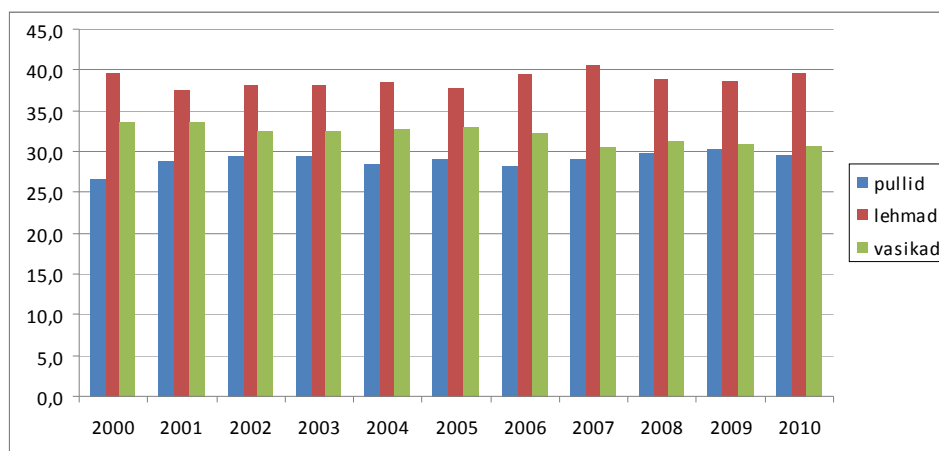
Maakond County	Kütimine 2010 Content of Hunting bag in 2010			Vaatlused 2010 Observations in 2010		Soovitatav kütimiskvoot 2011 Suggestion for quota in 2011			
	pullle (%)	lehmi (%)	vasikaid (%)	♀/♂	vasikate %	pullle (%)	lehmi (%)	vasikaid (%)	Kütimismaht (is)
	bulls	cows	calves		calves	bulls	cows	calves	No of individuals
Harjumaa	38,7	29,1	32,3	1,33	27,3	34	32	34	650 - 750
Hiiumaa	34,2	30,8	35,0	1,17	27,2	34	31	35	150 - 170
Ida-Virumaa	45,6	19,2	35,2	1,34	31,5	35	29	36	230 - 280
Jõgevamaa	35,5	30,6	33,9	1,34	31,9	35	30	35	150 - 200
Järvamaa	36,2	28,9	34,9	1,57	33,3	32	32	36	240 - 270
Läänemaa	35,2	31,5	33,2	1,13	28,0	34	30	36	360 - 380
Lääne-Virumaa	40,6	28,1	31,4	1,33	28,2	35	30	35	330 - 370
Põlvamaa	47,2	21,3	31,5	0,98	31,2	35	30	35	120 - 150
Pärnumaa	41,8	29,7	28,5	1,34	29,3	34	32	34	710 - 770
Raplamaa	34,8	31,5	33,7	1,65	33,8	32	32	36	420 - 470
Saaremaa	36,0	30,0	33,9	1,13	27,5	33	31	36	290 - 330
Tartumaa	36,4	30,6	33,0	1,41	27,6	33	30	37	250 - 270
Valgamaa	42,9	22,0	35,0	1,52	38,8	34	29	37	210 - 230
Viljandimaa	36,3	31,0	32,7	1,45	34,6	33	31	36	400 - 450
Võrumaa	35,2	26,9	37,9	1,48	37,9	33	28	39	190 - 220
Kokku (Total)	38,4	28,9	32,7	1,34	30,8	32-35	28-32	34-39	4700 - 5310

Tegelikus kütimisstruktuuris ilmnes taas olulisi hälbeid soovituselt. Tüüpilisimaks hälbeks on põdrapullide üle- ja vasikate alakütimine. Pullide eeliskütimisega eristusid Lääne- ja Ida-Viru, Pärnu, Põlva ja Valga maakond, kus pullide osa saagis küündis isegi üle 40% (soovitus mitte üle 36%). Vasikate kütimises jäi ainsana alla 30% Pärnu maakond (28,5%), samas kui 11 maakonda küündis 33%-ni või üle. 2010. a üheski maakonnas lehma pullidest rohkem ei kütitud. Mistahes soorühma tugeva eeliskütimisega võivad kaasnedas asurkonna vastureaktsioonid, nagu näiteks loodete ja vasikate soojaotumise muutus. Näiteks Saaremaal fikseeriti jahimeestelt saadud andmeil erakordselt kõrge lehmvasikate osakaal jahisaagis: 59,4%, samas kui Eesti keskmine oli 46,2%.

Hirvlastele, kelle hulka kuulub ka põder, on iseloomulik vanusgruppide märkimisväärne eristumine produtseeritavate järglaste arvus ja nende soolises jaotumuses. Üsna tavapärane on olukord, kus noored sub-adultsed isendid lisavad asurkonda rohkem emaseid järglasi, täiskasvanud ja vanemad loomad aga juba rohkem isaseid järglasi. Antud väidet kinnitavad ka Eestis läbi viidud põdralehmade viljakusuuringud, mille kohaselt on Eestis kütitud viljastatud mullikatel loodete sooline jaotus 2 emasloodet 1 isase loote kohta. Põdralehmade vanuse kasvades loodete sooline jaotus tasapisi võrdsustub.

Seega, kui põdral ja ka hirvel liigselt survestada emasloomade kütimist, viib see tahes-tahmata alla täiskasvanuikka jõudvate emasloomade osa asurkonnas, tuues ebasoovitava tulemusena kaasa emaste osakaalu tõusu järglaskonnas. Nii võis kahel eelmisel jahihooajal Saaremaal saadud lehmvasikate ülekaal olla just tingitud lehmade kütimise liigsest

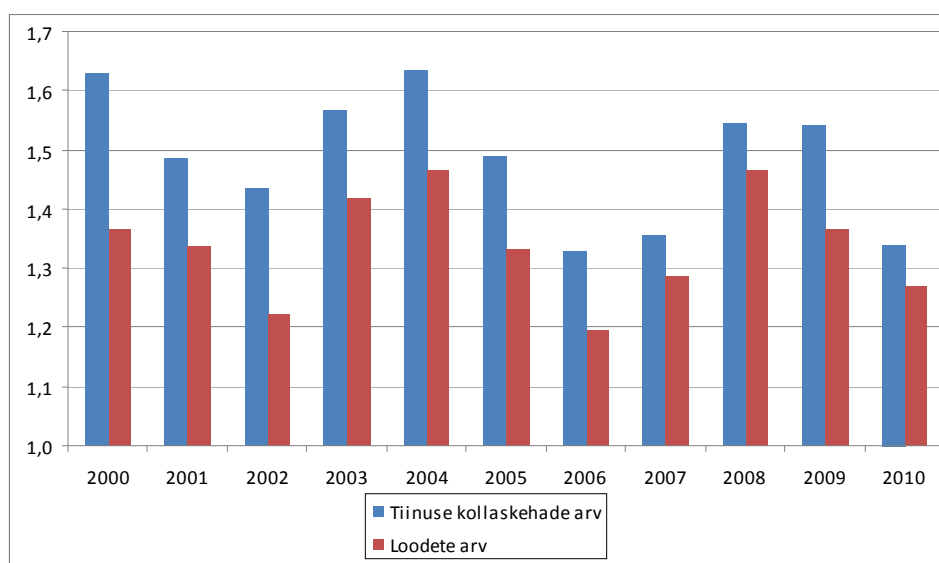
survestamisest eelnevatel jahihooaegadel. Intensiivselt inimese poolt majandatavatel liikidel, kelle suremuse suures osas määrab ära kütmine, on kütmissstruktuuriga manipuleerimise mõjud kiired avalduma ja seda eriti saarte isoleeritud asurkondades.

Põdraasurkonna struktuur jahiaegsetes vaatlustes (%).

Population structure of Moose based on observations made by hunters during hunts.

Adults males – blue; Adult females – red; calves – green.

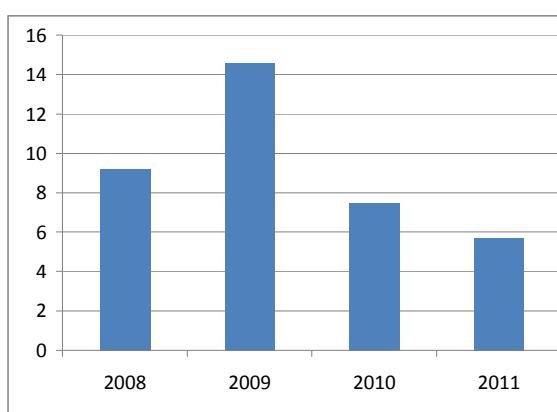

Põdralehmade viljakusnäitajad. Keskmine tiinuse kollaskehade arv (viljastatud munarakkude arv) ja keskmine loodete arv kütitud põdralehmadel.

Estimates of potential productivity of Moose. Mean number of corpora lutea (blue) and mean number of embryos (red) per female.

Põdrakahjustuse seire 446 proovitükil, a 100 mändi, osutas küll Eesti kokkuvõttes pigem kahjustuste vähenemisele, kuid kaugelki mitte kõikjal. Hiiu, Pärnu ja Viljandi maakonnas küündis värskest kahjustatud mändide osakaal kaugel üle kümnendiku, kusjuures taas ilmnes ka mändide koorimist talve lõpus. Kuusikute samalaadne seire 126 proovitükil

osutas, et värskelt koorimist ilmnes keskmiselt kahel puul uuritud tuhandest, st suhteliselt harva. Põtrade keskmine koormus proovitükkidel oli noortes männikuis ca 18 isendit/1000 ha, kuusikuis 3,8 isendit/1000 ha, siinjuures Hiiumaa, Läänemaa, Saare, Järva ja Pärnu maakonna männikuis tunduvalt üle keskmise. Kui keskmiselt oli seirealadel metsakahjustusi eelnevate aastatega võrreldes isegi tagasihoidlikult, siis rasked lumeolud tekitasid olukorra kus need noorendikud kuhu põdrad talvel liikumisraskuste tõttu pikemaks ajaks olid sunnitud paigale jääma said ka tõsiselt kannatada, samal ajal jäid aga naabruses asuvad noorendikud põtrade poolt täielikult puutumata.

	2008	2009	2010	2011
Hiiumaa	4,1			35,4
Läänemaa	2,3			7,5
Saaremaa	0,9	6,9		4,1
Harjumaa	22,4	3,4	2	2,3
Järvamaa	9	16,3	21	5,3
Raplamaa	0,5	3	8,6	4,5
Pärnumaa	19	27,9	21	23,3
Viljandimaa	5,9	0,9	0	18,4
Lääne-Virumaa	13,4	18	6,4	4,7
Ida-Virumaa	8,4	5,6	5,8	4,2
Jõgevamaa	2,6	1,9	12,6	2,2
Tartumaa	1,5	11,3	7,8	3,6
Põlvamaa	7,3	1,2	0,7	4,3
Valgamaa	1,5	4,2	6,4	4,3
Võrumaa	1	0	0,2	1,2

Värskelt kahjustusega mändide osakaal (%) noortes männikutes seirealadel.

Proportion of newly damaged pine trees in young pine stands in survey plots.

2011. a põtrade küttimise eesmärgiks on 12 tuhandet ületanud arvukuse (jahimeste hinnangul) märgatav vähendamine. Eriti oluline on see nüüd, kus arvukus metsanduse seisukohast talutavat ülempiiri ületas ja põdrad talve lõpupoole metsauuendusele paiguti tõsist kahju tekitasid (RMK Misso, Aakre jt metsandikud). Vajalik küttimismaht jääb maakondade miinimum- ja maksimumkvootide kogusummas vahemikku 4700 - 5300 isendit. Keskmist tihedust maakondades on soovitatav hoida mitte kõrgemana kui 4 - 5 isendit 1000 ha elupaikade kohta, mis senise kogemuse põhjal on üldjuhul taganud metsa kasvatamiseks talutava olukorra. Kohaliku taseme ohjamise ülesandeks on tagada selline kvoodi jaotumine, mis põtrade kuhjumist ja vaakumit ära hoida aitab. Kahjustuste vältimises on oluline värskelt kahjustustest teatamine ja kahjustuste esinemisega arvestamine kvoodi täpsustamisel.

Põdra, kui suure liikuvusega uluki arvukuse reguleerimisel erirežiimialadel on jätkuvalt oluline looduskaitse ja metsa majandamise huvid sobitada. Vajalikud on looduskaitsete

ettepanekud põdra arvukuse reguleerimiseks, et tagada põdra tiheduses metsa kasvatamiseks sobiv tasakaal looduskaitsealade ja nende lähiümbruse vahel.

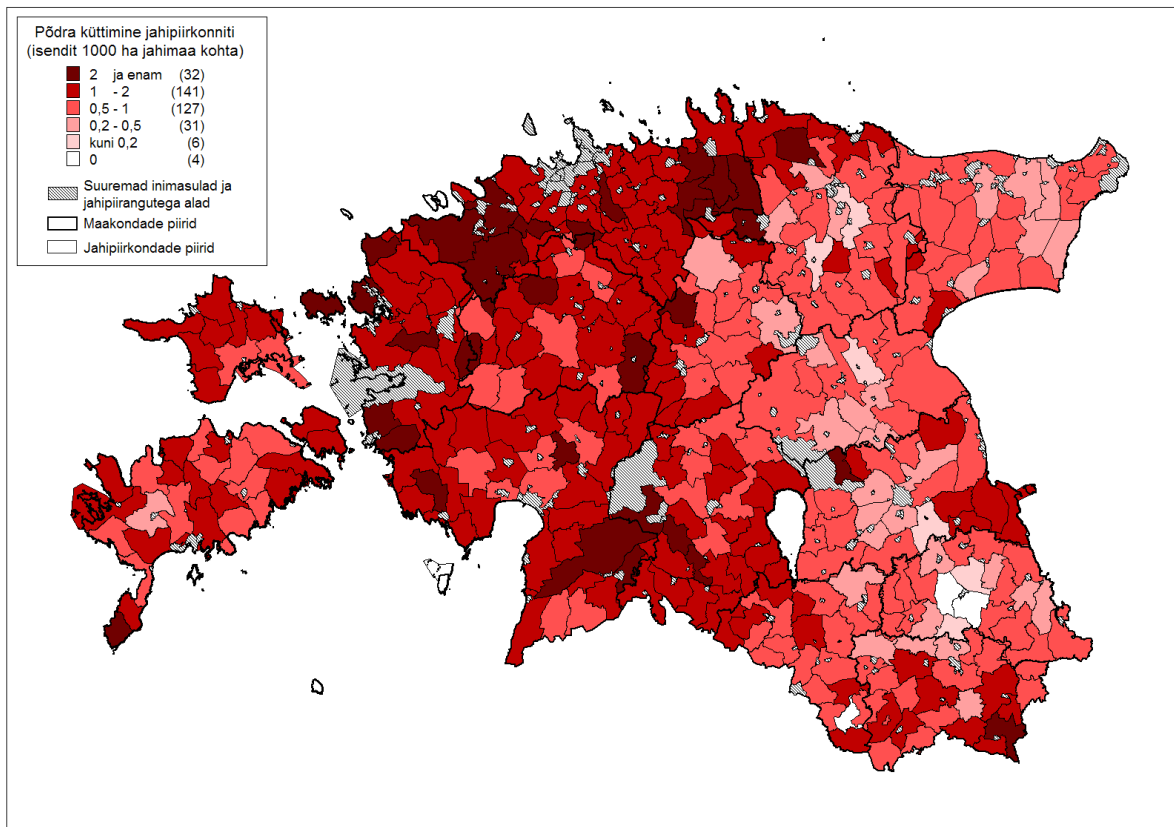
Soovitav kütmissstruktuur lähtub eesmärgist hoida põdraasurkonna tasakaaluka soojaotumuse säilitamise läbi selle geneetilist mitmekesisust, kohanemis- ja taastootmisvõimet. Tasakaalukus on seda olulisem, et enamikus maakondades küttimismäär on kas juurdekasvule vastav või seda ületav. Soovitav struktuur eri maakondades jääb vahemikku 32-35% pulle, 28-32% lehti, 34-39% vasikaid. Eesmärgiks on a) mitte ajendada järske struktuurimuutusi, mida hiljem kütimisega tasandada oleks problemaatiline, b) tagada, et vasikate osakaal talvituvais maakonna-asurkondades oleks ca 25%, mis aitab tagada asurkonna proportsionaalse uuenemise.

Piik- ja harksarvedega pulle on soovitatav kütida kuni 75%, keskmisi 20-25%, vanemaid ja täiskühvelsarvedega pulle aga pigem hoida või kütida erandina, igal juhul mitte üle 5% pullidest. Täiskühvelsarvi kandvate pullide (kelle sarve kühvliosa moodustab sarvede valendikust enam kui 50%) kütimisest, olenemata sarvede suuruselt, võiks järgnevatel aastatel pigem hoiduda, eesmärgiga meie põdraasurkonna looduslähedust suurendada. Kuna kühvelsarved omavad kõrget trofeeväärtust, kipub neid kandvate isasloomade osakaal intensiivse kütimissurve all olevates Euroopa põdrapiirkondades pidevalt vähenema.

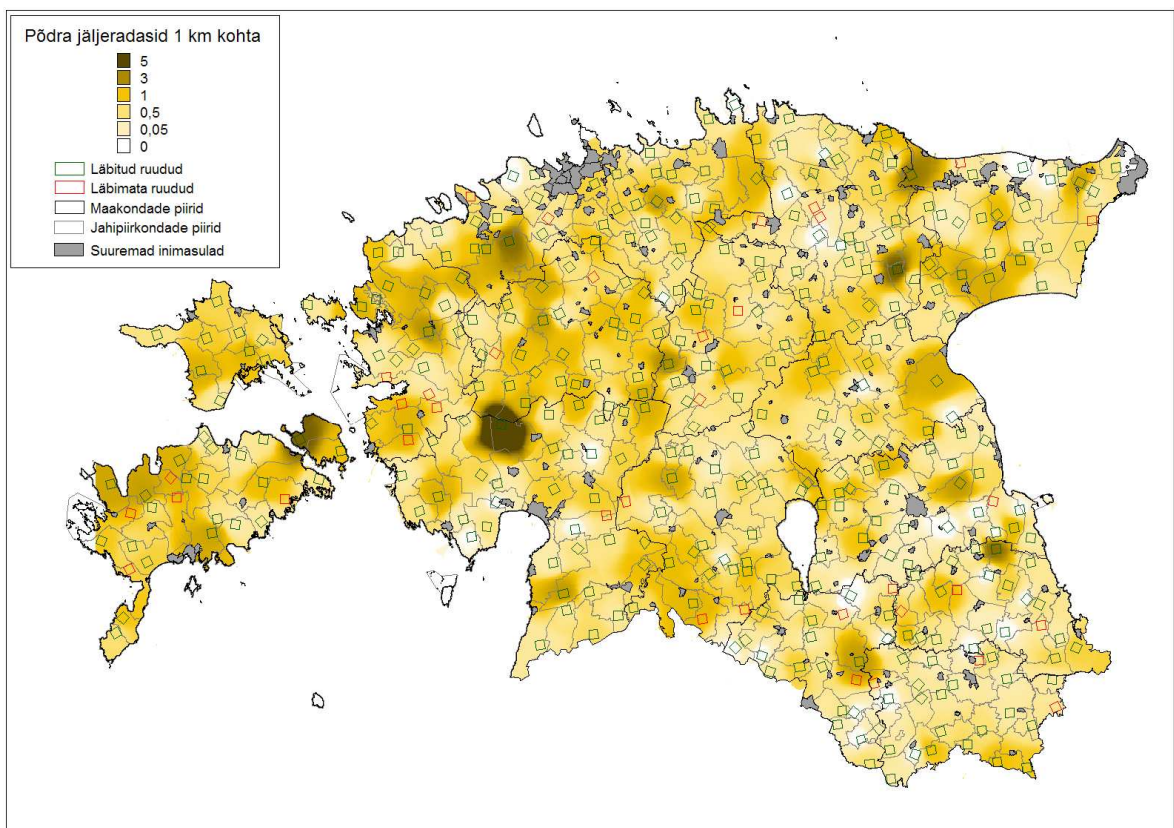
Põdralehmade kütimisel tuleb juhinduda vasikate esinemisest, eelistades vasikata lehti.

Vaata ka:

Eesti põdraasurkonna uurimisest ja seisundist. Kütimisettepanek 2011. aastaks.
www.keskkonnainfo.ee

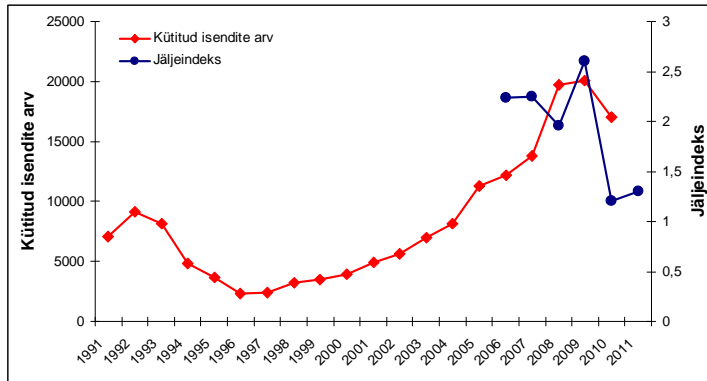

Hunting of Moose (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Moose (winter-time track index) in 2011.

METSSIGA (*Sus scrofa*)

A = →

K = ↑

Metssea küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Wild Boar hunted in 1991 – 2010 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2011.

Metssea arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnanguline loendus) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2008	2009	2010		2009	2010	2011			2009	2010	2011	
Harjumaa	1553	1515	1238	-18,3	2,55	0,99	1,14	15,2	70,8	2280	2090	2120	1,4
Hiiumaa	962	1013	894	-11,7	2,95	1,03	1,66	61,2	65,5	760	680	630	-7,4
Ida-Virumaa	266	262	281	7,3	1,39	0,44	0,56	28,4	46,1	1250	1280	1120	-12,5
Jõgevamaa	792	744	771	3,6	2,07	0,98	1,60	62,8	95,5	1370	1430	1510	5,6
Järvamaa	1743	1700	1617	-4,9	3,55	1,59	1,31	-17,6	50,2	1510	1580	1510	-4,4
Läänemaa	2061	2033	1508	-25,8	3,27	1,51	1,74	15,4	68,7	1290	1410	1260	-10,6
Lääne-Virumaa	930	1086	889	-18,1	1,53	0,87	1,07	22,3	83,2	1790	1880	1710	-9,0
Põlvamaa	860	944	990	4,9	2,40	1,67	1,62	-3,2	91,6	1260	1290	1400	8,5
Pärnumaa	1888	1825	1730	-5,2	2,63	0,87	0,98	12,3	61,6	2620	2540	2590	2,0
Raplamaa	1866	1617	1353	-16,3	4,60	1,81	1,72	-4,9	60,3	2290	1920	1840	-4,2
Saaremaa	2840	3482	2200	-36,8	2,57	1,12	1,48	32,5	68,7	1270	1200	1200	0,0
Tartumaa	832	874	727	-16,8	3,01	1,79	1,59	-11,4	55,8	1440	1320	1320	0,0
Valgamaa	821	869	886	2,0	1,84	1,45	1,25	-13,6	77,1	900	920	1110	20,7
Viljandimaa	1414	1348	1196	-11,3	2,42	1,19	1,18	-0,8	78,0	2300	2140	2220	3,7
Võrumaa	929	760	748	-1,6	2,23	1,21	1,42	17,5	60,1	1120	970	1070	10,3
Kokku (Total)	19757	20072	17028	-15,2	2,60	1,21	1,30	7,8	63,6	23450	22650	22610	-0,2

Metssea küttimisstruktuur maakonniti 2010. aasta jahihooajal, sügised (september-detsember) vaatlusandmed ja KTK ulukiseiresakonna poolne soovituslik küttimiskvoot 2011. aastaks.

Maakond County	Küttimine 2010 Content of hunting bag in 2010							Sügised vaatlused 2010 Observations in autumn 2010			Soovitav küttimiskvoot 2011 jahihooajaks Suggestion for quota in 2011			
	Kuldid % adult males	Emised % adult females	Kesik- yearling males	Kesik- yearling females	Pörsad piglets	Sugude suhe (kult / emis) sex ratio (male / female)	Üksikud single males	Karjalised ad. adults and yearlings in sounders	Pörsad % piglets	Emiste osakal kütitavate kesikute ja adultide seas Females among hunted adults and yearlings	Pörsaste küttemises osakaal piglets	Minimaalne küttemis- maht (is) Minimum no to hunt	% eelmise aasta küttemisest % of bag 2009	
Harjumaa	12,3	4,6	22,5	19,1	41,6	1,47	5,0	37,3	57,7	≥50%	-50%	1520	123	
Hiiumaa	7,7	5,0	15,7	14,9	56,7	1,17	3,9	28,7	67,5	≥50%	-50%	900	101	
Ida-Virumaa	7,5	2,1	27,8	17,4	45,2	1,80	4,1	48,1	47,8	≥50%	-50%	300	107	
Jõgevamaa	6,5	3,4	32,3	25,2	32,7	1,36	3,7	43,9	52,4	≥50%	-50%	910	118	
Järvamaa	8,2	5,4	26,8	25,9	33,7	1,12	4,1	36,7	59,2	≥50%	-50%	1550	96	
Läänemaa	13,7	13,5	12,2	13,2	47,4	0,97	3,6	31,7	64,8	≥50%	-50%	1500	99	
Lääne-Virumaa	11,0	6,3	21,4	17,7	43,6	1,35	3,7	40,8	55,5	≥50%	-50%	1000	112	
Põlvamaa	7,5	4,2	14,3	16,1	57,9	1,07	2,9	38,4	58,8	≥50%	-50%	1320	133	
Pärnumaa	20,5	11,0	13,1	10,9	44,4	1,53	4,3	39,5	56,2	≥50%	-50%	1810	105	
Raplamaa	13,1	5,6	18,8	18,0	44,5	1,35	3,9	35,8	60,3	≥50%	-50%	1500	111	
Saaremaa	11,5	8,5	18,1	17,1	44,8	1,15	7,2	36,3	56,5	≥50%	-50%	2400	109	
Tartumaa	11,0	5,6	22,3	15,7	45,4	1,56	3,3	39,8	56,9	≥50%	-50%	850	117	
Valgamaa	16,9	9,3	9,8	8,9	55,1	1,47	4,4	34,5	61,1	≥50%	-50%	1200	135	
Viljandimaa	17,2	10,5	14,8	12,4	45,1	1,40	4,9	35,5	59,6	≥50%	-50%	1500	125	
Võrumaa	11,8	7,0	15,6	11,4	54,3	1,50	3,2	36,1	60,7	≥50%	-50%	1010	135	
Kokku	12,4	7,5	18,3	16,3	45,5	1,29	4,1	38,4	57,4	≥50%	-50%	19270	113	

Sarnaselt eelnevate aastatega on metssigade asustustihedus Eestis jätkuvalt väga kõrge (kaugel optimaalsest), mistõttu ei ole 2011. a. põhjust oodata ka nende poolt tekitatud kahjustuste (teistele liikidele ja põllumajandusele) olulist vähenemist. Ka jahimeeste hinnang metssea arvukusele Eestis on jäänud sisuliselt samaks mis eelmisel aastal. Märkatav asurkonna suurenemine on jahimeeste hinnangul aset leidnud Kagu-Eestis ja langus Viru regioonis ning Läänemaal. 2011. aasta ruutloenduse jäljeindekseid, nagu ka 2010. a. omasid, metssigade puhul tavatute lumeolude tõttu eelnenud aastate indeksitega võrrelda ei tasu. Küll on aga viimase kahe aasta ruutloenduste tulemused teataval määral omavahel võrreldavad.

Metssigade küttimine 2010. a. jahihooajal oli soovitud märksa väiksem. Ilmselgelt oli küttimise languse peamiseks põhjuseks paks lumikate, mis nii otseselt (raske liikuda) kui ka kaudselt (jahieetilised põhjused) takistasid talvist jahipidamist. Loomulikus metsseasurkonnas peaks ekstreemsed lumeolud oluliselt suurendama looduslikku suremust ning vähendama vahetult ka asurkonna juurdekasvunäitajaid ning selliste raskete talvede järel oleks mõistlik küttimissurvet asurkonnale oluliselt vähendada. Kuna aga Eestis on metsseasurkonna ning talle mõju avaldava muutlike keskkonnatingimuste vahele loodud jahimeeste poolse talvise lisasöötmise näol oluline puhver, siis väga suuri kadusid metsseasurkonnas ka pärast kahte rasket talve enamuses jahipiirkondades ei ole täheldatud. Küll on aga olnud varasemast rohkem teateid põrsasteta täiskasvanud emistest (nii 2010 kui ka 2011. a. suve hakul) ja väikestest triibulistest põrsastest augustis-septembris 2010, mis viitavad sagenenud esmaste pesakondade hukkumisele kas siis juba looteas või vahetult pärast sündi. Ka põrsaste osakaal 2010. a. sügisestes vaatlustes oli mõnevõrra madalam kui aastatel 2003 - 2008, kuid üsna samal tasemel mis 2009/2010. a. rängale talvele eelnenud 2009. a. sügisestes vaatlustes. Võrreldes 2009. a. oli märkatav langus põrsaste osakaalus täheldatav vaid Ida-Virumaal. Seega võib öelda, et viimased lumerohked talved on mõnevõrra vähendanud metssigade juurdekasvu näitajaid, kuid põhikari on pääsenud ilma oluliste kadudeta ning potentsiaal arvukuse jätkuvaks kasvuks on endiselt suur.

2010. a. sügiseste vaatlusandmete põhjal oli üksikute loomade e täiskasvanud kultide osakaal asurkonnas jätkuvalt väga madal (sama mis 2009. a.). Kuigi kütitud kesikute ja adultide seas suurenes võrreldes eelnenud 2009. a. jahihooajaga emiste osakaal, jätkati 2010. a. jahihooajal paljudes piirkondades harjumuspärast kultide ülekaalus küttimist.

Silmatorkavalt kultide poole kaldu oli eelmisel jahihooajal küttemisstruktuur Ida-Viru-, Tartu-, Pärnu- ja Võrumaal. Tõsi, Ida-Virumaal on traditsiooniliselt ka küttemismahud teiste maakondadega võrreldes kordi väiksemad.

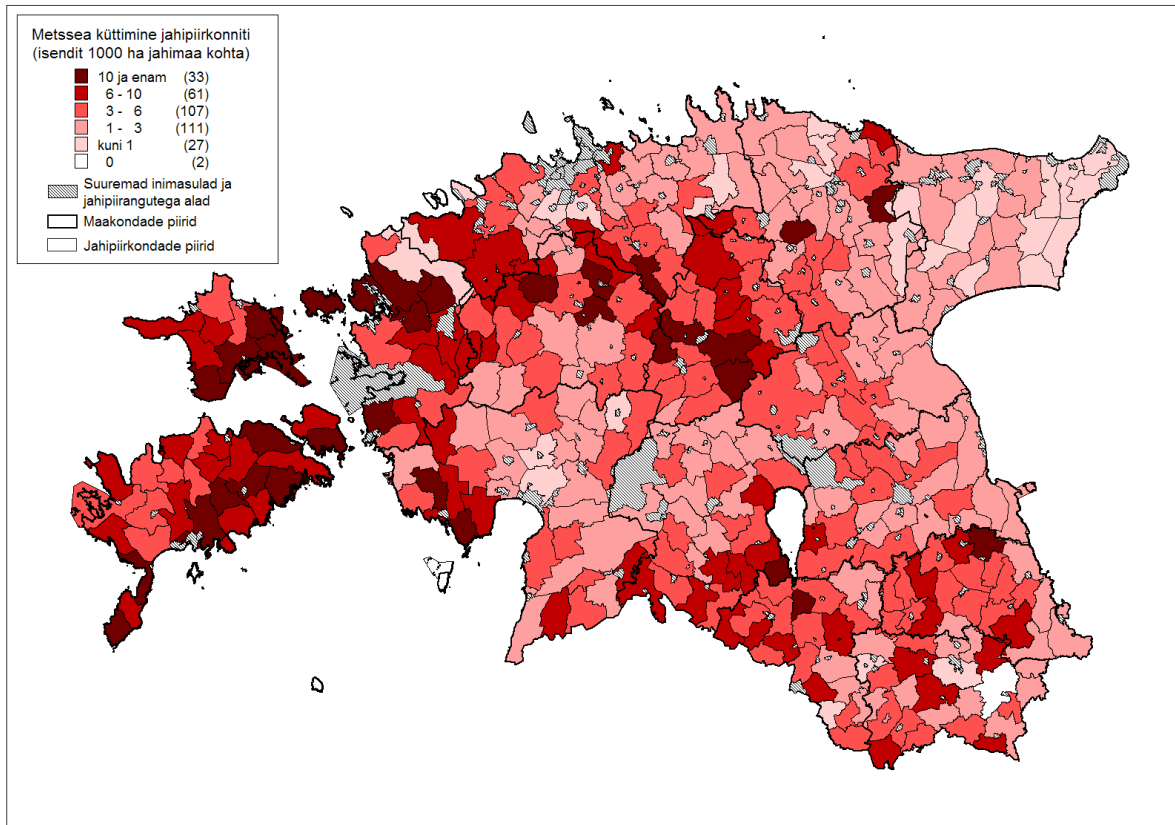

Metsseasurkonna struktuur sügiseste vaatluste põhjal (%).

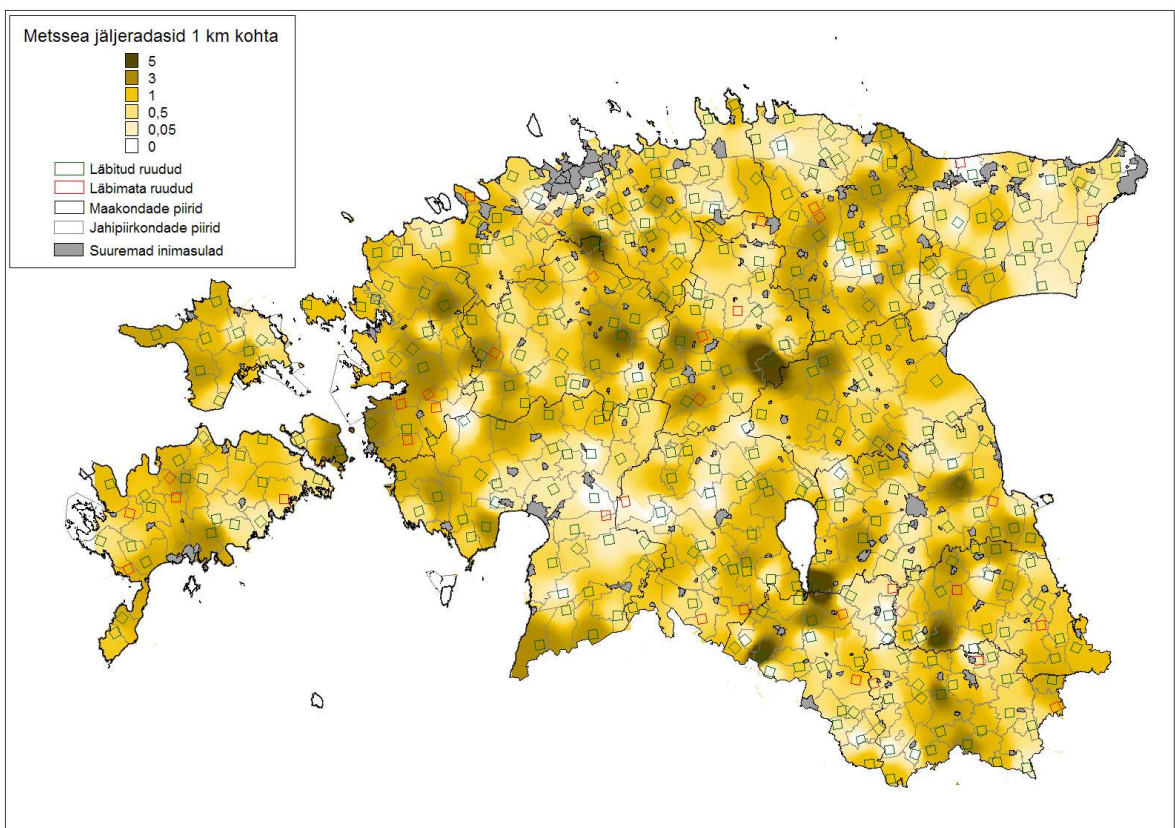
Population structure of Wild Boar based on observations made in autumn.

Adults and subadults in sounders – blue; piglets – red; single males – green.

Eelnevast tulenevalt oleks vajalik 2011. a jahihooajal enamuses maakondades kütida rohkem metssigu, kui seda tehti 2010. aastal. Küttemismahte tuleks võrreldes eelneva aastaga kõige enam suurendada Valga-, Põlva-, Võru-, Harju- ja Viljandimaal. Põrsaste osakaal küttemises peaks moodustama umbes 50% ning kütitud kesikutest ja täiskasvanud loomadest vähemalt 50% peaksid moodustama emised.

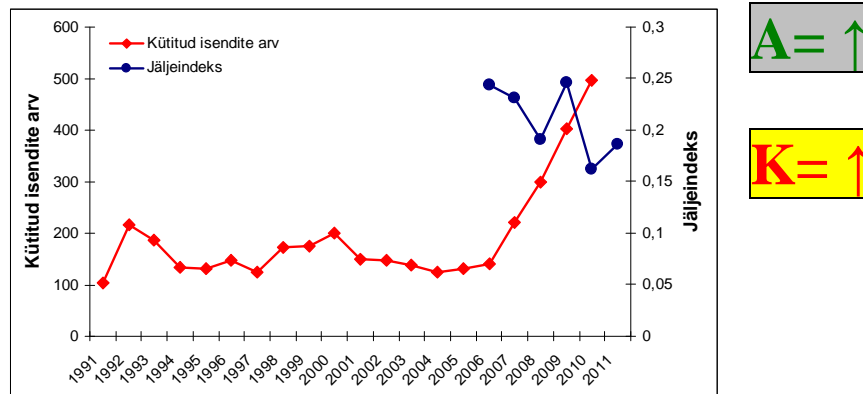

Hunting of Wild Boar (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Wild Boar (winter-time track index) in 2011.

PUNAHIRV (*Cervus elaphus*)

Punahirve küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Red Deer hunted in 1991 – 2010 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2011.

Punahirve arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (kütmine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukusele) viimastel aastatel ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Kütmine Hunting bag			Kütmismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukusele (n) Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)
	2008	2009	2010		2009	2010	2011			2009	2010	2011	
Harjumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Hiiumaa	74	91	134	47,3	1,89	1,19	1,71	43,3	98,2	600	760	840	10,5
Ida-Virumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Jõgevamaa	0	0	1		0,14	0,05	0,09	86,7	194,1	40	35	30	-14,3
Järvamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Läänemaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Lääne-Virumaa	2	2	3	50,0	0,00	0,02	0,05	124,9	243,3	45	80	110	37,5
Põlvamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	5	
Pärnumaa	11	19	23	21,1	0,05	0,08	0,01	-83,1	33,3	150	180	200	11,1
Raplamaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Saaremaa	184	257	297	15,6	2,23	1,37	1,77	28,9	102,8	1470	1500	1700	13,3
Tartumaa	0	0	0		0,00	0,00	0,00			0	0	0	
Valgamaa	7	7	11	57,1	0,01	0,00	0,01		47,7	90	110	140	27,3
Viljandimaa	21	27	24	-11,1	0,09	0,04	0,06	63,7	152,4	150	150	220	46,7
Võrumaa	1	0	4		0,02	0,01	0,04	445,7	126,2	20	20	40	100,0
Kokku (Total)	300	403	497	23,3	0,25	0,16	0,19	14,8	86,5	2565	2835	3285	15,9

Punahirve küttimisstruktuur maakonniti 2010. aasta jahihooajal, 2010. aasta jahiaegsete vaatluskaartide andmed ja KTK ulukiseireosakonna poolne soovitus küttimiseks 2011. aasta jahihooajal.

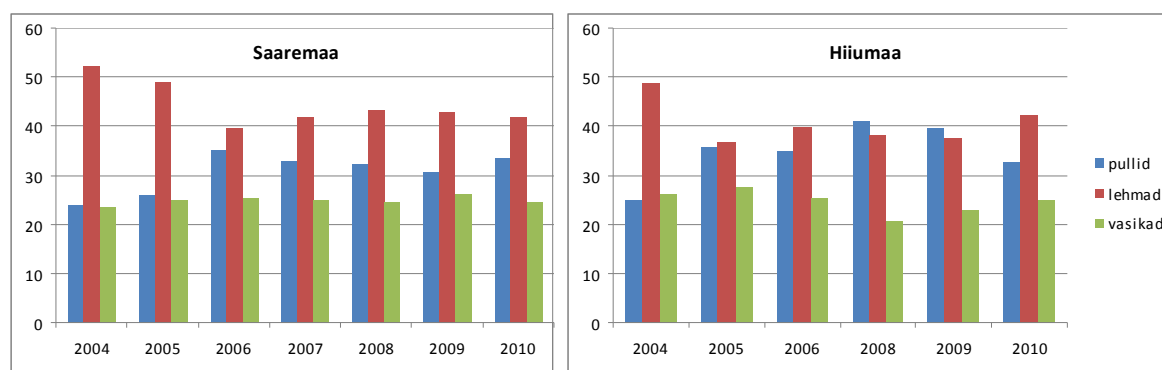
Maakond County	Kütmine 2010 Content of hunting bag in 2010			Vaatlused 2010 Observations in autumn 2010			Soovitav küttimiskvoot 2011 jahihooajaks Suggestion for quota in 2011			
	pulle (%) bulls	lehmi (%) cows	vasikaid (%) calves	Vaatluste arv No of observations	♀/♂	vasikate % calves	pulle (%) bulls	lehmi (%) cows	vasikaid (%) calves	Minimaalne küttimehant (is) Minimum no to hunt
Saaremaa	31,0	36,7	32,3	1801	1,27	24,5	~35	~35	~30	460
Hiiumaa	31,3	38,8	29,9	783	1,29	25,0	~37	~33	~30	200
Pärnumaa	78,3	13,0	8,7	173	1,50	27,3	50
Viljandimaa	66,7	16,7	16,7	29	1,71	34,5	70
Valgamaa	45,5	36,4	18,2	18	0,75	22,2	30
Võrumaa	75,0	0,0	25,0	73	0,86	28,8	10
Lääne-Virumaa	100,0	0,0	0,0	17	1,20	35,3	25
Kokku (Total)	36,2	34,6	29,2	2894	1,27	25,1				845

Punahirve arvukus on juba aastaid olnud pidevas suurenemises ning selle jätku pole kuigivõrd takistanud ka viimased rasked talved ning aasta-aastalt suurenenud küttimine.

Jahimeeste hinnang hirve arvukusele näitab tõusu nii kõrge hirve asustustihedusega Saaremaal ja Hiiumaal kui ka hõredamalt hirve poolt asustatud Lõuna-Eestis.

Sarnaselt eelnevate aastatega on hirveasurkonna püsivamast sooliselt ja vanuselisest struktuurist võimalik rääkida Saaremaa ja Hiiumaa puhul. Mandri-Eesti hirvepiirkondi on seni iseloomustanud ebakorrapärane asurkonna struktuur, asustustihedus ning sellest lähtuv vaatlusandemete vähesuses ja väikesed küttemismahud. Kuid näib, et ka see olukord on lähiaastatel muutumas.

2010. a. jahiaegsete vaatluste põhjal oli Saare- ja Hiiumaal nii hirvevasikate osakaal (ca 25%) kui ka vanemate isendite sooline jaotumus (1,3 hirvelehma ühe pulli kohta) üsna sarnane.

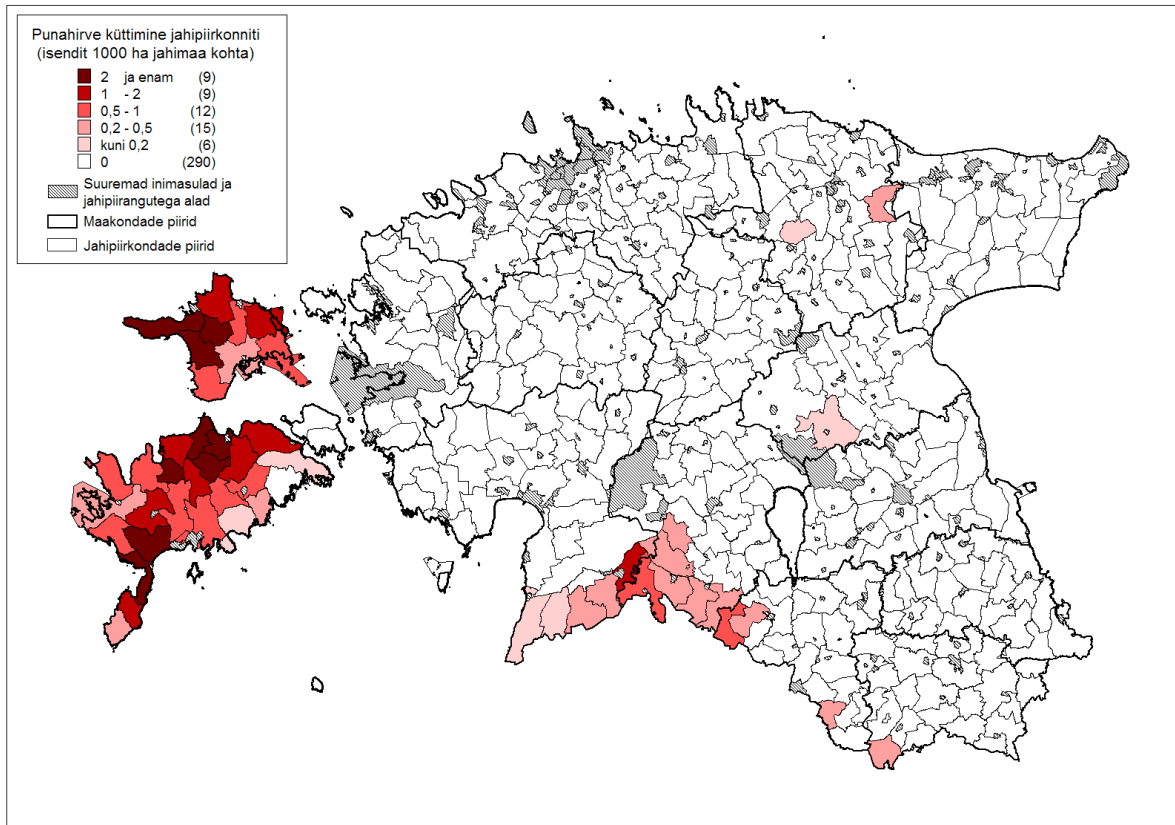

Hirve asurkonna struktuur Saare- ja Hiiumaal 2004 – 2010. a. jahiaegsete vaatluste põhjal (%).

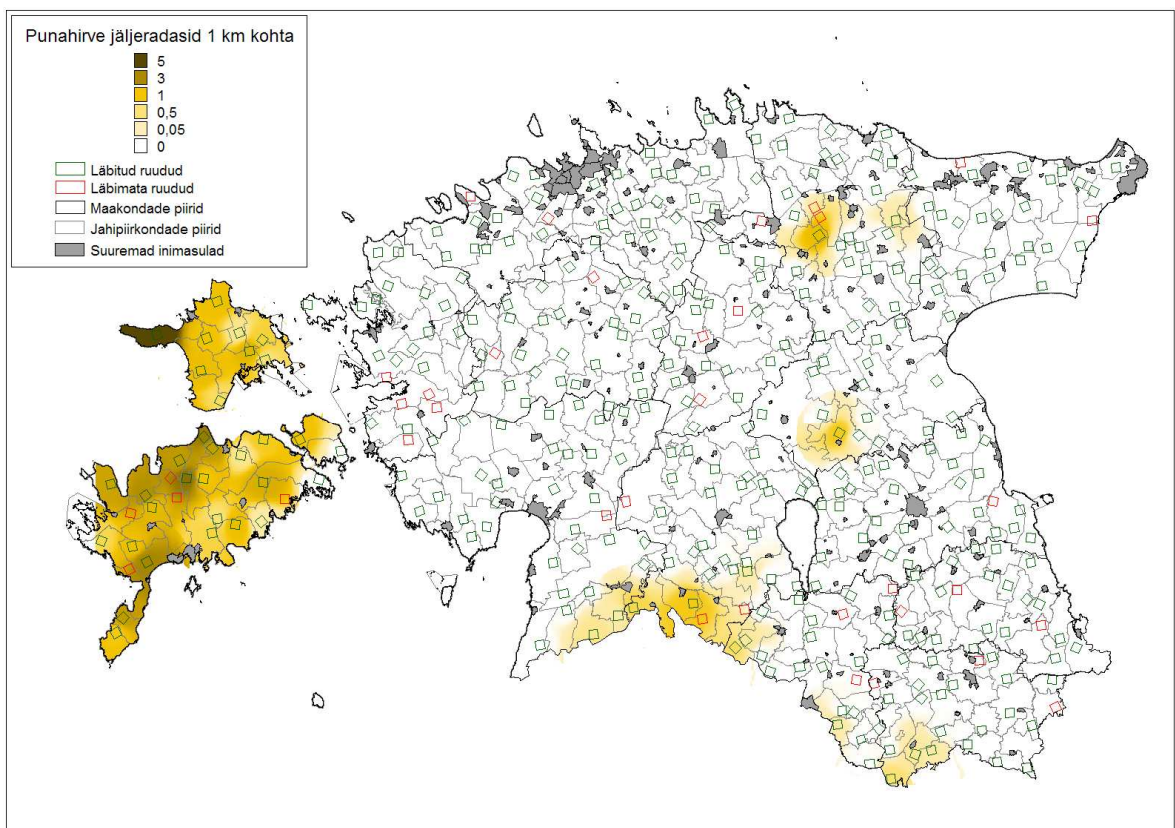
Population structure of Red Deer in Saaremaa and Hiiumaa based on observations made by hunters during hunts. Bulls – blue; cows – red; calves – green.

Sellist soolist jaotust võib pidada üsna optimaalseks. Samas, kui Saaremaal oli pull- ja lehmvasikaid 2010. a saagis pea võrdselt, siis Hiiumaal ilmnes tugev pullvasikate ülekaal. Seepärast erineb mõneti nendes maakondades ka 2011 aastaks soovitatav küttemisstruktuur. Kui Saaremaal võiks hirvelehmi ja –pulle kütida pea võrdses mahus, siis vähemalt Hiiumaal tasuks vältida hirvelehmade küttemisega liialdamist. Nagu mainitud juba põtra käsitlevas peatükis, võib selline lähenemine tuua kaasa ebasoodsaid tagajärgi asurkonna seisundile pikemas perspektiivis. Asurkonna jätkuva suurenemise pidurdamiseks Saaremaal ja Hiiumaal on igati õigustatud küttemismahtude oluline suurendamine, kuid küttemisstruktuur peaks lähtuma asurkonna koosseisust ja eri soorühmade uuenemisest. Vasikate osa saagis võiks jääda 30% piiresse, et tagada nende osa talvitavas asurkonnas viiendiku tasemel, mis tagaks vanusrühmade ühtlasema uuenemise.

Hirve küttemisel võiks Eesti mandriosas üldjuhul lähtuda piirkondlikest asurkonna proportsioonidest – kütta vastavalt sellele jaotusele, kuidas loomi tegelikult looduses kohatakse. Küttemismaht võiks hõreda hirve asustusega piirkondades olla jätkuvalt jahipiirkondade endi määrata. Piirkondades kus asustustihedus on kõrgem, tuleks hirveasurkonna edasisest paisutamisest pigem hoiduda ning soovitatav on kehtestada miinimumkvoot. Igal juhul tuleb arvestada asjaoluga, et punahirv on tiheda asustuse korral oluliseks toidu- ja elupaigakonkurendiks mandri-Eesti kõige olulisemale jahiulukile – põdrale. Hirveasurkonna asustustiheduse märgatav tõus mandril tooks kaasa metsakahjustuste suurenemise, mis paratamatult sunniks hirverohketes jahipiirkondades oluliselt vähendada ka põdra asustustihedust. Erinevalt hirvest on põdraasurkond kõikjal Eestis looduslikult tekkinud ning põdra, kui siinse põlisliigi olemasolu ja hea asurkonna seisund tagamine meie metsades on võrreldes hirvega märksa olulisem. Samas, arvestades hirve elujõulisust temast puutumatusse keskkonda sattumisel, võib eeldada head sarvekasvu ja jahinduse huvi suurenemist hirve vastu. Igal juhul ei tohiks unustada hirveasurkonna laienemisega kaasnevaid võimalikke ohte, mistõttu jahinduse-metsanduse-põllunduse huvide tasakaalustamine hirve asurkonna ohjamisel on vältimatult vajalik.

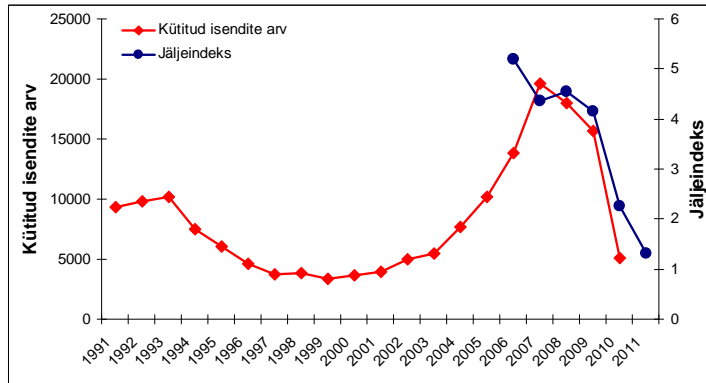

Hunting of Red Deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Red Deer (winter-time track index in 2011).

METSKITS (*Capreolus capreolus*)

A = ↓

K = → / ↓

Metskitse küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Roe Deer hunted in 1991 – 2010 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2011.

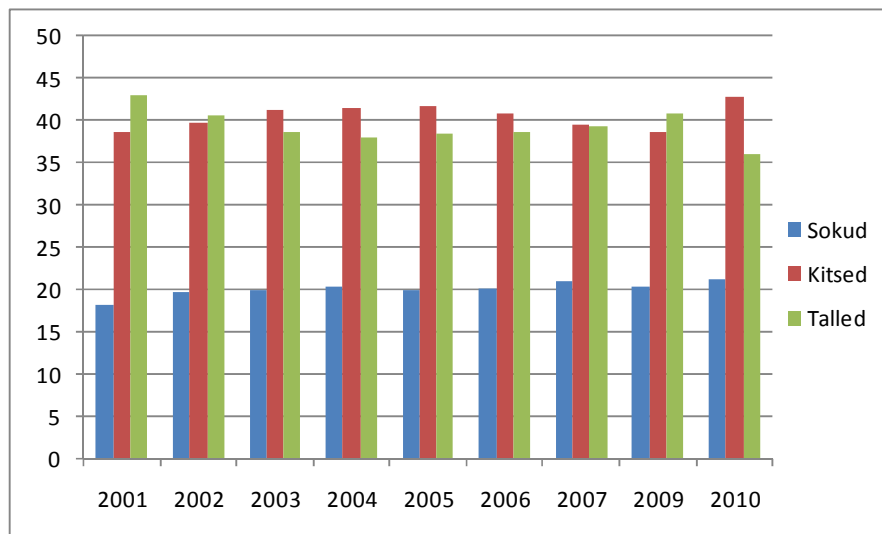
Metskitse arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (küttimine ja ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Muutus jahimeeste poolt hinnatud arvukuses (%) Change in abundance (hunters est)
	2008	2009	2010		2009	2010	2011			
Harjumaa	1570	1529	437	-71,4	4,26	2,30	1,20	-47,8	34,3	-24,7
Hiiumaa	548	507	132	-74,0	2,84	1,81	0,66	-63,7	21,3	-40,6
Ida-Virumaa	157	150	75	-50,0	1,26	0,65	0,51	-22,3	44,8	-25,1
Jõgevamaa	1084	949	370	-61,0	3,32	2,51	2,02	-19,7	67,3	-16,1
Järvamaa	1021	866	300	-65,4	3,45	2,09	0,69	-67,1	19,5	-26,2
Läänemaa	1219	914	331	-63,8	4,94	2,34	1,27	-45,6	24,4	-34,4
Lääne-Virumaa	655	752	171	-77,3	2,28	1,45	0,82	-43,1	50,9	-29,4
Põlvamaa	1083	905	396	-56,2	5,71	2,41	2,36	-2,1	47,5	-19,7
Pärnumaa	2341	1771	414	-76,6	4,90	2,94	1,03	-64,8	25,8	-41,1
Raplamaa	1725	1299	316	-75,7	5,64	2,97	1,21	-59,3	22,0	-34,2
Saaremaa	1235	1315	421	-68,0	5,46	2,08	1,49	-28,5	32,9	-28,2
Tartumaa	1348	1281	575	-55,1	4,88	2,33	2,22	-4,6	41,5	-19,6
Valgamaa	923	849	350	-58,8	2,43	1,40	1,26	-9,8	48,7	-19,9
Viljandimaa	1472	1344	319	-76,3	3,15	2,17	1,08	-50,5	38,8	-16,7
Võrumaa	1625	1285	468	-63,6	6,64	4,15	2,17	-47,7	28,6	-22,8
Kokku (Total)	18006	15716	5075	-67,7	4,15	2,27	1,31	-42,2	31,9	-26,6

Metskitse küttimisstruktuur maakonniti 2010. aasta jahihooajal, vaatluskaartide andmed (august-oktoober) ja KTK ulukiseiresakonna poolne soovitus küttimiseks 2011. aastal. Punasega esitatud olulised kõrvalekalded soovitatud küttimisstruktuurist 2010 aastal.

Maakond County	Küttimine 2010 Content of hunting bag in 2010			Vaatlused 2010 Observations in 2010		Soovitus küttimiseks 2011 aastal Suggestion for hunting in 2011	
	sokud (%) adult males	kitsed (%) adult females	talled (%) fawns	♀/♂	tallede % fawns	sokud (%) adult males	Maht võrreldes 2010 jahihooajaga amount compared to 2010
Harjumaa	51,3	27,5	21,3	2,0	33,7	≤35	→ / ↓
Hiiumaa	37,1	33,3	29,5	2,5	22,0	≤35	→ / ↓
Ida-Virumaa	66,7	14,7	18,7	1,9	39,0	≤35	→ / ↓
Jõgevamaa	50,8	25,7	23,5	2,4	36,8	≤35	→ / ↓
Järvamaa	57,0	23,3	19,7	2,1	36,5	≤35	→ / ↓
Läänemaa	43,8	27,2	29,0	1,5	34,2	≤35	→ / ↓
Lääne-Virumaa	60,8	14,6	24,6	1,8	37,0	≤35	→ / ↓
Põlvamaa	40,9	24,5	34,6	2,3	34,3	≤35	→ / ↓
Pärnumaa	64,3	18,1	17,6	1,8	38,5	≤35	→ / ↓
Raplamaa	42,4	24,4	33,2	2,1	34,4	≤35	→ / ↓
Saaremaa	42,3	29,7	28,0	2,3	30,8	≤35	→ / ↓
Tartumaa	44,7	27,1	28,2	1,7	35,8	≤35	→ / ↓
Valgamaa	37,1	22,9	40,0	2,4	42,9	≤35	→ / ↓
Viljandimaa	50,8	24,5	24,8	1,7	36,1	≤35	→ / ↓
Võrumaa	45,1	23,9	31,0	1,8	36,9	≤35	→ / ↓
Kokku (Total)	47,9	24,7	27,4	2,0	36,0	≤35	→ / ↓

Metskitse arvukus oli viimases kõrgseisus aastatel 2006 - 2007. Aastal 2008 oli see juba langustrendis hoolimata pehmest talvest. Arvukuse langus oli tõenäoliselt tingitud paljude tegurite koosmõjust: kõrge asustustiheduse tõttu oli suurenenud haiguste levik, viimase kümnendi kõrgseisus oli nii ilvese, hundi kui ka rebase arvukus ning märgatavalt oli suurenenud ka küttimismaht. Järsk metskitse arvukuse langus toimus ülemöödunud talvel, kui raskendatud ligipääs looduslikule toidule ja püsivalt madal temperatuur kutsus kohati esile nende massilise hukkumise. Enam hukkus metskitsi suuremates metsamassiivides, kus puhmarinde taimed (mustikas, kanarbik, pohl) oli olnud nende põhiline talvine toit ning alternatiivset toitu noorte lehtpuude näol ei olnud piisavalt saadaval. Kuna metskitsede talvise suremuse tippaeg jäi märtsi teise poolde, ei väljendunud see täielikult möödunud aasta näitajates ning oli seetõttu paremini jälgitav alles tänavu. Ruutloenduse, püsitranssektidel tehtud pabulaloenduse ja jahimeeste antud hinnangute alusel võib järeldada, et ülemöödunud talvel hukkus umbkaudu 50 % kogu Eesti metskitse asurkonnast. Lisaks arvukuse langusele ülemöödunud talvel lisandus sellele ka vähenenud juurdekasvumäär, mis väljendus väiksema tallede osakaaluna möödunud sügisestes vaatlusandmetes.

Metskitse populatsiooni struktuur sügisestes vaatlustes (%).

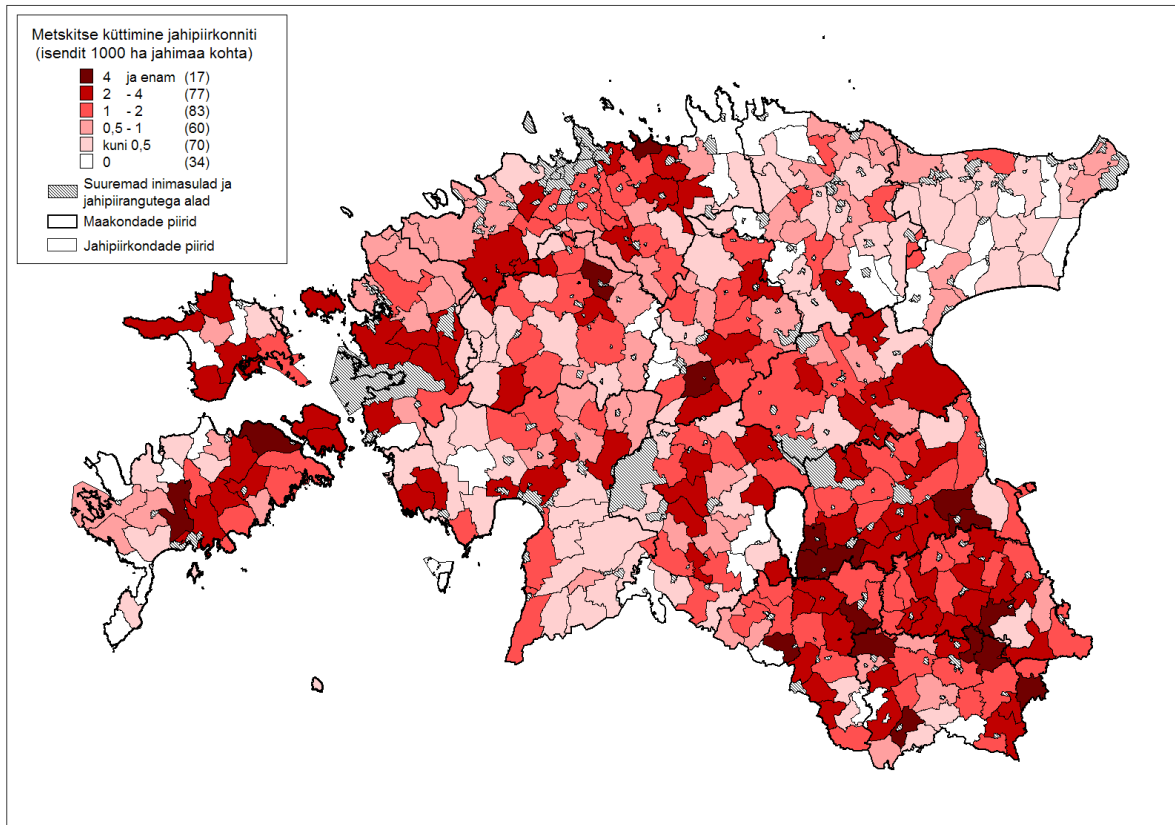
Population structure of Roe Deer based on field observations made in autumn.

Bocks – blue; does – red; fawns – green.

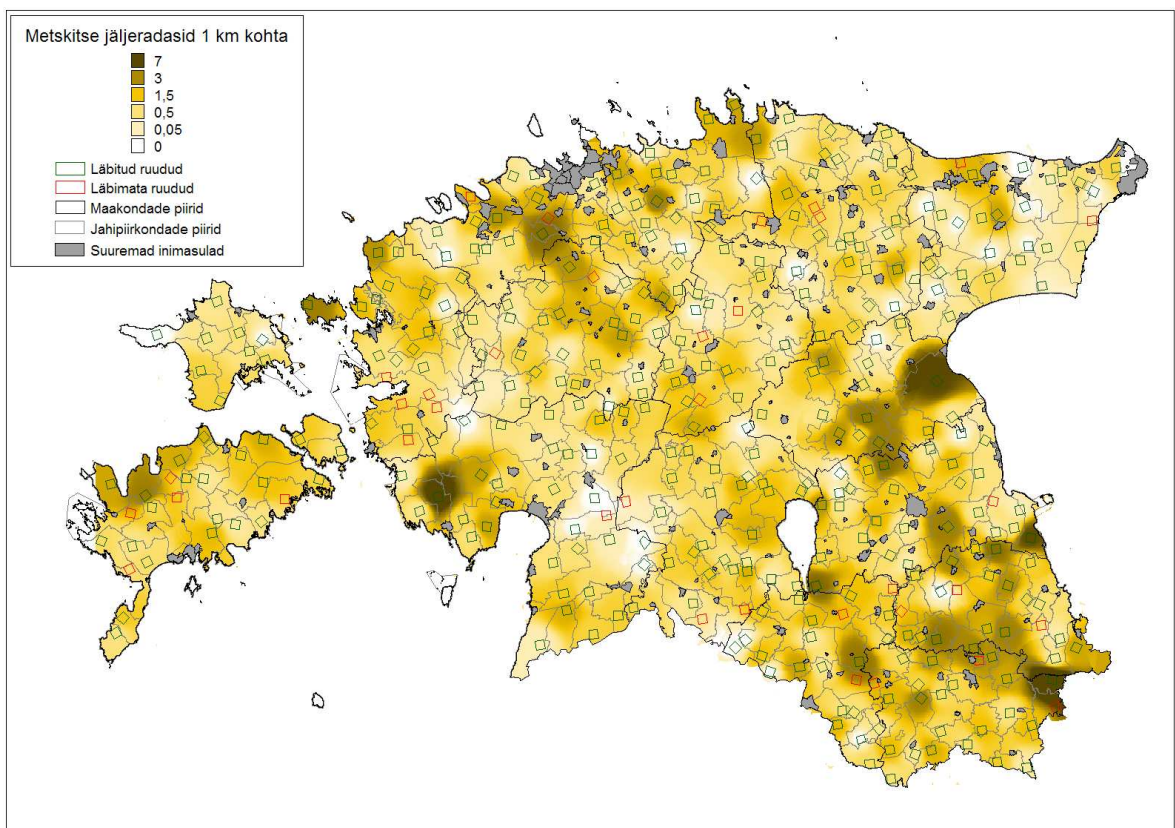
Möödunud 2010/2011 talv oli metskitsele samuti raske, kuid mitte võrreldav eelmisega ning massilist hukkumist ei täheldatud. Möödunud talvede negatiivne mõju metskitse

arvukusele oli kõige väikesem kagu-Eesti maakondades ning kõige suurem Pärnu-, Hiiu- ja Järvamaal.

Jahimehed reageerisid metskitse arvukuse järsule langusele koheselt ning 2010. aastal kütiti neid vaid 30% võrreldes varasema aastaga. Kuna metskitsede arvukus ei näita veel tõusutrendi, ei tohiks tänavune küttimisvõime ületada eelmise aasta taset, vaid võiks olla pigem veelgi tagasihoidlikum. Asurkonna arvukuse kahanemisega seoses tuleb aga veelgi hoolikamalt hoida selle loomulikke soolis-vanuselist struktuuri, ehk siis sokujahti planeerimisel tuleb arvestada, et nende osakaal küttimisvalimis ei ületaks 35 %. Seda peaks rakendama just neil aladel, kus metskitse küttimisega suhteliselt intensiivselt jätkatakse. Kui metskitsede küttimine on väga tagasihoidlik, kuni 6 isendit jahipiirkonna kohta, siis vastavate sooproportsioonide rakendamiseks tungivat vajadust siiski ei ole.

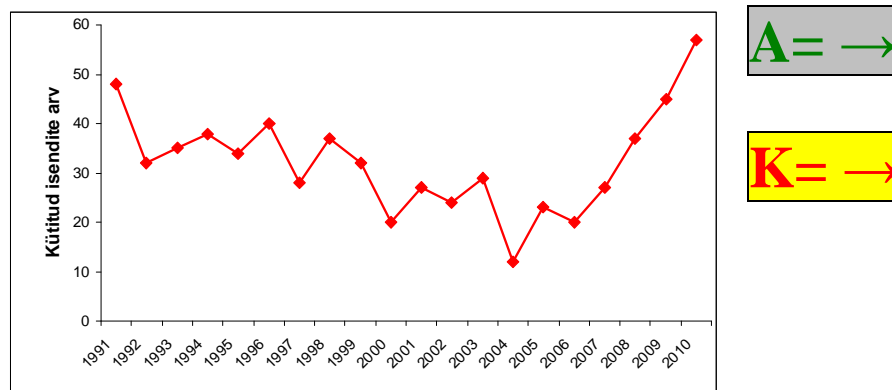

Hunting of Roe Deer (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Roe Deer (winter-time track index in 2011).

KARU (*Ursus arctos*)

Karu küttimine aastatel 1991 – 2010.

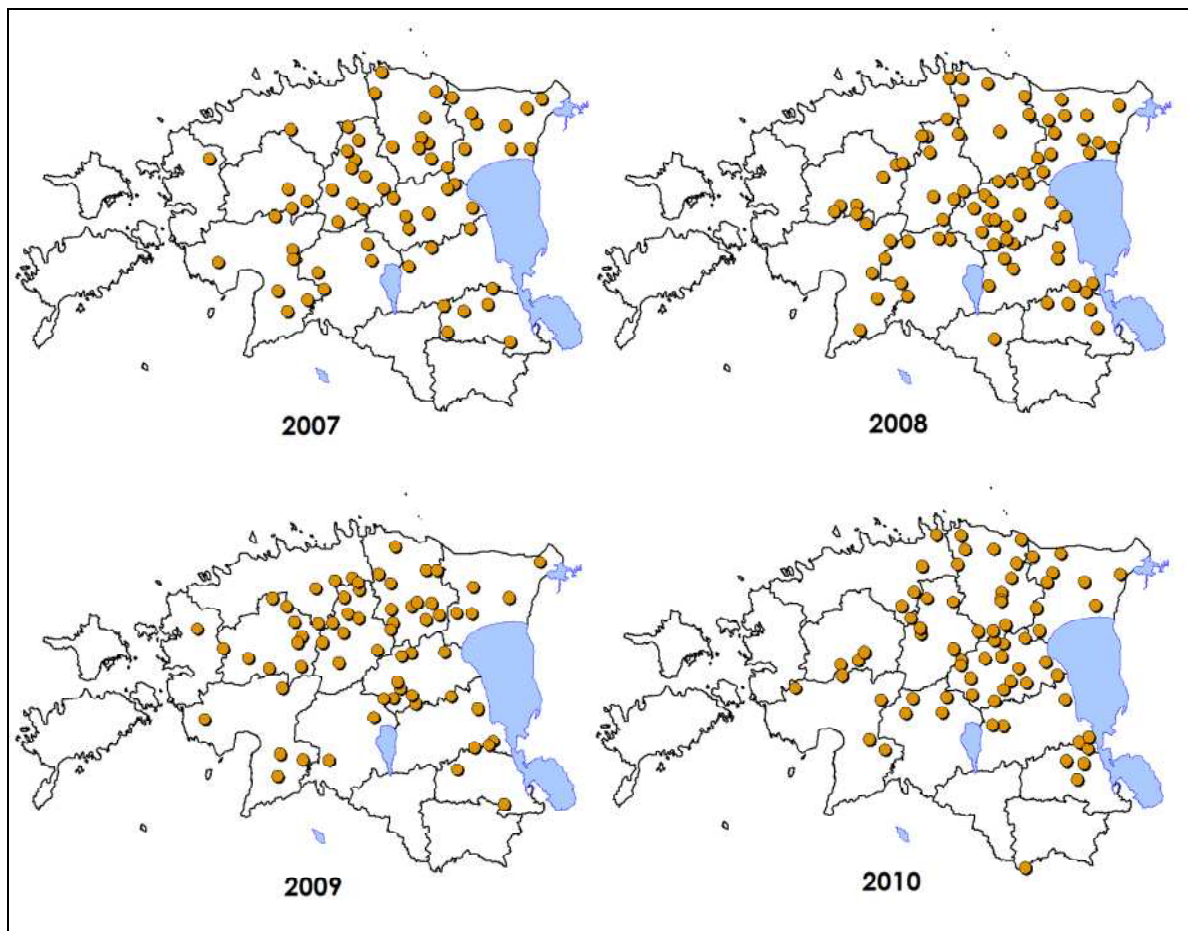
The number of Brown Bear hunted in 1991 – 2010.

Pruunkaru arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv, küttimine ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of females with cubs-of-the-year</i>				Pesakondade arvu muutus <i>Change</i>	Küttimine <i>Hunting</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in %</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele
	2007	2008	2009	2010		2008	2009	2010		
Harjumaa	1	2	4	5	+	2	2	3	50,0	+
Hiiumaa	0	0	0	0	=	0	0	0		=
Ida-Virumaa	9	13	5	9	-	7	9	8	-11,1	-
Jõgevamaa	7	14	9	15	+	4	5	9	80,0	+
Järvamaa	11	8	11	7	=	5	8	7	-12,5	-
Läänemaa	1	0	2	0	+	0	1	1	0,0	+
Lääne-Virumaa	10	8	12	12	+	6	6	10	66,7	=
Põlvamaa	5	6	3	3	-	3	3	3	0,0	-
Pärnumaa	7	6	5	5	-	2	3	5	66,7	=
Raplamaa	3	5	8	3	+	3	2	5	150,0	=
Saaremaa	0	0	0	0	=	0	0	0	0,0	=
Tartumaa	4	7	4	6	=	3	4	4	0,0	+
Valgamaa	0	1	0	0	=	0	0	0		+
Viljandimaa	4	6	2	4	-	2	2	2	0,0	=
Võrumaa	0	0	0	1	=	0	0	0	0,0	=
Kokku Total	62	76	65	70	=	37	45	57	26,7	=

Karu arvukus, mis on pikemat aega olnud tõusutrendis, tundub olevat nüüdseks üle-Eestiliselt stabiliseerunud. Samas on arvukuse muutuste erinevused selgelt väljendunud maakondade lõikes. Nii paistab silma arvukuse oluline langus Ida-Virumaal ja Põlvamaal, vähemal määral ka Viljandi- ja Pärnumaal. Ida-Viru ja Põlvamaa karude arvukuse langusel on ka selgelt arusaadav põhjus: nimelt on neis maakondades viimasel neljal aastal kütitud ära seal elavatest täiskasvanud emakarudest umbes 50%. Arvukus langeb, kuna ei ole enam suremuse, sh küttimise kompenseerimiseks piisaval hulgal taastootjaid. Jätakuvalt olulist tõusutrendi näitab karu arvukus Harjumaal, Jõgevamaal ja Lääne-Virumaal, vähemal määral ka Raplomaal. Ülejäänud maakondades on arvukus jäänud suhteliselt stabiilseks. Küttimismahtude määramisel on eelpoolmainitud trendid kindlasti määrava tähtsusega.

Karu üldarvukust Eestis võib hinnata jätkuvalt umbes 700 isendi tasemele. Karu madalat juurdekasvupotentsiaali arvestades võiks üle-Eestiline küttimehaht jääda ligilähedaselt eelmise aastaga samasse suurusjärku.

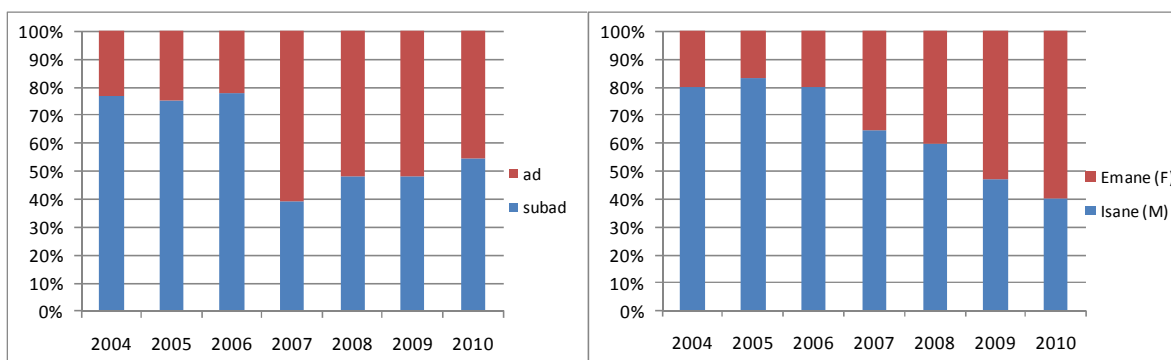

Karu pesakonnad (emad sama-aastaste poegadega) aastatel 2007-2010.
Female Brown Bears with cubs-of-the-year in 2007-2010.

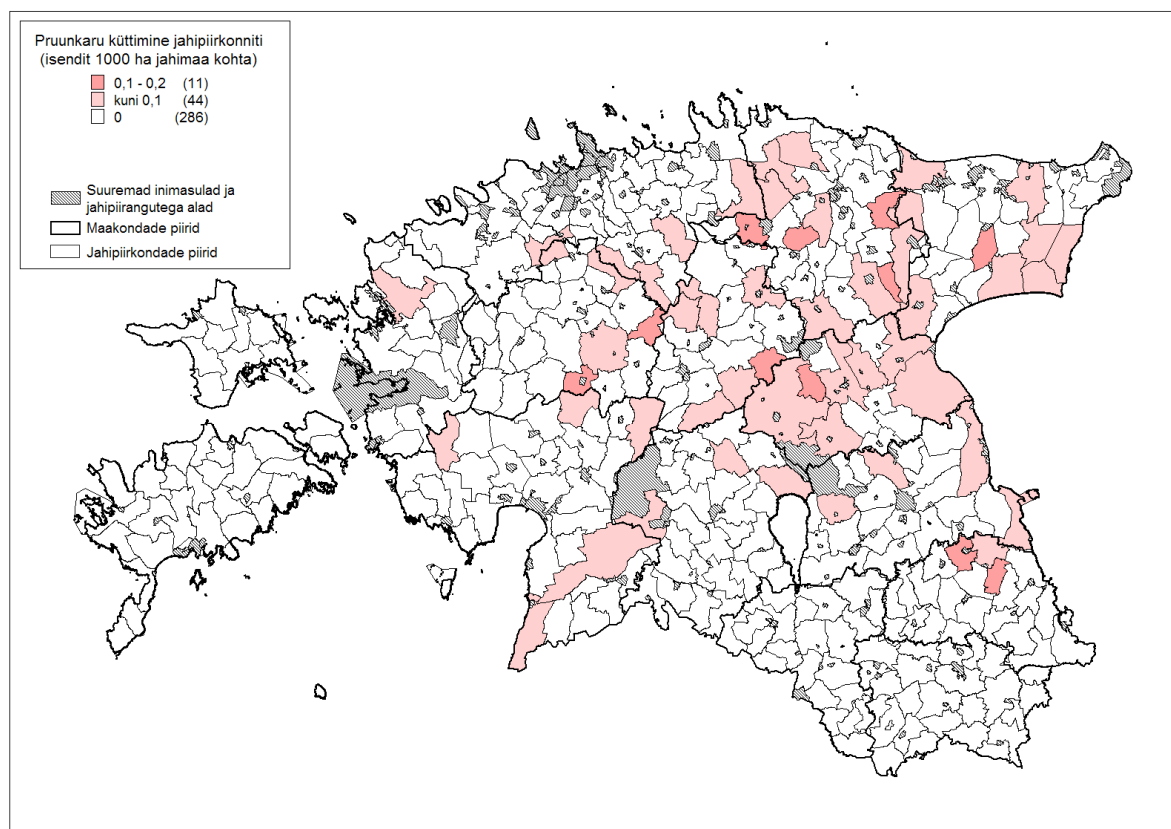
2010. aasta jahihooajal kütiti kokku 57 karu, viimati kütiti sellest rohkem aastal 1989.

Kütitud isendite soolis-vanuselise struktuuri analüüsi põhjal on kolmel viimasel aastal märgata täiskasvanud isendite hulgas emaste osakaalu pidevat suurenemist. See toob kindlasti kaasa juurdekasvupotentsiaali vähenemise. Kui karu tuumikalal saab seda kompenseerida küttimehah mõningase piiramisega, siis levikuala äärealadel takistab see oluliselt viimase laienemist. See on hästi väljendunud leviku jätkuvas laienemises lääne suunas, kus servaaladel täiskasvanud emaseid kütitud pole. Samas ei ole karu viimase kümne aasta jooksul levinud märgatavalt lõuna suunas, kus on emakarused lastud. Karude jaoks on sobivaim põhja-lõuna suunaline levikukoridor vahe-Eesti metsavöö. 2010 aasta jahihooajal kütiti selle lõunaservas Pärnumaal ära kaks täiskasvanud emakaru, mis annab kindlasti olulise tagasilöögi karu levikule Läti suunas. Karu asurkonna kaitse seisukohalt

on levikuala laienemine aga olulise tähtsusega. Seetõttu on Pärnu linna ida pikkusjoonest lõunasse jäävatel aladel karu küttimispiirangud vähemalt lähiaastatel vajalikud.

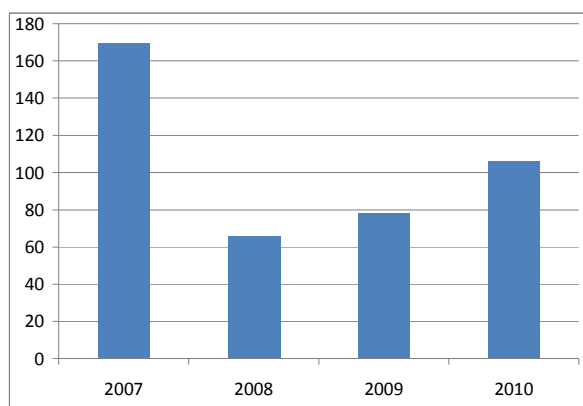

Karu vanuseline ja täiskasvanud isendite sooline struktuur küttimisvalimis aastatel 2004 - 2010.
Age structure of Brown Bear and gender structure of the adults hunted in 2004 - 2010.

Hunting of Brown Bear (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

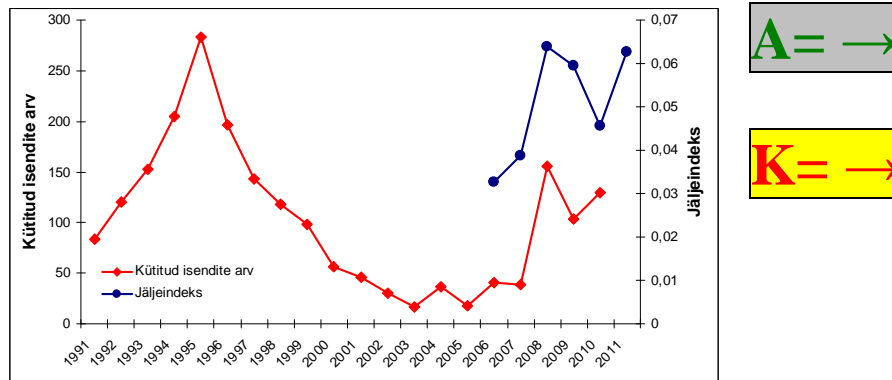
Karu kahjustused mesilates olid viimase nelja aasta suurimad aastal 2007, kuid on viimase kolme aasta jooksul taas tõusmas. Kahjustused on läbi aastate olnud suurimad Harjumaal, Järvamaal, Raplamaal ja Lääne-Virumaal. Kahjustuste suhteliselt suur hulk Võrumaal, kus püsivad karu asurkonda ei ole ja 2010 aastal ka Läänemaal näitab seda, et mesilate kahjustajate näol on sageli tegemist üksikute spetsialiseerunud isenditega.

	2007	2008	2009	2010
Harjumaa	27	5	23	38
Hiiumaa	0	0	0	0
Ida-Virumaa	0	0	5	0
Jõgevamaa	11	0	5	3
Järvamaa	59	11	13	4
Läänemaa	2	0	0	21
Lääne-Virumaa	18	20	4	3
Põlvamaa	8	0	0	6
Pärnumaa	5	6	1	7
Raplamaa	18	21	22	9
Saaremaa	0	0	0	0
Tartumaa	0	0	0	4
Valgamaa	0	0	0	0
Viljandimaa	8	0	5	0
Võrumaa	14	3	0	11
Kokku	170	66	78	106

Karu kahjustatud mesitarude arv aastatel 2007 - 2010.
Number of beehives damaged by Brown Bear in 2007 - 2010.

HUNT (*Canis lupus*)

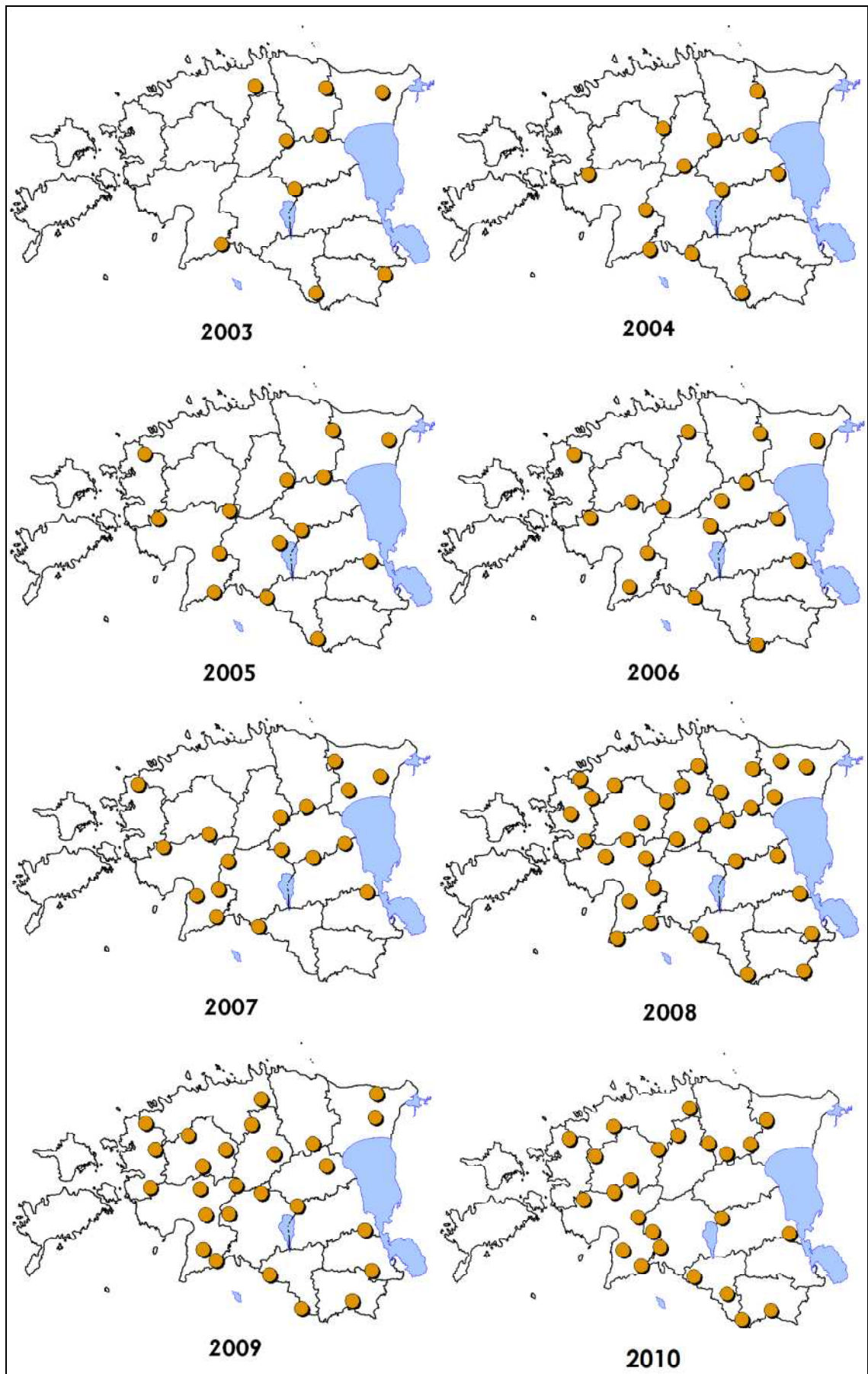
Hundi küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Wolf hunted in 1991 – 2010 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2011.

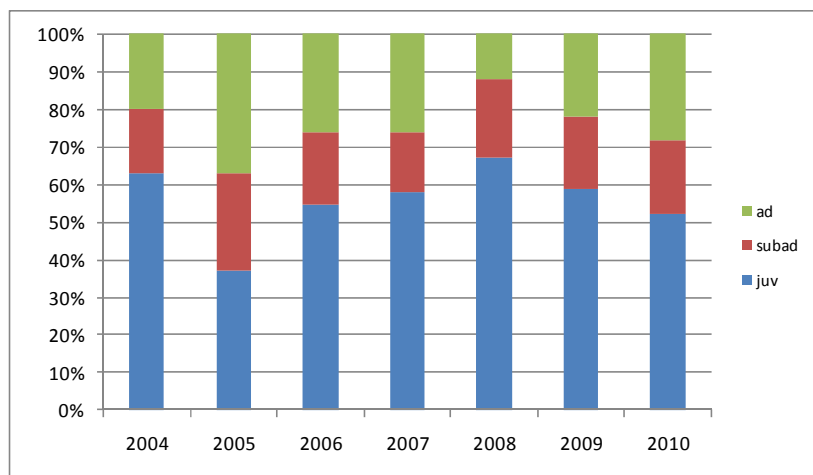
Hundi arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv, küttimine ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of reproductive packs</i>			Pesakondade arvu muutus <i>Change in no. of reproductive packs</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimis- mahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>
	2008	2009	2010		2008	2009	2010		2009	2010	2011			
Harjumaa	2	1	2	+	9	4	11	175,0	0,01	0,02	0,10	328,0	447,0	+
Hiiumaa	0	0	0	=	0	0	0		0,01	0,00	0,00			=
Ida-Virumaa	3	2	1	-	18	2	8	300,0	0,08	0,05	0,04	-16,2	61,1	-
Jõgevamaa	2	1	0	-	10	6	5	-16,7	0,19	0,15	0,17	15,9	72,1	+
Järvamaa	4	3	1	-	18	15	11	-26,7	0,06	0,01	0,09	500,0	157,7	=
Läänemaa	4	3	2	-	25	21	11	-47,6	0,13	0,05	0,07	33,3	115,4	+
Lääne-Virumaa	2	1	3	+	18	5	16	220,0	0,05	0,02	0,04	122,8	72,1	+
Põlvamaa	1	2	0	-	5	8	2	-75,0	0,04	0,04	0,01	-78,4	18,6	-
Pänumaa	7	4	6	+	29	21	26	23,8	0,13	0,09	0,11	31,8	186,7	-
Raplamaa	1	3	2	-	5	7	7	0,0	0,09	0,11	0,04	-61,0	70,6	+
Saaremaa	0	0	0	=	0	0	0		0,00	0,00	0,00			=
Tartumaa	3	2	2	=	11	4	4	0,0	0,06	0,06	0,08	21,9	115,4	=
Valgamaa	1	1	2	+	2	1	7	600,0	0,01	0,02	0,05	126,4	427,0	+
Viljandimaa	0	2	1	+	1	5	7	40,0	0,05	0,04	0,05	44,8	176,5	-
Võrumaa	2	1	2	+	5	9	10	11,1	0,03	0,02	0,04	49,5	155,7	+
Kokku (Total)	32	26	24	=	156	108	125	15,7	0,06	0,05	0,06	37,6	130,1	+

Kui aasta 2008 oli hundile erakordselt hea sigimisaasta ning erinevate pesakondade (karjad, kus sündisid kutsikad) arvu hinnati 32-le, siis aastal 2009 hinnati pesakondade arvukuseks 26 ja aastaks 2010 oli arvukus veel pisut langenud ning pesakondade arvuks hinnati tehtud vaatluste ja küttimisinfo (kütitud kutsikate küttimise piirkond) põhjal 24. Samas hindasid jahimehed hundi arvukust pigem tõusnud olevat ning sama trendi näitab ka ruutloendus, kus jäljeindeks on suurenenud peaaegu 2008. aasta tasemeni. Sellele on kaks peamist põhjendust: a) 2009/2010 aasta paksu ja pehme lumega talv, mis ka huntide liikumist märgatavalt piiras ning ruutloenduse jäljeindeksi madala hoidis ning b) kahanenud toidubaas metskitse näol, mis hunte möödunud 2010/2011 talvel toiduotsingutel laiemalt liikuma sundis. Lisaks väikesemale pesakondade arvule oli võrreldes varasemate aastatega vähenenud ka juurdekasv, mis väljendub viimase viie aasta väikseima kutsikate osakaaluna küttimisvalimis.

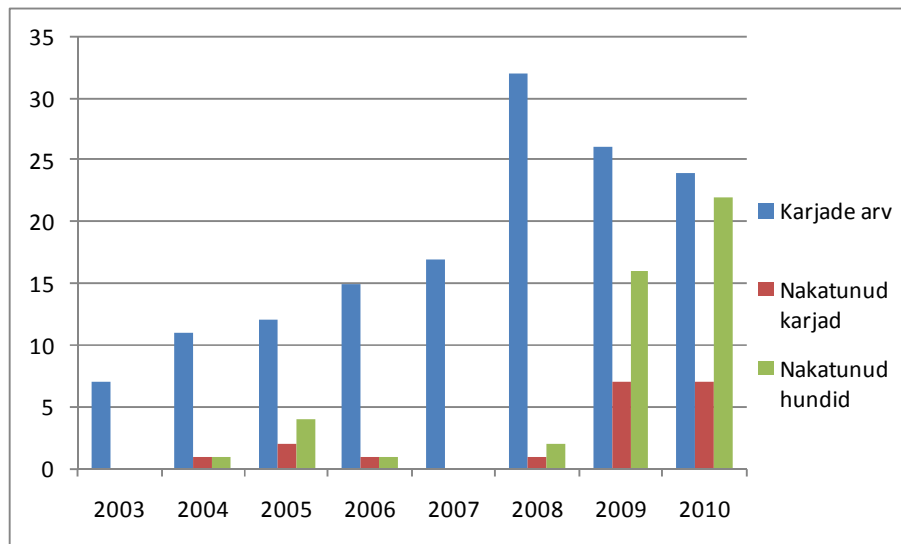

Hundi pesakonnad aastatel 2003-2010. *Reproductive Wolf packs in 2003-2010.*

Hundi vanuseline struktuur küttemisvalimis aastatel 2004-2010.
Age structure of Wolf hunted in 2004-2010.

Juurdekasvu vähenemisele on samuti kaks peamist põhjendust: a) metskitse, kui endise peamise saakliigi arvukuse vähenemine, mis on suurendanud kutsikate varajast suremust ning b) kärntõve laialdane levik populatsioonis, mis on suurendanud kutsikate suremust ja vähendanud noorte emaste sigimispotentsiaali. Kärntõbi on hundipopulatsioonis võrreldes 2009. aastaga veelgi laiemalt levinud ning on muutunud loodusliku suremustegurina aina enam arvestatavaks.

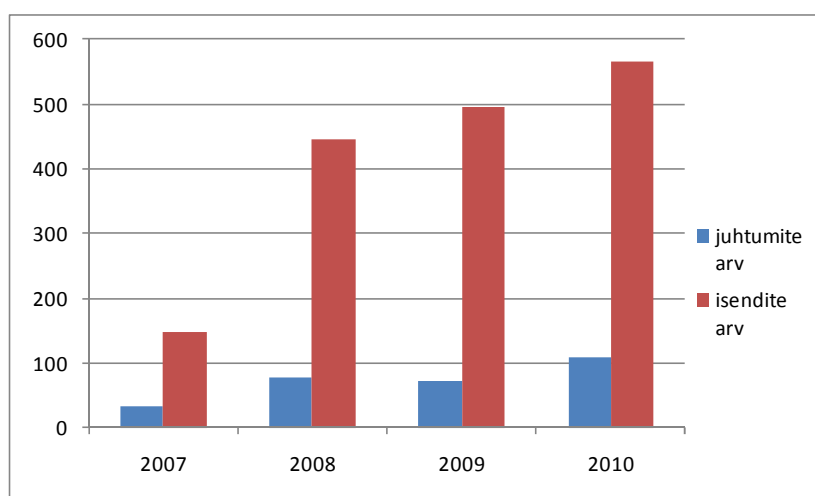

Reproduktiivsete hundikarjade, kärntõvega nakatunud hundikarjade ja kütitud kärntõves huntide arv aastatel 2003 - 2010.

Number of Wolf reproductive packs (blue) , number of packs infected by sarcoptic mange (red) and number of hunted infected Wolves (green) in 2003 - 2010.

Hundi tekitatud kahjustuste hulk karjakasvatusele on alates 2007. aastast pidevalt suurenenud. Möödunud aasta kahjustuste kasv hundi arvukuse mõningase vähenemise

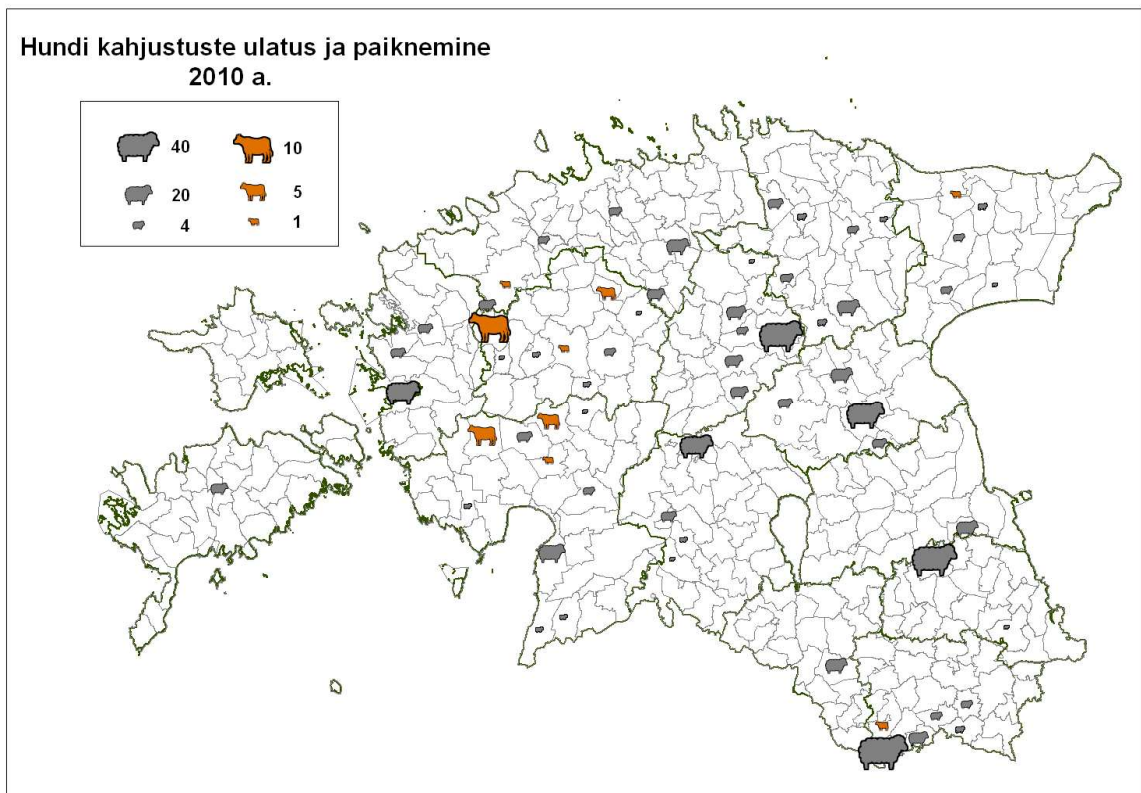
taustal on taas põhjendatav metskitse, kui endise peamise saakliigi arvukuse vähenemisega, mis tekitab vajaduse alternatiivsete saakliikide järele. Samuti on pidevalt laienemas lambakasvatus ning suurenenud teadmine võimalikust kahjude kompenseerimise võimalustest. Huntide arvukus on jätkuvalt suhteliselt kõrge ning nad asustavad ka suurema kultuurmaastiku osakaaluga elupaiku, kus lambakasvatus on intevsiivsem, kui suuremate loodusmaastikega aladel. Ka on uute elupaikade hõivajad just noored hundid, kes reeglina tekitavadki ulatuslikemaid kahjustusi, kui vanade loomade juhivad karjad. Koerte murdmisjuhtumite arv on õnneks olnud marginaalne, kuigi seoses metskitse arvukuse vähenemisega oleks selle suurenemist võinud karta.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv ja kahjustatud kariloomad aastatel 2007 – 2010.
Number of Wolf damage cases (blue) and damaged livestock (red) in 2007-2010.

Hundi tekitatud kahjustusjuhtumite arv, kahjustatud lambad ja veised maakonniti aastatel 2007 - 2010.
Number of Wolf damage cases, damaged sheep and damaged cattle by counties in 2007 - 2010.

	2007			2008			2009			2010		
	murdmisjuhte	Lambad	Veised	murdmisjuhte	Lambad	Veised	murdmisjuhte	Lambad	Veised	murdmisjuhte	Lambad	Veised
Harjumaa	0	0	0	5	41	0	8	122	0	9	32	1
Hiiumaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ida-Virumaa	8	27	0	9	12	0	2	5	0	7	12	1
Jõgevamaa	1	7	0	2	15	0	11	113	6	8	59	0
Järvamaa	4	19	1	17	139	0	8	42	0	11	78	0
Läänemaa	4	14	0	9	97	0	8	25	3	3	39	0
Lääne-Virumaa	2	9	0	9	7	5	11	38	0	8	38	0
Põlvamaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	46	0
Pärnumaa	2	5	1	4	36	1	4	7	10	12	37	11
Raplamaa	5	23	0	13	59	0	7	53	0	19	23	15
Saaremaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	8	0
Tartumaa	1	2	0	1	3	0	2	5	0	2	13	0
Valgamaa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	13	0
Viljandimaa	3	15	0	1	2	0	3	13	0	5	35	0
Võrumaa	4	25	0	7	29	0	8	53	1	15	103	1
Kokku:	34	146	2	77	440	6	72	476	20	108	536	29

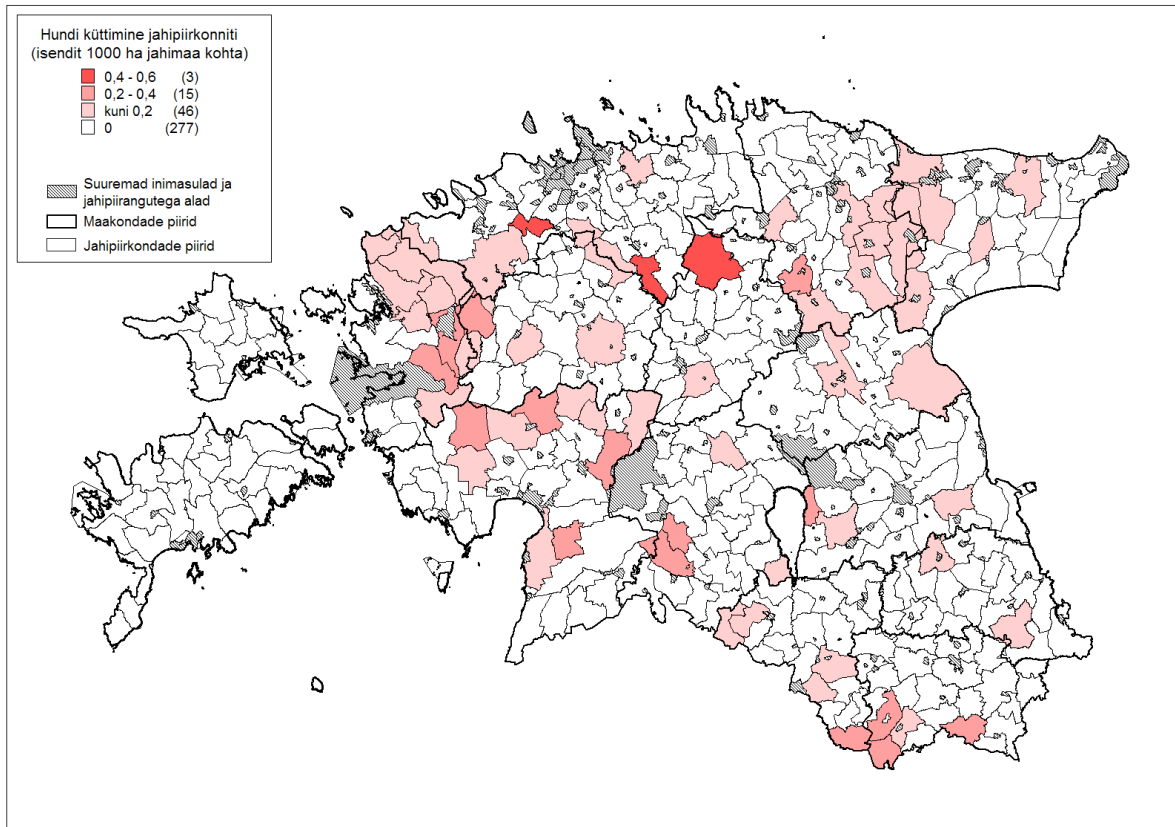

Wolf damages to livestock in 2010.

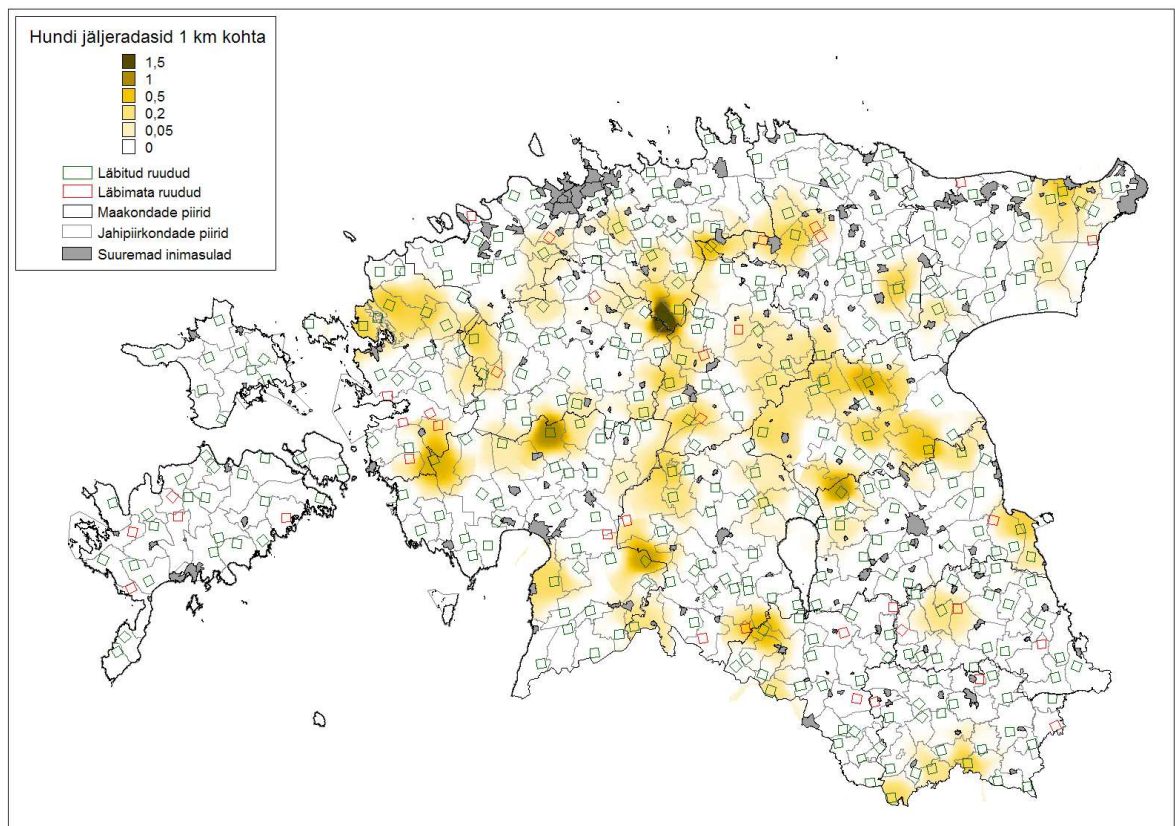
2010 jahihooajal kütiti kokku 125 hunti, maksimaalselt lubatav maht oli 135. Peale kütimishooaega võib esialgsete tulemuste põhjal öelda, et arvukus on eelmise kevadega võrreldes mõnevõrra väikesem, ehk siis suuremus oli aastasest asurkonna juurdekasvust suurem (seda juba teist aastat järjest).

2010. aasta jahihooajal kütiti viimasel kaheksal aastal proportsionaalselt enim täiskasvanud (alfa) emaseid, samas oli emaste subadultide osakaal väga väike. Kuna hundi sigimisedukust mõjutab suurel määral täiskasvanud emaste osakaal populatsioonis, on 2011 aastal oodata juurdekasvu jätkuvat vähenemist. Tehtud vaatluste ja kütimisinfo analüüsi tulemusel on hundi tänavukevadine arvukus umbes 120 isendit. Praeguste andmete alusel on prognoositav tänavuseks reproduktiivse pesakondade väikesem arv, kui möödunud aatal. Samas on prognoosimine selle liigi puhul ülimalt raske. Kuna hunt on meil vähearvukas, kuid samas kõrge sigimispotentsiaaliga liik, mõjutab vaid paari sigiva emahunti olemasolu jahihooaja eelset arvukust ligi 10 % võrra. Seetõttu mängib siin juhuslikkus väga suurt rolli ning täpseid prognoose on kevadiste andmete põhjal võimatu teha. Seda eriti praeguses olukorras, kus kütitud isenditelt kogutavad andmed (hambajuure

lõikude ja sigimiselundkondade hulk ja kvaliteet) on ikka veel selgelt puudulikud. Seetõttu saab täpsema hinnangu hundiasurkonna jahihooaja eelse seisundi kohta anda alles pärast tänavuse tegeliku juurdekasvu kohta suve ja sügise jooksul kogunenud teabe lisandumist. Hundi arvukuse vähenedes tuleb senisest suuremat tähelepanu pöörata jahipidamise suunamisele kahjustuspiirkondadesse, säilitades samal ajal suuremaid loodusmaastikke asustavaid hunte. Nii on võimalik säilitada hundiasurkonna soodne seisund ja tema ökoloogiline funktsioon, hoidudes samal ajal ülemäärastest kahjustest lambakasvatusele.

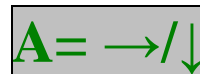
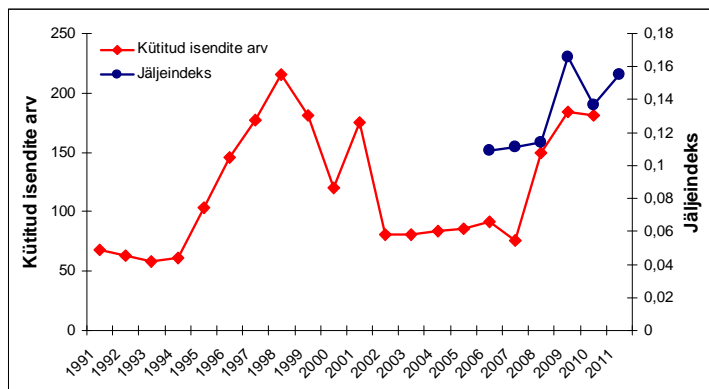

Hunting of Wolf (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Wolf (winter-time track index) in 2011.

ILVES (*Lynx lynx*)

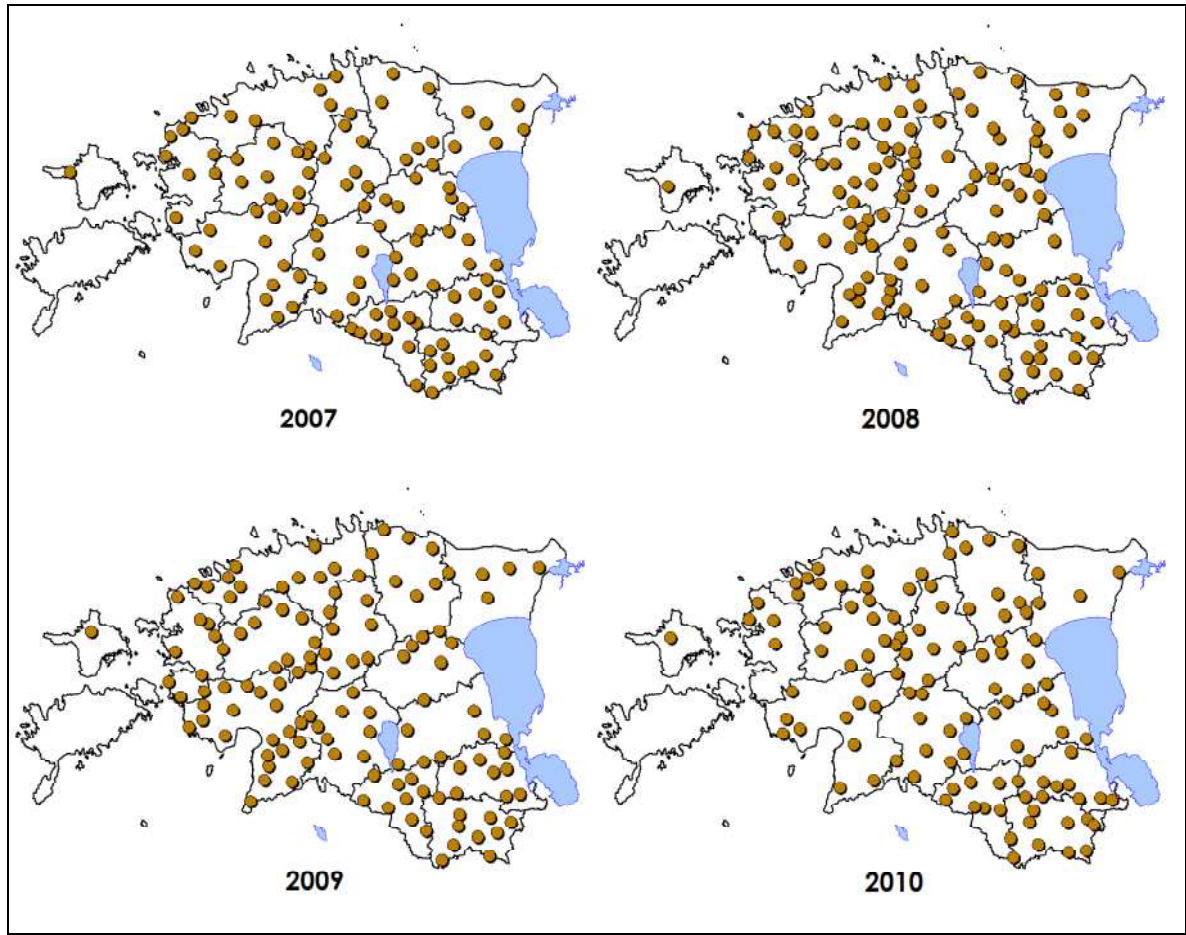
Ilvese küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Lynx hunted in 1991 – 2010 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2011.

Ilvese arvukusdünaamikat iseloomustavad näitajad (pesakondade arv, küttimine, ruutloenduse jäljeindeks, jäljeindeksi põhjal leitud rohkuse indeks ja jahimeeste hinnang arvukuse muutustele) viimasel kolmel aastal ning nende suhteline muutus võrreldes eelnenud aastaga.

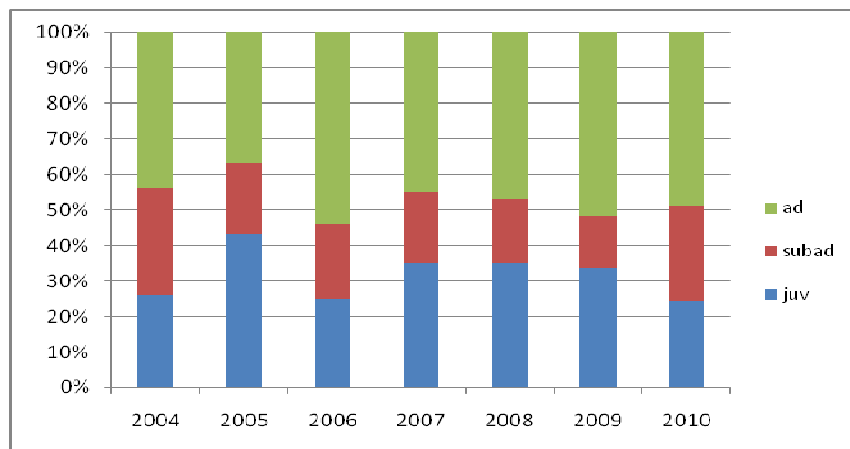
Maakond <i>County</i>	Pesakondade arv <i>No. of reproductive females</i>			Pesakondade arvu muutus <i>Change in no. of reproductive females</i>	Küttimine <i>Hunting bag</i>			Küttimismahu muutus <i>Change in hunting bag (%)</i>	Jäljeindeks (1 km kohta) <i>Track index (tracks per 1 km)</i>			Jäljeindeksi muutus <i>Change in track index (%)</i>	Rohkuse indeks <i>Index of abundance</i>	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele <i>Change in abundance (hunters est)</i>
	2008	2009	2010		2008	2009	2010		2009	2010	2011			
Harjumaa	12	13	11	-	13	14	19	35,7	0,15	0,16	0,23	41,3	194,0	+
Hiiumaa	1	1	1	=(?)	0	0	0		0,04	0,10	0,11	9,4	315,0	+
Ida-Virumaa	8	5	4	-	4	9	5	-44,4	0,08	0,05	0,05	-12,0	56,5	+
Jõgevamaa	8	6	8	=	9	12	10	-16,7	0,22	0,15	0,17	15,0	114,0	+
Järvamaa	10	8	8	=	14	10	7	-30,0	0,21	0,27	0,30	10,5	159,3	+
Läänemaa	8	9	4	- (?)	10	22	18	-18,2	0,36	0,22	0,24	6,7	119,2	=
Lääne-Virumaa	8	7	9	+	7	13	13	0,0	0,10	0,14	0,06	-52,8	60,0	=
Põlvamaa	8	8	9	+	10	8	12	50,0	0,17	0,07	0,15	128,5	166,7	=
Pärnumaa	19	21	12	-	22	40	32	-20,0	0,24	0,23	0,18	-22,2	118,9	=
Raplamaa	10	11	10	=	13	12	18	50,0	0,26	0,14	0,28	101,8	182,9	+
Saaremaa	0	0	0	=	0	0	0		0,00	0,00	0,00			+
Tartumaa	8	8	7	-	13	7	6	-14,3	0,16	0,12	0,12	-7,4	91,2	=
Valgamaa	10	9	9	=	10	10	12	20,0	0,10	0,05	0,11	131,8	91,7	+
Viljandimaa	7	10	10	=	10	12	15	25,0	0,16	0,16	0,14	-12,1	108,6	=
Võrumaa	11	10	9	-	15	15	14	-6,7	0,23	0,15	0,18	18,7	85,5	+
Kokku (Total)	128	126	111	-	150	184	181	-1,6	0,17	0,14	0,16	13,5	121,9	+

Kui aastatel 2003 - 2008 võis jälgida ilvese arvukuse püsivat tõusu, siis viimasel kaks aastat on arvukus olnud kerges langustrendis. See väljub selgelt pesakondade arvu ja pesakondade keskmise suuruse vähenemisest, samal ajal kui jahimeeste hinnang ja ruutloenduse jäljeindeks näitab jätkuvalt vastupidist. Arvukuse näiline jätkuv suurenemine on peamiselt põhjendatav asjaoluga, et seoses ilvese peamise saakliigi metskitse arvukuse vähenemisega suurendab ilves oma individuaalterritooriumit ja intensiivistab selle kasutamist (liigub rohkem ja jätab rohkem jälgi), kuna saagi otsimine nõuab laialdasemat liikumist. See ongi põhjus, miks ilvese arvukuse tegelikku alanemist (ja vastupidiselt ka selle suurenemist) märkab inimene tavaliselt paari aastase hilinemisega. Kiskja liikumise intensiivistumist seoses saakloomade ja/või kiskja enda asustustiheduse vähenemisega on kirjeldatud ka mitmetes teadusuuringutes.

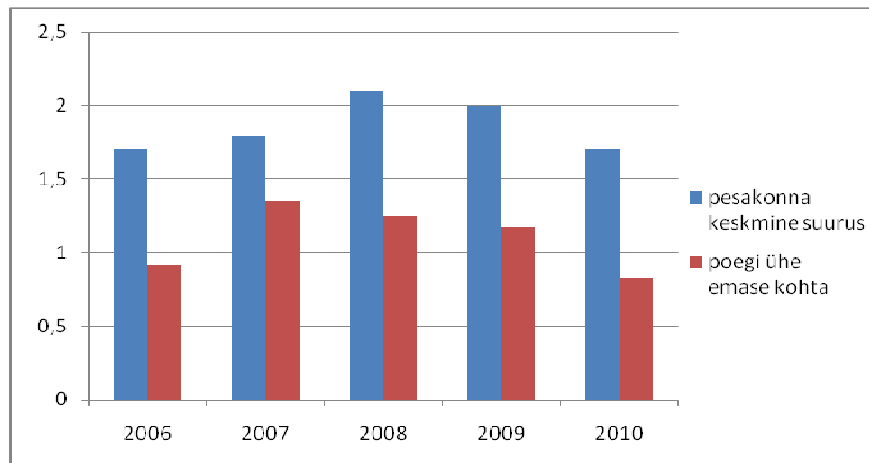
Ilvese pesakonnad aastatel 2007 - 2010. *Lynx reproductions in 2007 - 2010.*

Küttimisvalimi vanuseline struktuur on viimasel neljal aastal näidanud asurkonna keskmise vanuse suurenemist, mille üheks põhjuseks võib olla juurdekasvu vähenemine seoses arvukuse lähenemisega keskkonna kandevõime piirile.

Ilvese vanuseline struktuur küttimisvalimis aastatel 2004 - 2010.
Age structure of Lynx hunted in 2004 - 2010.

Nii 2010. aasta vaatlustes kui ka möödunud jahihooaja küttimisvalimis väljendub selgelt juurdekasvu oluline langus. Täiskasvanud emaste osakaalu suurenemine küttimisvalimis järelkasvu arvelt on põhjustatud nii poegadeta emaste osakaalu suurenemise kui ka pesakonna keskmise suuruse vähenemisega. Kõige selle põhjuseks saab pidada peamiselt metskitse arvukuse olulist langust, mis on olulisel määral vähendanud ilvese populatsiooni juurdekasvumäära.

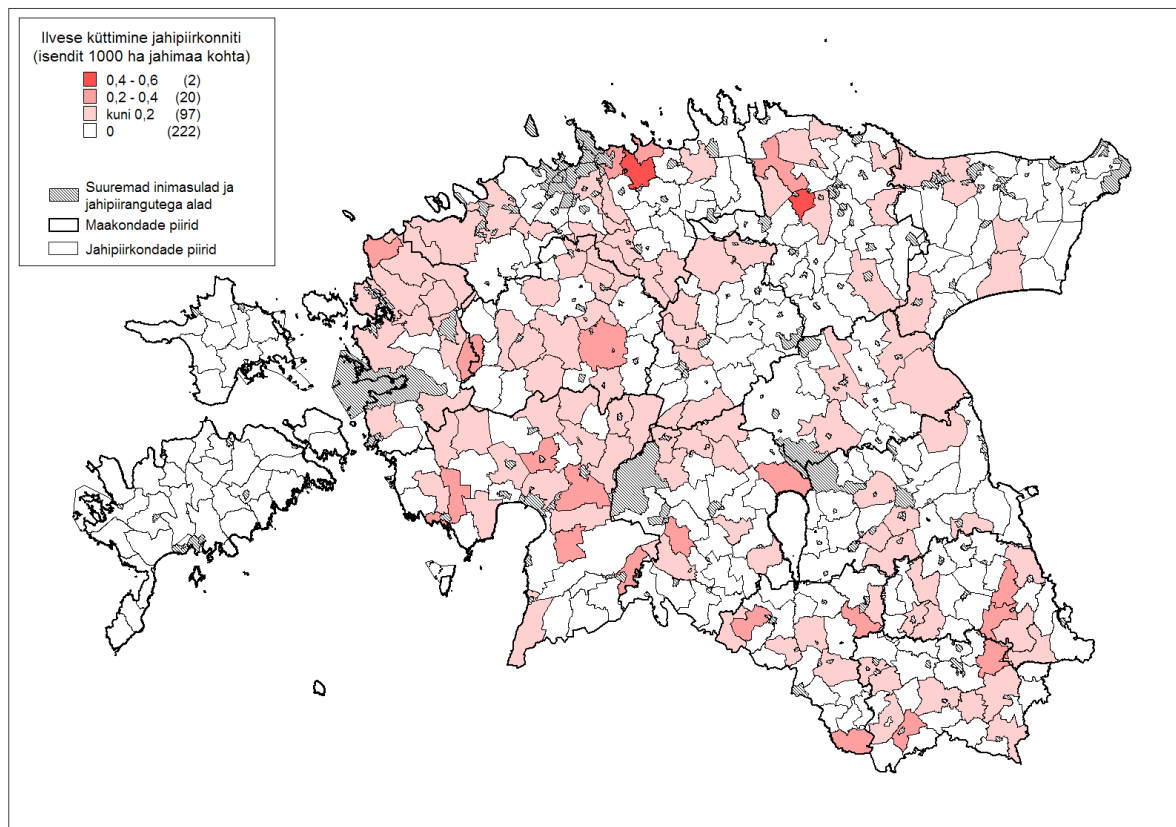
Ilvese pesakonna keskmine suurus vaatluste põhjal ja poegi ühe täiskasvanud (ad+subad) emase kohta küttimisvalimis 2006-2010.

Average size of family groups of Lynx by observations (blue) and number of juveniles per female (subad+ad) hunted in 2006-2010 (red).

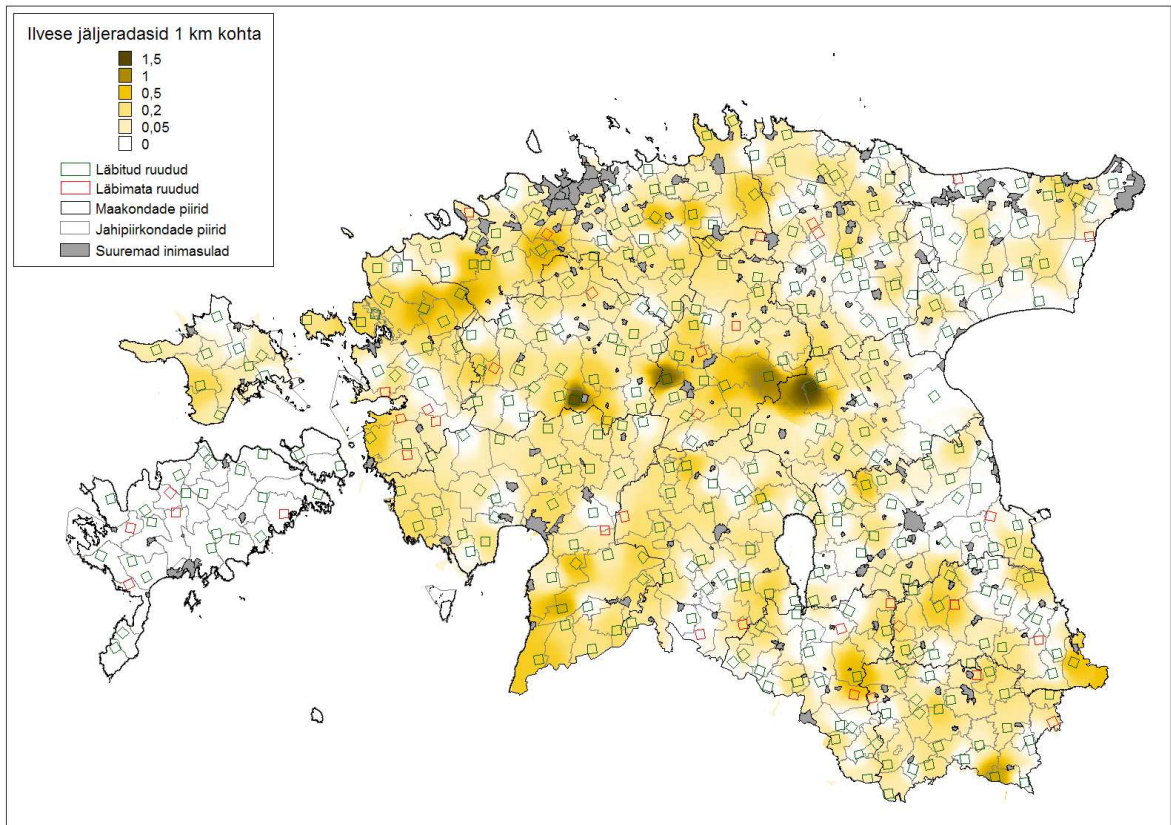
Ajaloo on jahinduses suuremaid vigu tehtud just liigi arvukuse kõrgperioodide lõpufaasis, suurendades märgatavalt küttimismahtu alles siis, kui arvukus on juba niigi pöördunud langustrendi. Seda võis näha 1990-te algusaastatel põdra puhul ja aastatel 2007 - 2009 metskitse puhul.

Kuigi osad seireparameetrid väljendavad praegu veel ilvese asurkonna suuruse jätkuvalt stabiilset või isegi suurenevat trendi, saab möödunud jahihooaja küttimismahtu, küttimisvalimi soolis-vanuselise struktuuri ja vaatluste andmete tuginedes prognoosida ilvese arvukuse jätkuvat märkimisväärset kahanemist. Kuigi võib tunduda, et ilveseid on jätkuvalt palju, viis olulisel määral vähenenud juurdekasvu juures möödunud hooajal säilinud suur küttimismaht arvukuse küllaltki järsule langusele. Kui möödunud jahihooaja alguses oli ilvese pesakondi 110 (aasta varem 126), siis järgmise jahihooaja alguseks on neid prognoositavalt umbes 90. Praegu ei viita veel miski sellele, et juurdekasv tänavu paraneks, mistõttu ei saa kindlasti lubada eelmise hooajaga samas suurusjärgus küttimismahtu säilitamist, kuna see viiks asurkonna suuruse alla suurkiskjate kaitse- ja ohjamiskavas soovitud miinimumi. Seetõttu tulab eelolevaks hooajaks kindlasti küttimissoovitus väikesem, kui möödunud hooajal. Samas on ajutine ilvese arvukuse jätkuv

vähendamine põhjendatud seoses toidubaasi praeguse madala taseme ja selle taastumisvõime soodustamisega. Säilitamiseks asurkonna suhteliselt ühtlast asustustihedust sobivates elupaikades, tuleb eeloleval hooajal küttimist enam piirata maakondades, kus arvukus on viimesel aastal näidanud märkimisväärselt suurt kahanemistendentsi. Samas jääb osades maakondades küttimimaht ilmselt olulisel määral muutmata.

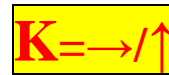
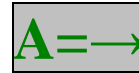
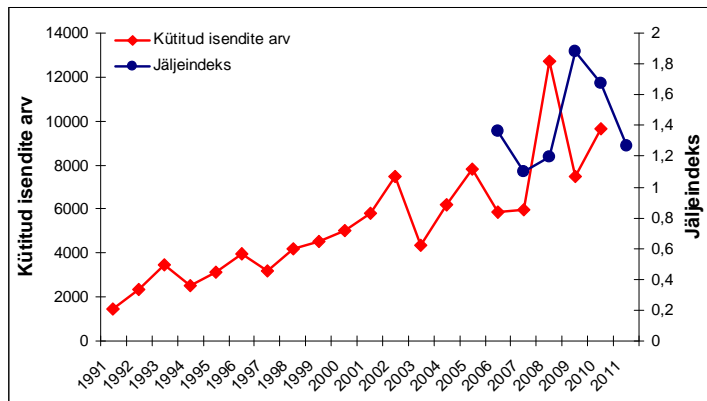

Hunting of Lynx (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Lynx (winter-time track index in 2011).

REBANE (*Vulpes vulpes*)

Rebase küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Red Fox hunted in 1991 – 2010 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2011.

Rebase küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2011 aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2011 aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

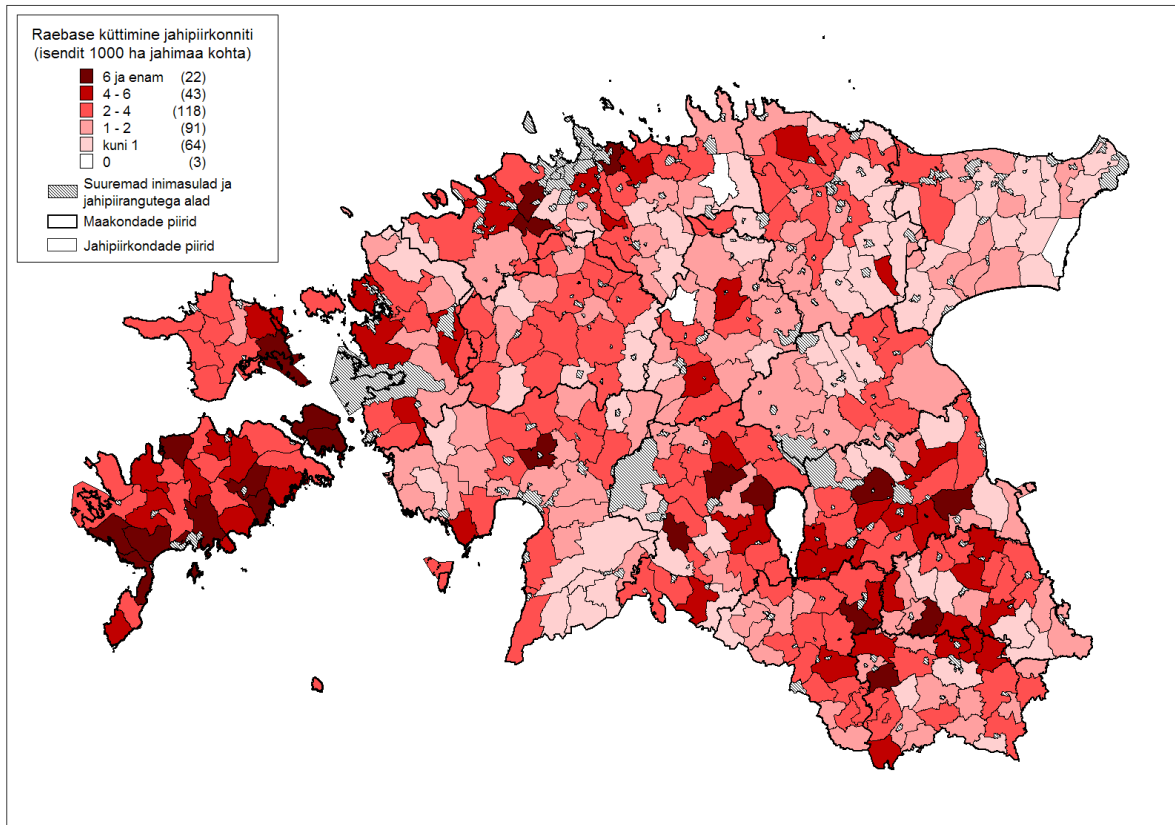
Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2008	2009	2010		2009	2010	2011				
Harjumaa	1231	652	815	25,0	2,57	1,68	1,22	-27,4	88,6	+	→ / ↑
Hiiumaa	180	149	306	105,4	1,28	0,95	0,79	-16,8	72,3	+	→
Ida-Virumaa	554	300	298	-0,7	0,60	0,56	0,60	7,1	93,9	=	→ / ↑
Jõgevamaa	677	354	369	4,2	1,48	2,07	1,22	-41,2	100,9	-	→ / ↑
Järvamaa	915	446	441	-1,1	1,60	1,62	1,22	-24,3	102,3	=	↑
Läänemaa	669	386	511	32,4	2,72	1,64	1,55	-5,8	90,8	+	↑
Lääne-Virumaa	939	554	564	1,8	1,56	1,36	1,04	-23,3	96,9	-	→
Põlvamaa	781	505	562	11,3	1,95	1,76	1,57	-10,8	98,8	=	→ / ↑
Pärnumaa	1064	549	794	44,6	2,03	2,17	1,17	-46,1	82,0	+	→ / ↑
Raplamaa	877	384	612	59,4	2,64	2,12	1,36	-36,1	70,5	+	→ / ↑
Saaremaa	1222	1188	1484	24,9	2,15	1,45	1,31	-9,7	69,3	=	→
Tartumaa	953	554	801	44,6	2,52	1,68	1,49	-11,4	84,1	+	→ / ↑
Valgamaa	649	417	589	41,2	0,77	0,79	1,09	38,9	143,3	+	↑
Viljandimaa	1154	558	905	62,2	1,54	2,23	1,38	-38,2	112,4	+	→ / ↑
Võrumaa	847	476	605	27,1	2,21	2,42	1,95	-19,3	95,7	=	→ / ↑
Kokku (Total)	12712	7472	9656	29,2	1,88	1,68	1,27	-24,3	87,9	+	→ / ↑

Ruutloenduse järgi näitas rebase arvukus 2011. aastal märkimisväärset langust võrreldes eelneva kahe aastaga. Samas on küttimine võrreldes 2009. jahihooajaga intensiivistunud ning ka jahimehed hindavad trendi pigem positiivseks. Peamine põhjendus 2009. aasta madalale küttimismahule ja arvukuse hinnangule võib olla see, et 2009/2010 aasta talvel oli lagedatel aladel rebaseid lihtsalt vähe näha, kuna neil polnud seal võimalik liikuda ja toituda. 2010/2011 talvel oli lumi küll sügav, kuid rebasele liikumiseks sobiv, mistõttu oli neid rohkem liikumas näha ja see pakkus enam võimalusi neid ka küttida. Aasta 2008 oli rebasele ülimalt soodne juurdekasvuaasta, aastatel 2009 ja 2010 on juurdekasv olnud märgatavalt tagasihoidlikum. 2008. aastal sündinud tugev põlvkond paistab hästi silma nii 2008 (0 a), kui ka 2009 (1 a) ja 2010 aasta (2 a) küttimisvalimis.

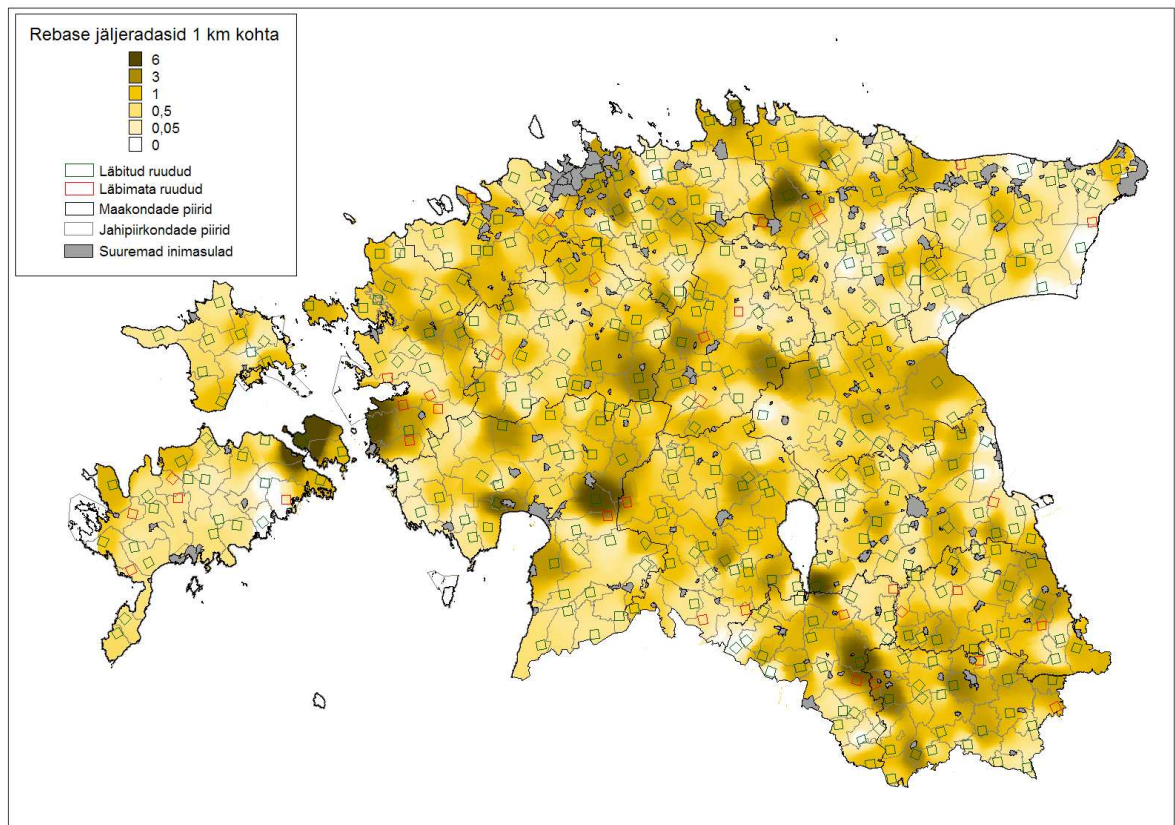

Küttitud rebaste vanuseline struktuur aastatel 2005 - 2010 (Andmed: Veterinaar- ja Toiduamet)
Age structure of hunted Red Fox in 2005 - 2010.

Viimased kaks talve on olnud rebasele küllaltki rasked, kuna paksu lumevaiba alt oli hiiri pea võimatu püüda. Kui 2010 kevadtalvel kompenseeris seda raibete rohkus hukkunud metskitsede näol, siis 2011 kevadtalvel neil enam sellist kergesti kättesaadavat toitu ei olnud. Niisiis on rebaste arvukuse langus, nagu seda näitab ruutloendus, vägagi tõenäoline. Rebase küttimist 2011. aastal võiks jätkata möödunud jahihooajaga sarnases mahus. Intensiivsemalt tuleks küttida maakondades, kus ruutloenduse jäljeindeks näitab kõrget asustustihedust – Võrumaal, Põlvamaal, Läänemaal ja Tartumaal.

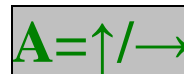
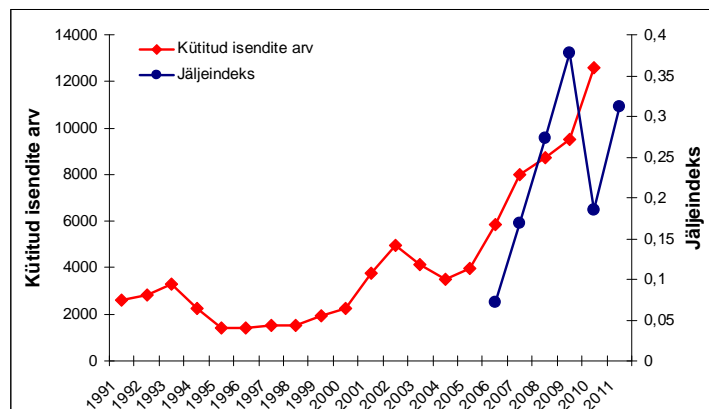

Hunting of Red Fox (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Red Fox (winter-time track index) in 2011.

KÄHRIK (*Nyctereutes procyonoides*)

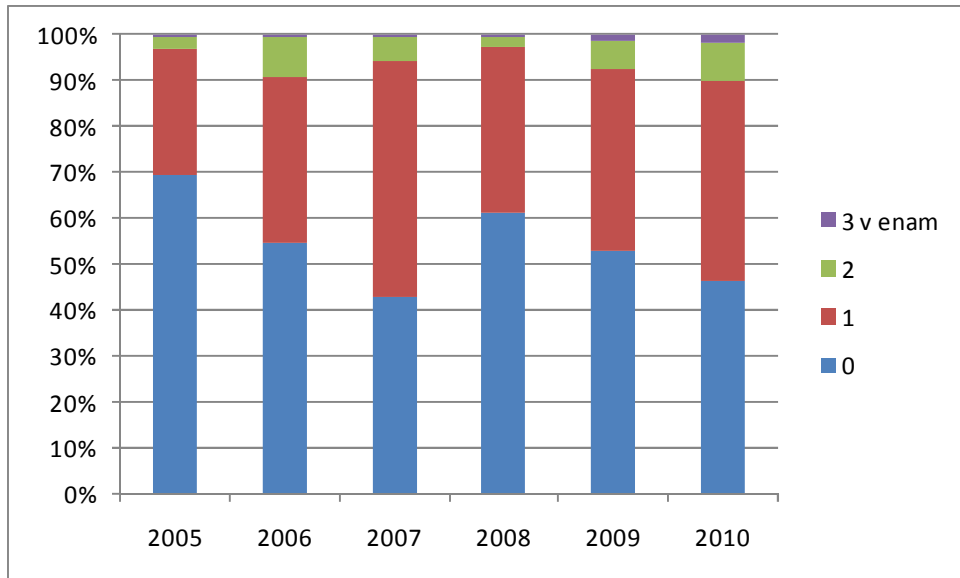
Kähriku küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Racoon Dog hunted in 1991 – 2010 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2011.

Kähriku küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2011. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2011. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

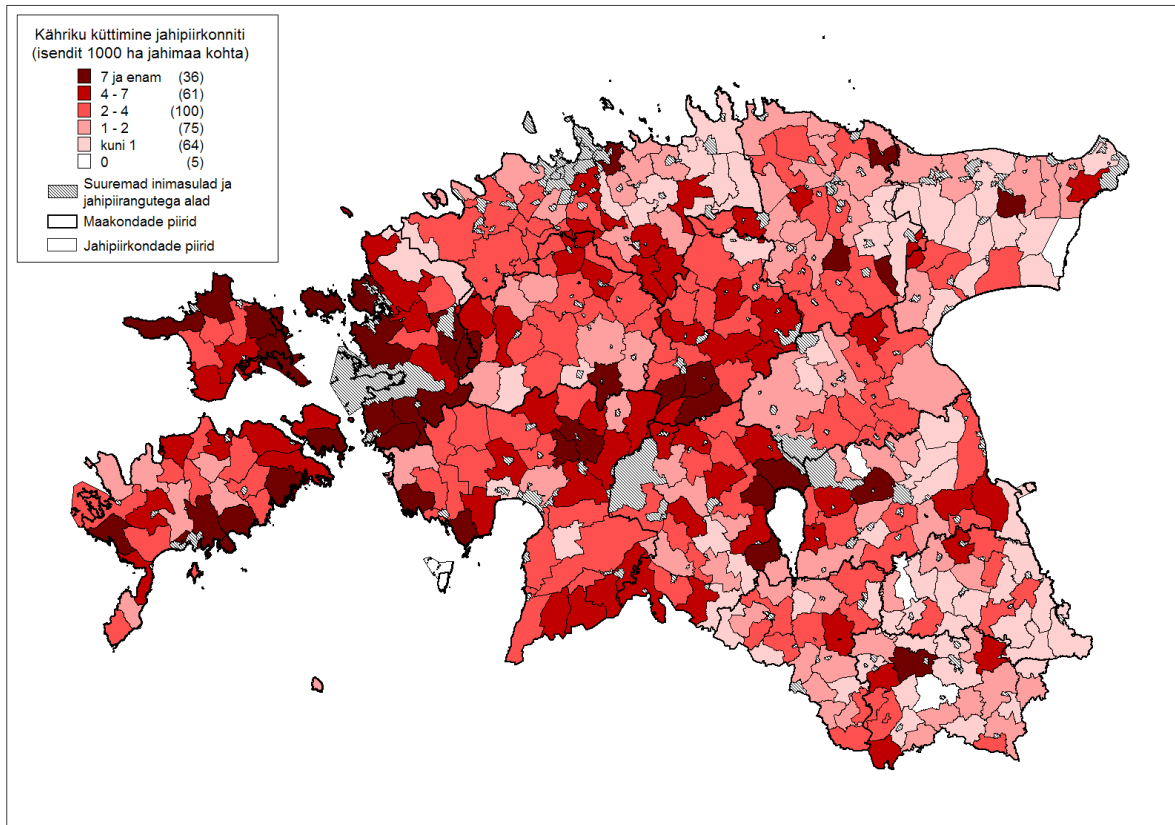
Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2008	2009	2010		2009	2010	2011				
Harjumaa	752	784	858	9,4	0,19	0,11	0,13	21,0	143,9	++	↑
Hiiumaa	459	368	700	90,2	0,30	0,23	0,23	-0,2	129,3	++	↑
Ida-Virumaa	357	429	398	-7,2	0,16	0,06	0,05	-7,1	56,4	+	↑
Jõgevamaa	436	396	517	30,6	0,47	0,21	0,27	26,3	109,3	++	↑
Järvamaa	808	877	1131	29,0	1,26	0,50	0,66	33,3	114,7	++	↑
Läänemaa	803	1114	1496	34,3	0,91	0,66	0,75	13,5	153,7	++	↑
Lääne-Virumaa	429	640	752	17,5	0,05	0,10	0,12	26,8	133,8	+	↑
Põlvamaa	168	190	255	34,2	0,12	0,14	0,18	27,2	224,8	++	↑
Pärnumaa	1016	1177	1815	54,2	0,57	0,20	0,42	110,1	170,1	++	↑
Raplamaa	726	679	855	25,9	0,56	0,33	0,67	100,7	184,6	++	↑
Saaremaa	1128	1020	1141	11,9	0,11	0,06	0,21	236,2	134,4	=	↑
Tartumaa	406	460	686	49,1	0,19	0,16	0,24	52,3	146,6	++	↑
Valgamaa	203	252	413	63,9	0,02	0,09	0,14	59,0	236,8	++	↑
Viljandimaa	837	852	1132	32,9	0,68	0,08	0,36	375,6	151,6	++	↑
Võrumaa	200	257	451	75,5	0,27	0,08	0,34	329,0	258,1	+	↑
Kokku (Total)	8728	9495	12600	32,7	0,38	0,19	0,31	68,1	144,8	++	↑

Kähriku arvukus on olnud alates aastast 2005 pidevas tõus, seda näitavad selgelt nii küttimisandmed kui ka jahimeeste hinnangud. Ruutloenduse jäljeindeks ei väljenda viimasel kahel aastal erinevalt varasematest kindlasti tegelikku trendi, kuna kährikute aktiivne liikumine algas seoses ilmastikuoludega märgatavalt hiljem. Kuigi kährikute küttimine on aasta-aastalt suurenenud, on see olnud siiski pidevalt madalam asurkonna juurdekasvuvõimest, mis selle liigi puhul väga suur. Kähriku küttimise suurenemisele võis lisaks tema arvukuse suurenemisele kaasa aidata ka olukorra paranemine karusnahaturul. Viimased kaks rasket talve võivad olla siiski kahandanud populatsiooni juurdekasvuvõimet, sellele viitab küttimisvalimis kutsikate osakaalu vähenemine.

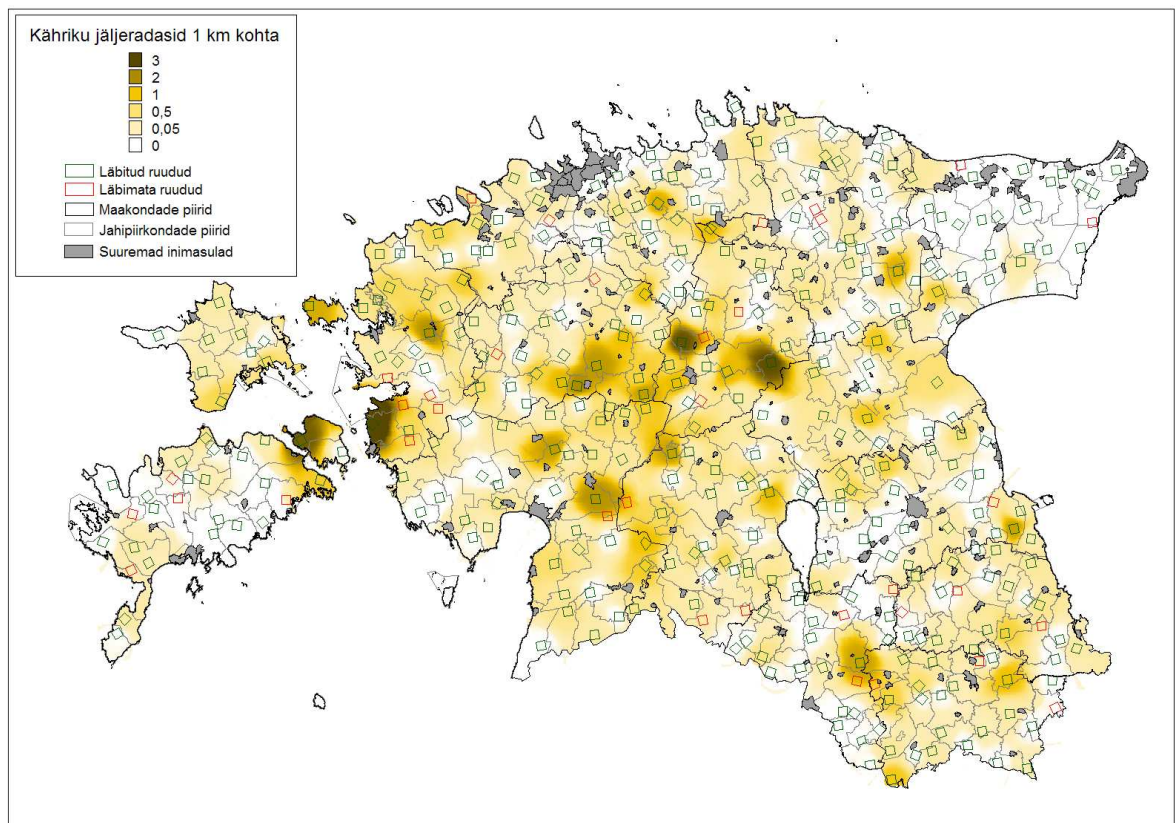

Kütitud kährikute vanuseline struktuur aastatel 2005-2010 (Andmed: Veterinaar- ja Toiduamet)
Age structure of hunted Racoon Dog in 2005-2010.

Pikaleveninud talvedel hilineb kährikute jooksuaeg, pojad sünnivad hiljem ega jõua kasvada talveks sellisesse konditsiooni, mistõttu ei saa nad järgmisel kevadel veel suguküpseks. Olemasolevad näitajad annavad igatahes lootust, et kähriku arvukuse jätkuv tõus võib olla pidurdunud. Igal juhul tuleks 2011. a. kähriku küttimist jätkata vähemalt sama intensiivselt kui eelmisel jahihooajal. Oluliseim on küttida just kevad-talvel, mil looduslik suremus on oma põhitoo juba teinud ja talve üle elanud isendid hakkavad peagi sigima. Kährik on Eestis ebasoovitav võõrliik, mistõttu olenemata asurkonna seisundist mingeid kaitsemeetmeid tema puhul rakendada ei hakata.

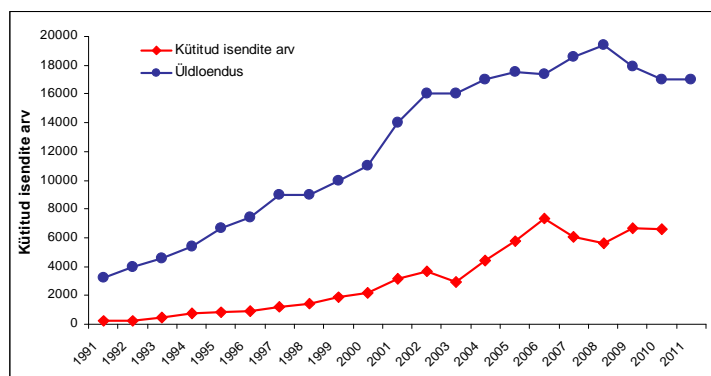

Hunting of Racoon Dog (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Racoon Dog (winter-time track index) in 2011.

KOBRAS (*Castor fiber*)

A = →

K = →

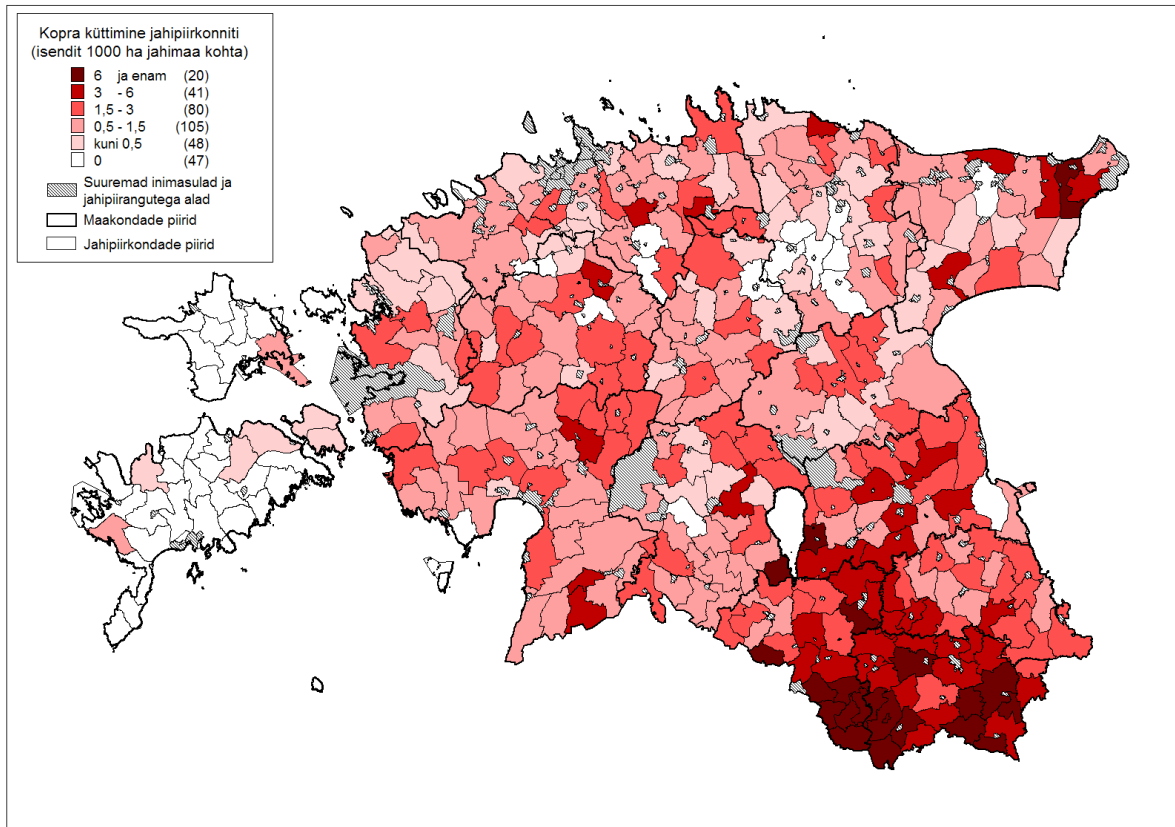
Kopra küttimine aastatel 1991 – 2010 ning arvukus üldloenduse andmetel ajavahemikus 1991– 2011.

The number of Beavers hunted in 1991 – 2010 and number of Beavers by hunters estimation 1991 - 2010.

Kopra küttimise ja loenduse andmed ning jahimeeste poolt antud 2010. aasta arvukuse muutus maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning küttimissoovitus 2010. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja arvukuse muutus üldloenduse järgi on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

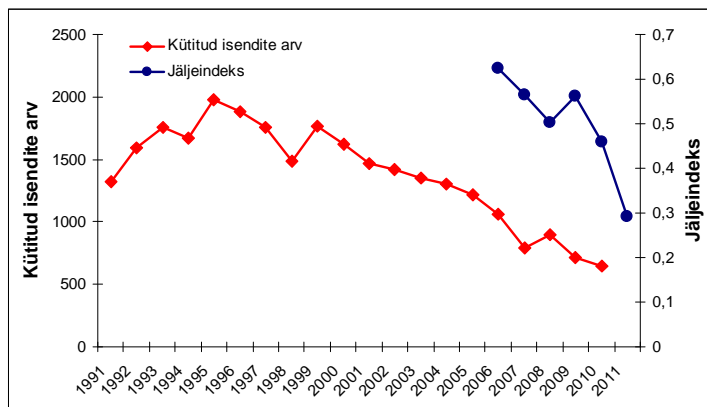
Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Loendus Hunters estimation (n)			Arvukuse hinnangu muutus (%) Change in hunters estimation (%)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2008	2009	2010		2009	2010	2011		
Harjumaa	360	314	363	15,6	1200	1140	1140	0,0	→
Hiiumaa	0	1	5	400,0	5	10	20	100,0	→
Ida-Virumaa	340	389	429	10,3	1340	1390	1310	-5,8	→
Jõgevamaa	427	305	244	-20,0	1390	1390	1240	-10,8	→
Järvamaa	250	241	258	7,1	630	680	630	-7,4	→
Läänemaa	160	163	182	11,7	840	850	740	-12,9	→
Lääne-Virumaa	265	270	229	-15,2	1130	1020	1050	2,9	→
Põlvamaa	492	432	423	-2,1	1050	830	930	12,0	→
Pärnumaa	456	675	700	3,7	2250	2090	2040	-2,4	→
Raplamaa	228	273	369	35,2	1010	1120	1120	0,0	→
Saaremaa	8	21	21	0,0	60	45	55	22,2	→
Tartumaa	423	533	657	23,3	1610	1440	1480	2,8	→
Valgamaa	912	1299	1084	-16,6	1320	1190	1260	5,9	→
Viljandimaa	368	429	412	-4,0	1600	1400	1720	22,9	→
Võrumaa	942	1312	1216	-7,3	2420	2400	2220	-7,5	→
Kokku (Total)	5631	6657	6592	-1,0	17855	16995	16955	-0,2	→

Kobras on põdra kõrval teine liik, kelle absoluutarvukust hindavad jahimehed suhteliselt täpselt, mis võimaldab selle liigi arvukushinnanguid otseselt kasutada asurkonna suuruse hindamisel. Pärast arvukuse kõrgseisu aastatel 2006 - 2008 paistab see mõnevõrra madalamal tasemel stabiliseerunud olevat. Arvestades kopra suhteliselt kõrget arvukust ning vähendamaks tema tekitatud kahjustusi, tuleks küttimist jätkata möödunud aastaga samas mahus. Seoses metskitse arvukuse kahanemisega võib koprale kiskluse kaudu olla suuremat mõju avaldama hakanud nii ilves kui ka hunt. Kopra põhjalik inventuur tuleb ette võtta järgmisel aastal. See põhineb pesakondade kaardistamisel jahipiirkondades ja kaitsealadel ning seda on jahimehed varasematel aastatel ka edukalt teinud.

Hunting of Eurasian Beaver (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

HALLJÄNES (*Lepus europaeus*)

A = ↓

K = → / ↓

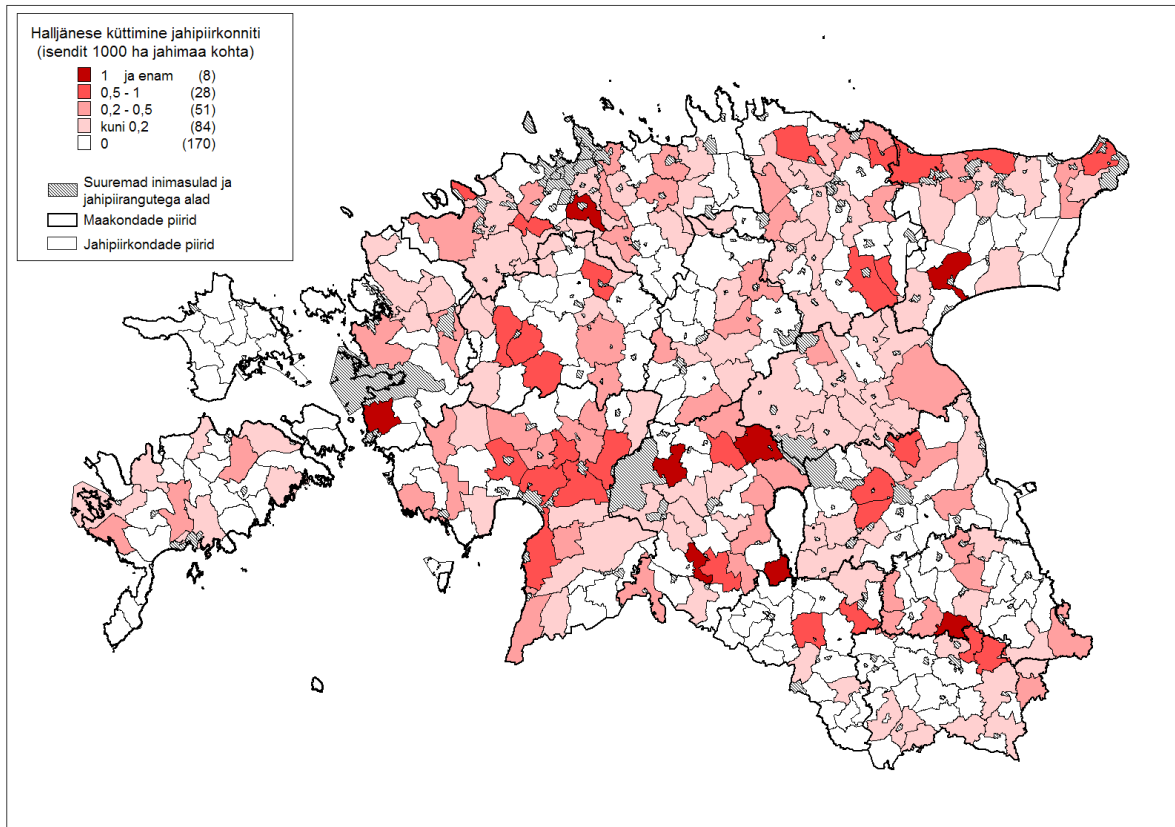
Halljänes küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Brown Hare hunted in 1991 – 2010 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2011.

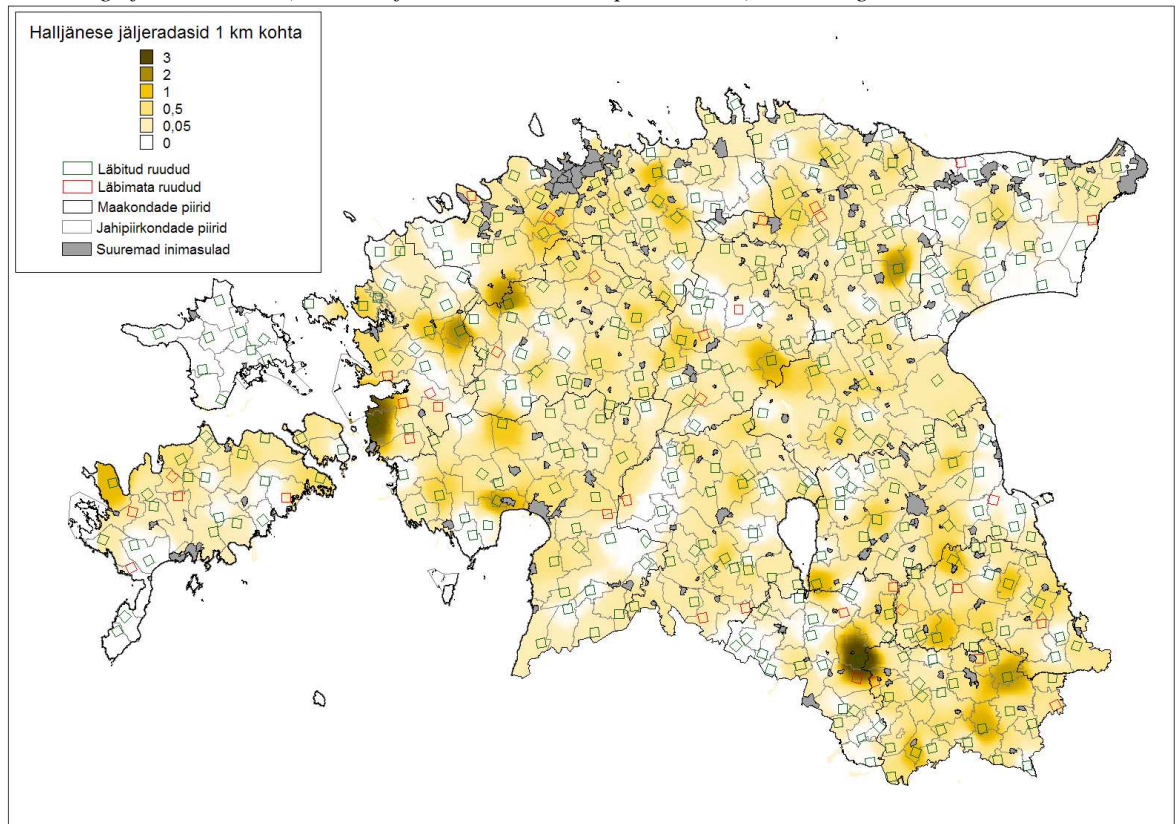
Halljänes küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2011. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne küttimissoovitus 2011 aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est.)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2008	2009	2010		2009	2010	2011				
Harjumaa	53	41	55	34,1	0,72	0,50	0,26	-47,9	56,7	-	→ / ↓
Hiiumaa	0	1	0	0,0	0,01	0,00	0,00			=	→
Ida-Virumaa	70	68	62	-8,8	0,13	0,10	0,08	-17,3	52,9	=	→ / ↓
Jõgevamaa	49	50	37	-26,0	0,50	0,60	0,30	-49,2	53,9	=	→ / ↓
Järvamaa	35	34	24	-29,4	0,37	0,59	0,21	-65,0	51,6	-	→ / ↓
Läänemaa	41	71	30	-57,7	1,01	0,50	0,49	-0,5	62,6	-	→ / ↓
Lääne-Virumaa	82	51	56	9,8	0,49	0,43	0,27	-38,2	70,3	=	→ / ↓
Põlvamaa	66	43	34	-20,9	0,92	0,48	0,49	3,3	69,5	-	→ / ↓
Pärnumaa	165	116	114	-1,7	0,54	0,47	0,22	-52,3	45,7	-	→ / ↓
Raplamaa	67	81	52	-35,8	0,46	0,53	0,34	-35,1	50,1	-	→ / ↓
Saaremaa	37	30	18	-40,0	0,48	0,27	0,23	-12,5	60,0	+	→ / ↓
Tartumaa	52	20	33	65,0	0,80	0,39	0,30	-22,0	44,9	=	→ / ↓
Valgamaa	36	24	19	-20,8	0,29	0,22	0,25	12,1	73,8	-	→ / ↓
Viljandimaa	95	51	94	84,3	0,60	0,68	0,26	-61,0	52,3	-	→ / ↓
Võrumaa	49	30	22	-26,7	0,93	0,97	0,66	-32,0	57,0	-	→ / ↓
Kokku (Total)	897	711	650	-8,6	0,56	0,46	0,29	-36,3	53,9	-	→ / ↓

Kõik seirenäitajad viitavad arvukuse jätkuvalle, püsivale ja üldisele langusele. Kuna halljänes küttimine omab tema suremuses marginaalset tähtsust, võib seda jätkata samamoodi, nagu seda varasematel aastatel tehtud on. Halljänes kaitseks tuleks aga pigem suurendada tema ühe oluliseima vaenlase – rebase, küttimist.

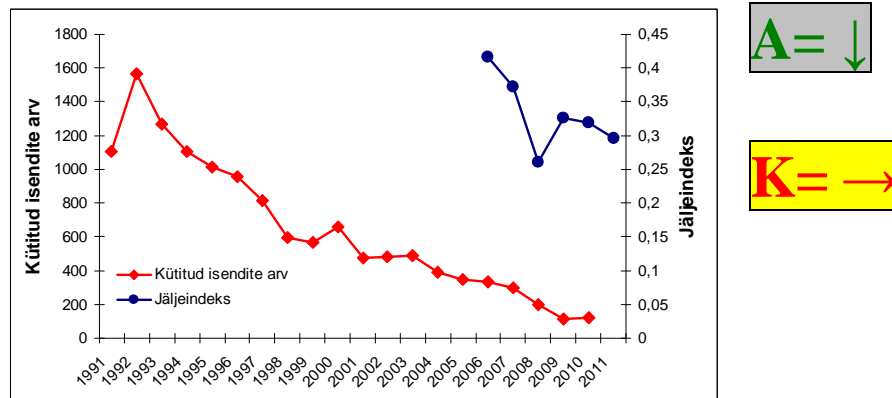

Hunting of Brown Hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Brown Hare (winter-time track index) in 2011.

VALGEJÄNES (*Lepus timidus*)

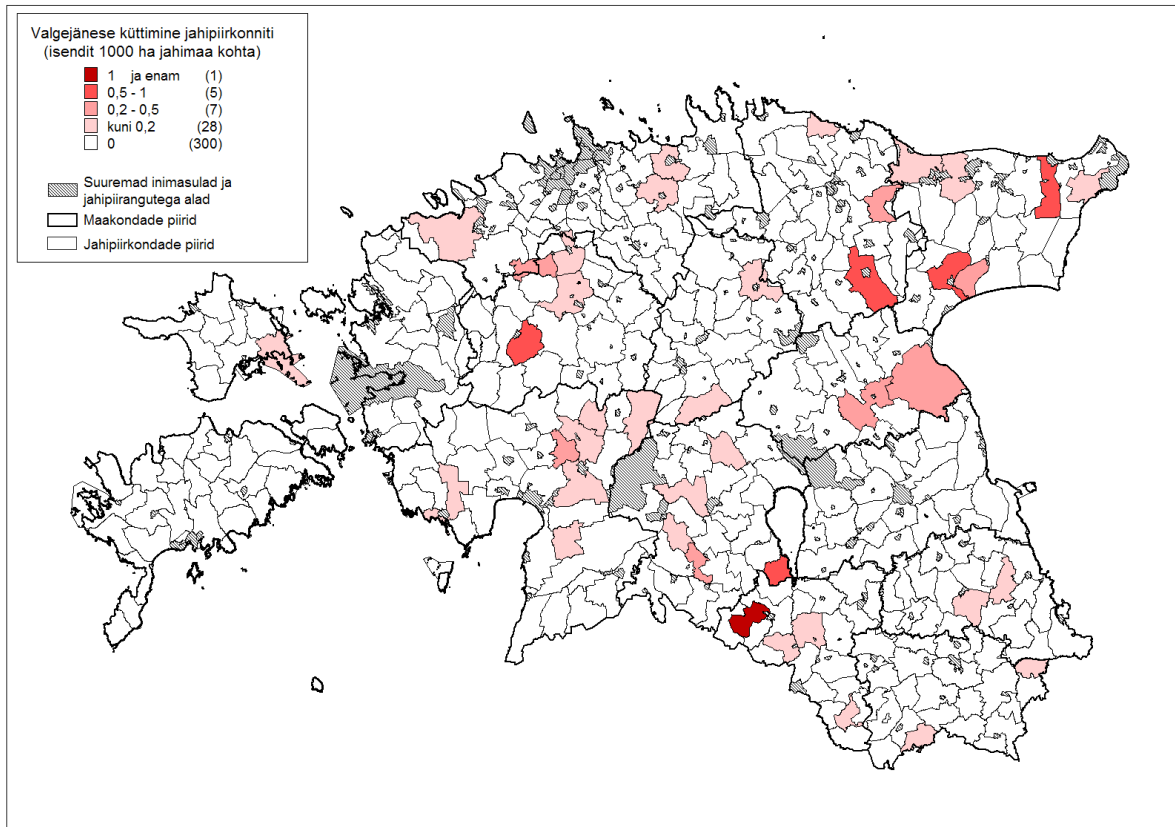
Valgejänes kütmine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of Mountain Hare hunted in 1991 – 2010 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2011.

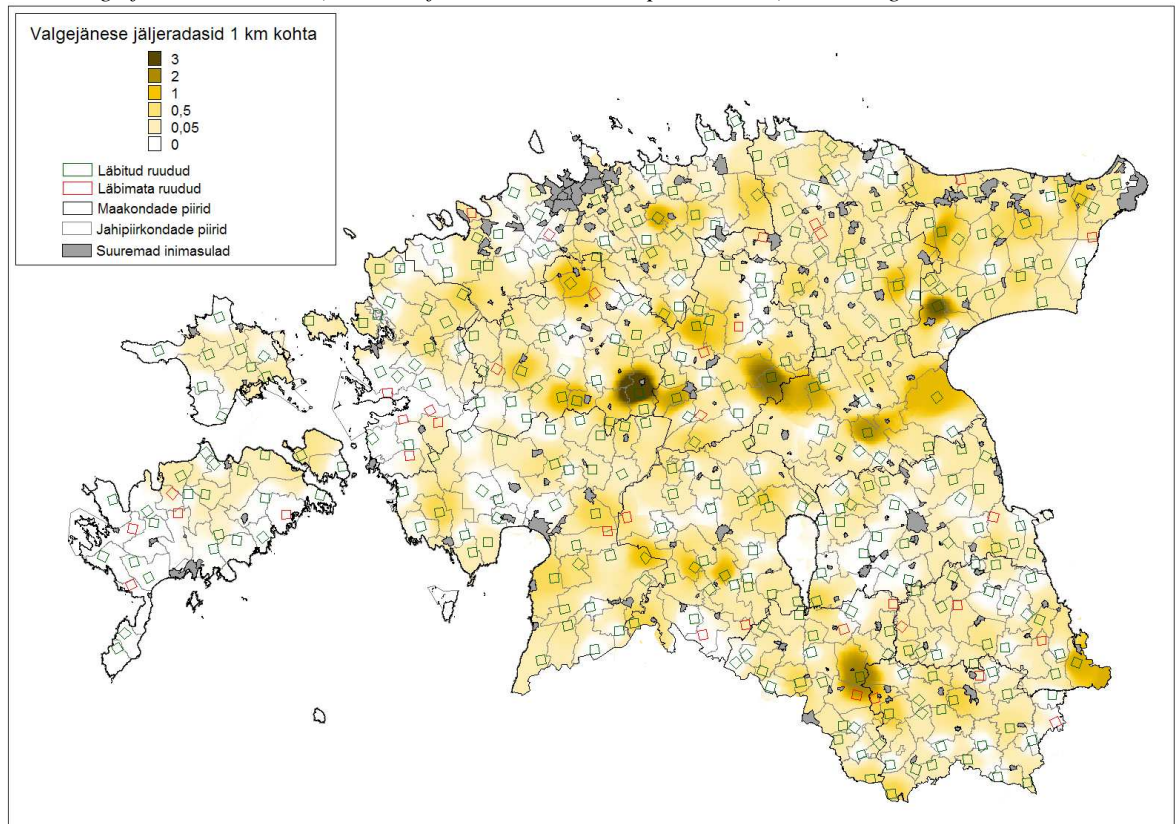
Valgejänes kütamise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2011. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne kütmissoovitus 2011. aasta jahihooajaks. Küttemismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Kütmine Hunting bag			Küttemismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in %	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Kütmissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2008	2009	2010		2009	2010	2011				
Harjumaa	15	4	4	0,0	0,51	0,27	0,27	-2,1	82,9	-	→
Hiiumaa	1	0	1		0,09	0,03	0,06	100,0	131,2	=	→
Ida-Virumaa	37	21	25	19,0	0,70	0,57	0,57	-0,0	77,4	+	→
Jõgevamaa	12	17	17	0,0	0,61	0,56	0,43	-22,3	87,5	-	→
Järvamaa	12	4	3	-25,0	0,44	0,36	0,48	32,1	111,6	-	→
Läänemaa	2	0	0		0,16	0,19	0,14	-24,3	84,3	-	→
Lääne-Virumaa	34	13	14	7,7	0,30	0,30	0,18	-40,5	73,7	-	→
Põlvamaa	6	3	2	-33,3	0,30	0,18	0,21	13,5	78,3	-	→
Pärnumaa	30	13	11	-15,4	0,26	0,37	0,23	-36,6	74,3	--	→
Raplamaa	16	13	11	-15,4	0,49	0,75	0,62	-17,5	103,0	-	→
Saaremaa	9	3	0	-100,0	0,15	0,06	0,04	-23,2	23,4	=	→
Tartumaa	0	1	0	-100,0	0,21	0,25	0,14	-44,6	46,5	-	→
Valgamaa	8	5	20	300,0	0,26	0,15	0,30	102,4	105,6	-	→
Viljandimaa	10	16	9	-43,8	0,21	0,39	0,39	2,0	140,4	--	→
Võrumaa	4	1	2	100,0	0,21	0,30	0,26	-10,9	100,9	-	→
Kokku (Total)	196	114	119	4,4	0,33	0,32	0,30	-7,1	87,3	-	→

Valgejänes kütmine on viimasel viieteistkümnel aastal olnud pidevas languses ning viimase viie aasta ruutloendus näitab sama trendi. Ka jahimeeste hinnang valgejänes arvukuse muutustele on enamuses maakondades jätkuvalt negatiivne. Samas näitab nii ruutloenduse jäljeindeksi muutus võrreldes möödunud aastaga kui ka pikema ajaperioodi vältel (rohkuse indeks) Hiiumaal, Järvamaal, Valgamaal ja Viljandimaal tõusutrendi. Arvukuse muutuste sellised põhjused on teadmata. Valgejänes levikuala suurus on jäänud stabiilseks. Arvestades väga väikseks jäänud küttemismahte, võib küttemist tervikuna pidada selle liigi arvukusdünaamikat suunava faktorina väheoluliseks ning järgneval aastal võiks hoida liigi küttemist eelnevate aastatega sarnasel madalal tasemel.

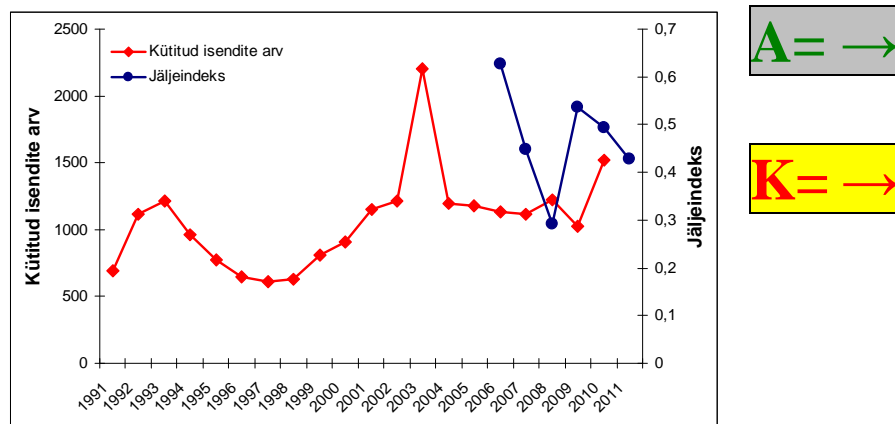

Hunting of Mountain Hare (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in2010.

Relative population density of Mountain Hare (winter-time track index) in2011.

METSNUGIS (*Martes martes*)

Metsnugise küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

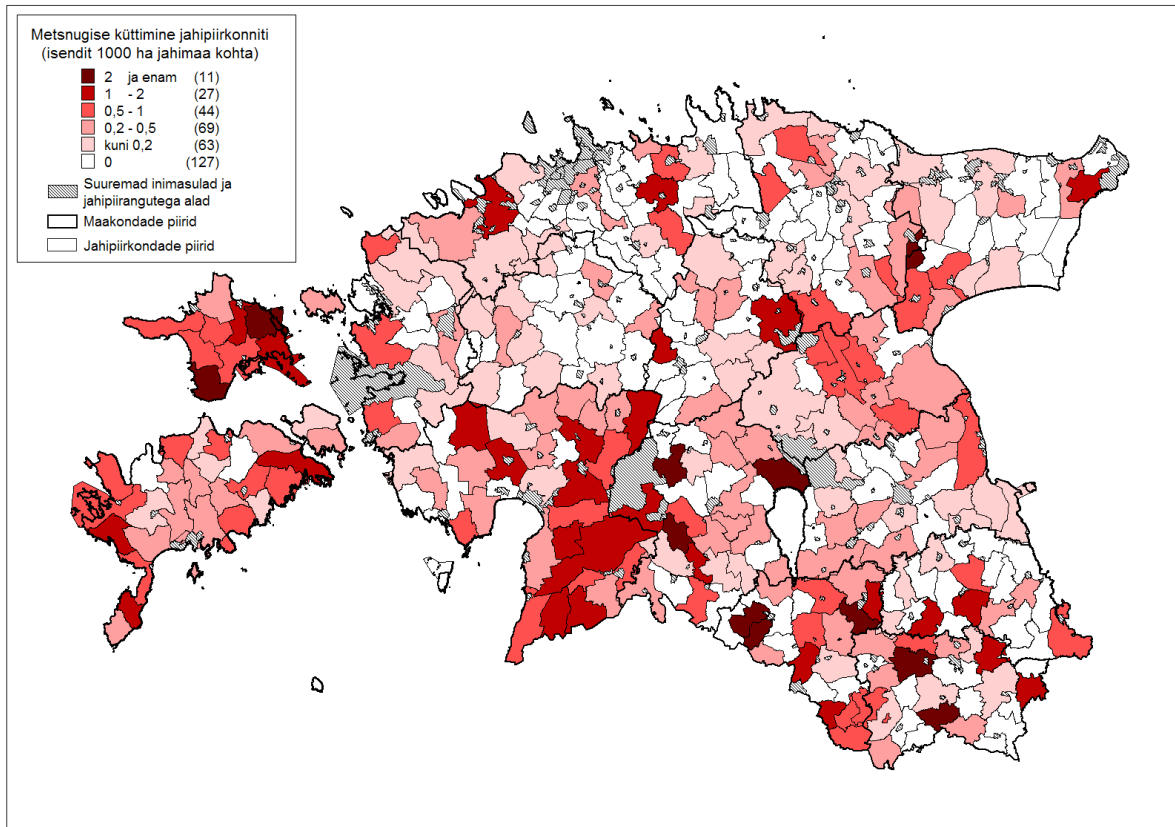
The number of European Pine Marten hunted in 1991 – 2010 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2011.

Metsnugise küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2011. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga. KTK poolne küttimissoovitus 2011. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

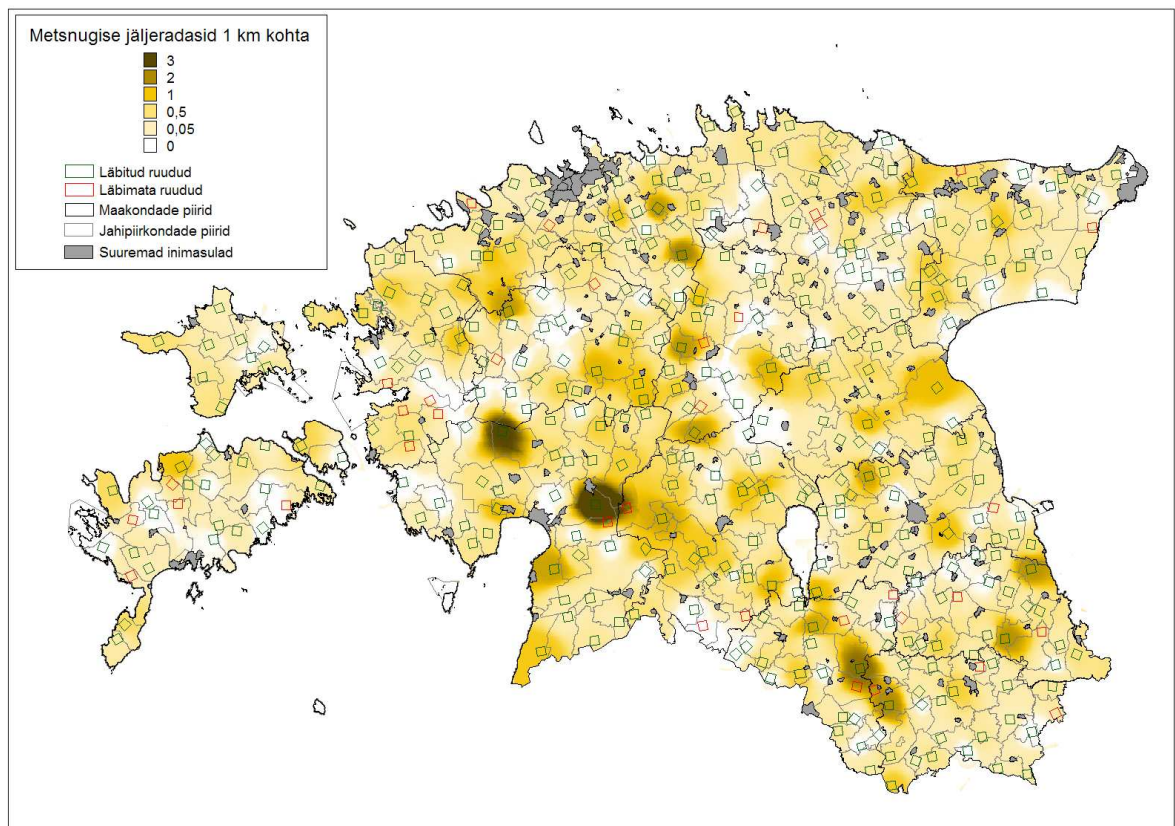
Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2008	2009	2010		2009	2010	2011				
Harjumaa	35	40	75	87,5	0,84	0,41	0,41	-0,8	97,9	+	→
Hiiumaa	107	60	124	106,7	0,65	0,19	0,26	33,5	39,5	=	→
Ida-Virumaa	97	47	53	12,8	0,51	0,60	0,34	-42,4	73,3	+	→/↑
Jõgevamaa	48	29	67	131,0	0,76	0,70	0,42	-39,5	91,2	+	→
Järvamaa	32	12	48	300,0	0,37	0,35	0,44	26,6	120,8	+	→
Läänemaa	55	23	50	117,4	1,26	0,49	0,40	-17,8	50,9	+	→
Lääne-Virumaa	86	91	84	-7,7	0,46	0,48	0,20	-58,2	60,7	+	→
Põlvamaa	50	42	49	16,7	0,37	0,44	0,50	14,4	125,6	+	→/↑
Pärnumaa	163	240	341	42,1	0,58	0,70	0,59	-15,5	105,9	+	→
Raplamaa	34	31	22	-29,0	0,63	0,63	0,43	-31,2	84,1	+	→
Saaremaa	180	138	130	-5,8	0,26	0,22	0,25	13,6	64,0	+	→
Tartumaa	30	47	53	12,8	0,43	0,42	0,54	28,1	86,8	+	→
Valgamaa	106	85	142	67,1	0,16	0,45	0,38	-15,9	146,3	+	→
Viljandimaa	74	69	161	133,3	0,44	0,69	0,69	0,9	165,7	+	→/↑
Võrumaa	128	68	121	77,9	0,55	0,45	0,38	-16,8	73,1	+	→
Kokku (Total)	1225	1022	1520	48,7	0,54	0,49	0,43	-13,4	89,3	+	→

Metsnugise arvukus on viimasel kuuel aastal olnud suhteliselt stabiilne, ruutloendus näitab arvukuse väikest langust viimasesel kolmel aastal. Küttimismahd suurenes võrreldes 2009. aastaga ligi viiendiku võrra, samasugune trend väljendub ka jahimeeste hinnangutes arvukuse muutustele. Seosed nugise peamise saakloomarühma hiirte raske kättesaadavusega viimase kahe aasta talvekuudel, on arvukuse tegelik tõus siiski ebatõenäoline ning küttimise suurenemine on pigem seotud jahimeeste paremate liikumisvõimalustega möödunud talvel ja paranenud olukorraga karusnahaturul. Metsnugise küttimist võiks tuleks eeloleval jahihooajal jätkata eelnevate aastatega samadel põhimõtetel.

Kivinugise leviku ja asustustiheduse kohta on andmeid vähe. Ka ruutloendusel ei ole kivinugist eraldi välja toodud, kuna tema eristamine metsnugisest ei pruugi olla jälgede järgi võimalik. Siiski näitavad küttimisandmed, et kivinugis on levinud kõikidesse mandri-Eesti osadesse. Möödunud hooajal kütiti kivinugiseid kokku 12, 2009 aastal samuti 12, 2008 aastal 20 ja 2007 aastal 2. Vaadeldes viimase kolme aasta metsnugise ja kivinugise küttimismahtude suhet, ei saa väita, et kivinugise levik ja arvukus oleks selle perioodi jooksul suurenenud.

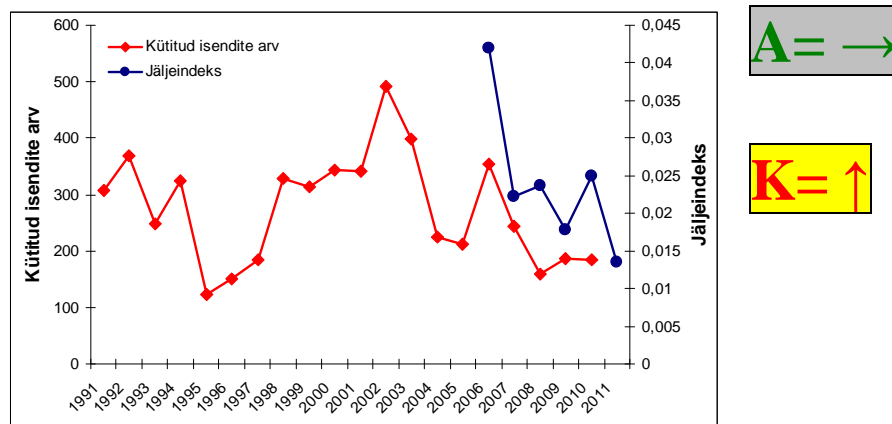

Hunting of Pine Marten (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Relative population density of Pine Marten (winter-time track index) in 2011.

MINK (*Neovison vison*)

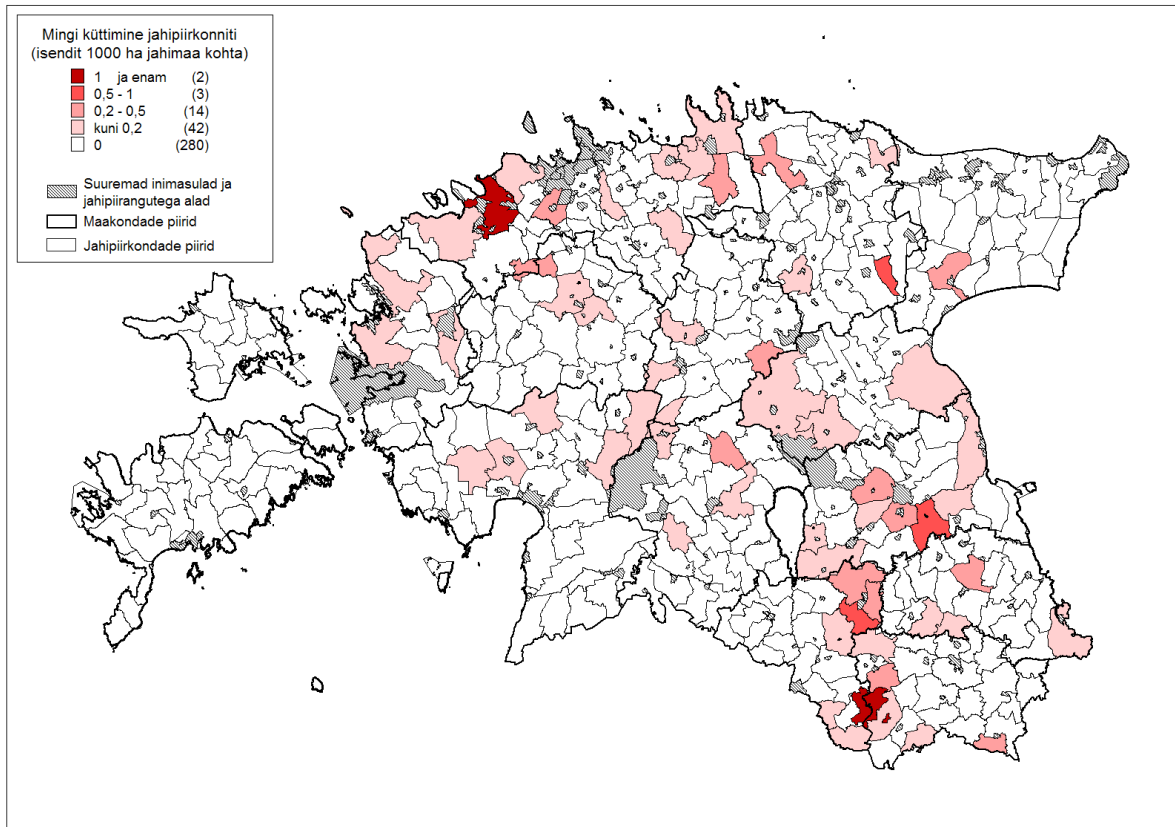
Mingi küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of American Mink hunted in 1991 – 2010 and winter track index (tracks per 1 km) in 2006 - 2011.

Mingi küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2011 aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning KTK poolne küttimissoovitus 2011 aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

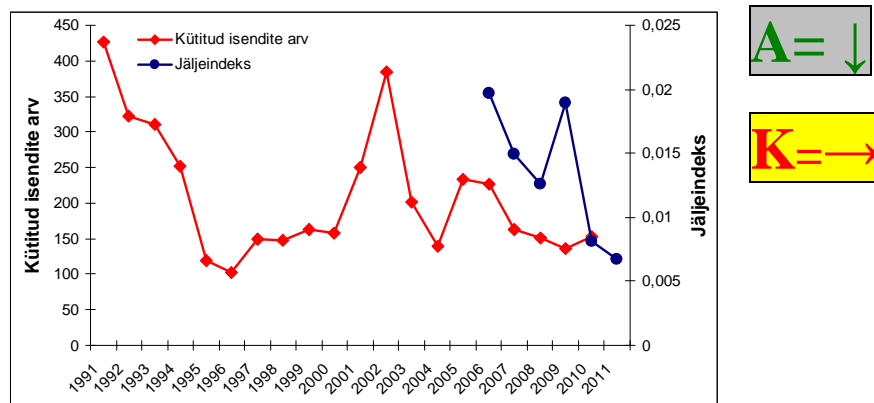
Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance (hunters est)	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2008	2009	2010		2009	2010	2011				
Harjumaa	66	75	59	-21,3	0,016	0,034	0,031	-9,8	121,1	=	↑
Hiiumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000			=	↑
Ida-Virumaa	0	8	3	-62,5	0,007	0,039	0,003	-91,1	8,3	-	↑
Jõgevamaa	6	10	9	-10,0	0,045	0,012	0,044	271,5	113,2	-	↑
Järvamaa	0	0	5		0,009	0,147	0,005	-96,7	9,6	=	↑
Läänemaa	10	8	7	-12,5	0,035	0,004	0,000	-100,0	0,0	=	↑
Lääne-Virumaa	4	6	9	50,0	0,008	0,003	0,003	-6,4	20,6	-	↑
Põlvamaa	7	5	5	0,0	0,014	0,004	0,014	233,9	294,3	=	↑
Pärnumaa	8	6	7	16,7	0,014	0,012	0,012	1,2	51,3	-	↑
Raplamaa	2	1	5	400,0	0,006	0,012	0,016	34,8	131,6	-	↑
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000			=	↑
Tartumaa	15	27	26	-3,7	0,017	0,068	0,018	-73,5	29,7	-	↑
Valgamaa	10	19	30	57,9	0,000	0,004	0,005	12,5	63,2	=	↑
Viljandimaa	21	8	9	12,5	0,018	0,016	0,026	60,5	65,3	-	↑
Võrumaa	9	13	11	-15,4	0,094	0,032	0,012	-62,5	32,7	-	↑
Kokku (Total)	158	186	185	-0,5	0,018	0,025	0,013	-46,0	51,5	-	↑

Nii küttimisstatistika, jahimeeste hinnang arvukuse muutusele kui ka ruutloendus viitavad mingi arvukuse jätkuvale mõõdukale langusele. Ligi neljandik kogu Eesti minkidest on kütitud (kinni püütud) Harjumaalt Keila jahiseltsi maadelt, kus asub Karjaküla karusloomafarm. See viitab selgelt asjaolule, et nimetatud farm turgutab jätkuvalt selle võõrliigi looduslikku asurkonda Eestis, mis on looduskaitsest seisukohast väga halb. Kuna farm ei ole aastate jooksul suutnud tagada farmiloomade loodusesse mittedesarmumist, tuleks selle tegevus lõpetada. Mink on Eestis ebasoovitav võõrliik, mistõttu olenemata asurkonna seisundist mingeid kaitsemeetmeid tema puhul rakendada ei hakata.

Hunting of American Mink (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

TUHKUR (*Mustela putorius*)

Tuhkru küttimine aastatel 1991 – 2010 ning ruutloenduse jäljeindeksi muutused ajavahemikus 2006 – 2011.

The number of European Polecat (*Mustela putorius*) hunted in 1991 – 2009 and winter track index (traks per 1 km) in 2006 - 2010.

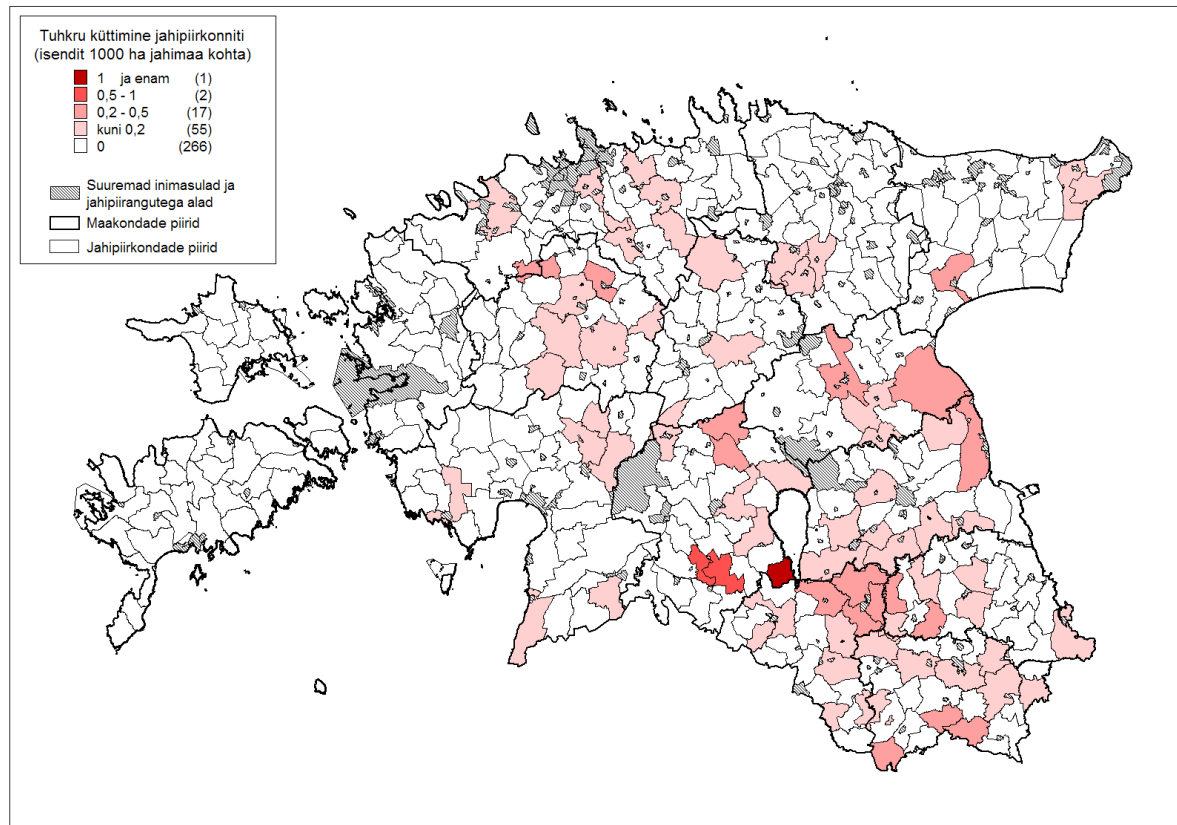
Tuhkru küttimise ja ruutloenduse andmed ning jahimeeste 2011. aasta kevadine hinnang arvukuse muutusele maakonniti võrreldes eelneva aastaga ning KTK poolne küttimissoovitus 2011. aasta jahihooajaks. Küttimismahu ja jäljeindeksi muutus on esitatud protsentides võrreldes eelneva aastaga.

Maakond County	Küttimine Hunting bag			Küttimismahu muutus Change in hunting bag (%)	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)			Jäljeindeksi muutus Change in track index (%)	Rohkuse indeks Index of abundance	Jahimeeste hinnang arvukuse muutusele Change in abundance	Küttimissoovitus Suggestion for quota in 2011
	2008	2009	2010		2009	2010	2011				
Harjumaa	9	3	7	133,3	0,000	0,000	0,000			=	→
Hiiumaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000			-	→
Ida-Virumaa	11	6	6	0,0	0,048	0,025	0,000	-100,0		-	→
Jõgevamaa	43	33	16	-51,5	0,026	0,000	0,000			=	→
Järvamaa	0	1	2		0,000	0,000	0,005			-	→
Läänemaa	5	2	0	-100,0	0,004	0,000	0,000			=	→
Lääne-Virumaa	0	9	5		0,008	0,000	0,000			=	→
Põlvamaa	8	10	10	0,0	0,019	0,008	0,005	-44,3		=	→
Pärnumaa	5	9	9	0,0	0,011	0,000	0,017			-	→
Raplamaa	3	3	13	333,3	0,022	0,004	0,016	303,7		-	→
Saaremaa	0	0	0		0,000	0,000	0,000			=	→
Tartumaa	13	11	17	54,5	0,010	0,003	0,004	3,9		-	→
Valgamaa	12	8	19	137,5	0,014	0,018	0,036	96,3		-	→
Viljandimaa	26	26	33	26,9	0,049	0,045	0,013	-71,6		+	→
Võrumaa	16	15	16	6,7	0,072	0,016	0,004	-75,2		=	→
Kokku	151	136	153	12,5	0,019	0,008	0,007	-17,4	45,0	=	→

Ruutloenduse jäljeindeks järgi on tuhkru arvukuse muutuse hindamine väikese usaldusväärsusega, kuna tuhkru jälgede eristamine mingi omadest on ülimalt raske. Samuti on nii mingi kui ka tuhkru liikumine talvel seotud lumeoludega ja jääoludega veekogude kaldavööndis, mis on mõlema liigi meeliselupaik. Seetõttu saab tuhkru suhtelise arvukuse ja leviku muutusi hinnata jälgides tema ja mingi kütitud isendite suhet. See on olnud viimastel aastatel suhteliselt stabiilne. Kuna tuhkru küttimismaht on tagasihoidlik, ei mängi see tema suremuses olulist rolli ning mingeid küttimispiiranguid lisandama ei peaks.

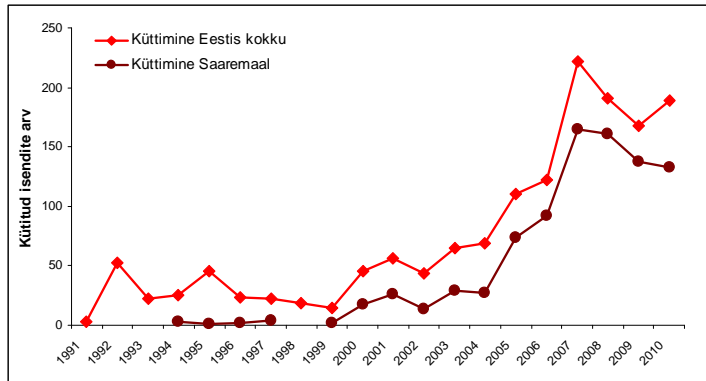
Eetilises mõttes võiksid aga jahimehed suhtuda tuhkruhoopis teisiti, kui minki, kuna tegemist on meie loodusliku liigiga. Lisaks sellele on tuhkur koos metsnugise ja valgejäneseaga Loodusdirektiivi V lisa, ehk siis Euroopa tähtsusega, liik. Kuna mink jagab

tuhkruga sarnaseid elupaiku, kütitaksegi enamus tuhkruid just mingipüüdjate poolt. Kui minke püütakse eluspüügilõksudega, ei oleks sugugi halb, kui kaaspüügina saadud tuhkrud lahti lastaks. Sellega aitaks jahimehed kaasa ühe loodusliku liigi käekäigu paranemisele võõrliigi arvelt, kuna tegemist on ikkagi küllalt suures ulatuses konkureerivate liikidega.

Hunting of European polecat (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

MÄGER (Meles meles)

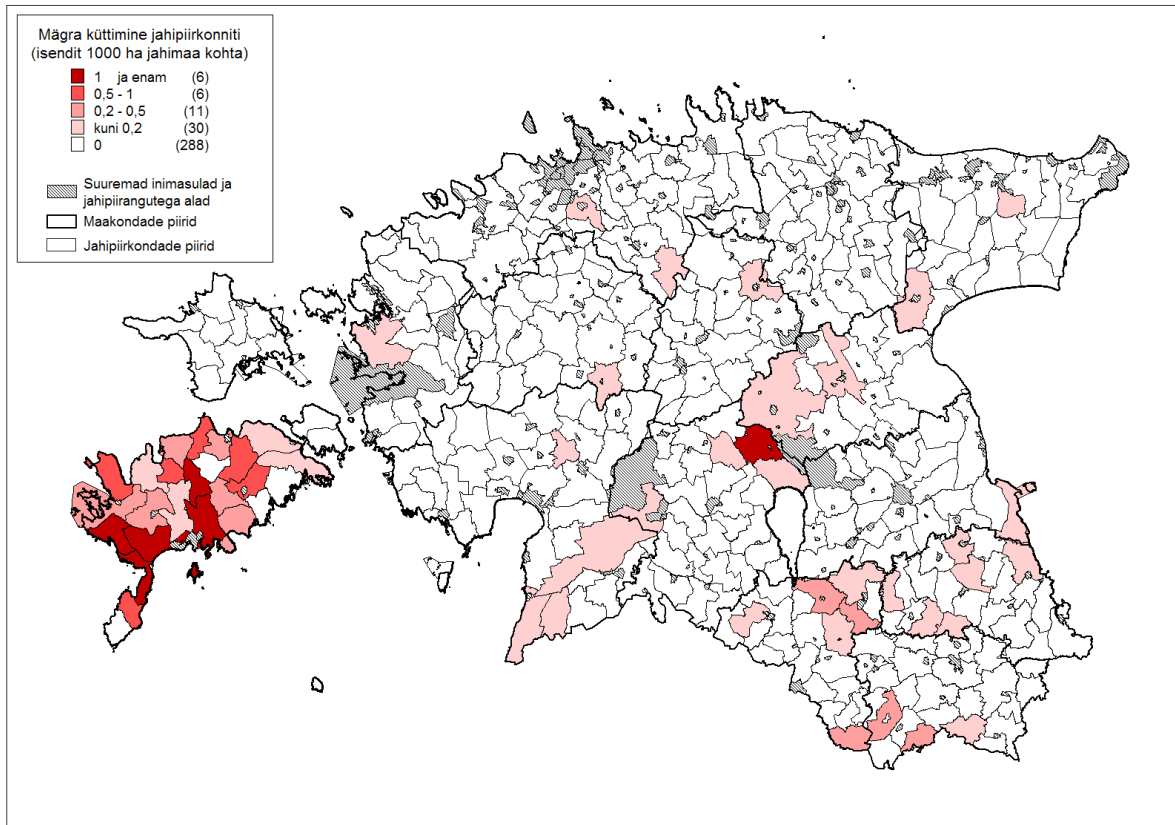
A = ?/↑

K = →

Mägra küttimine Eestis (sealhulgas Saaremaal) ja Saaremaal eraldi aastatel 1991 -2010.

The number of Eurasian Badger huntid in Saaremaa and in Estonia (total including Saaremaa) in 1991 – 2010.

Mäger asustab kogu mandri-Eestit ja Saaremaad, Hiiumaal mäger siiani puudub. Mäger on liik, kelle asurkonna seisundi muutuste kohta meil täpsem info puudub, kuna käigusolevad seiremeetodid tema kohta andmeid ei anna. Samas ei ole meil siiani rakendatud ka liigispetsiifilist mägra seiret, kuid töö selle arendamiseks koos mägralinnakute inventuuriga käib. Küttimisandmete põhjal on mägra arvukus nii Saaremaal, kus ta on arvukas nuhtlusliik, kui ka mandri-Eestis, kus ta on kohati suhteliselt vähearvukas, stabiliseerunud. Jahimeeste hinnangul näitab mägra arvukus tagasihoidlikku suurenemist peaaegu kõikides maakondades. Seetõttu ei ole põhjust viimastel aastatel olnud küttimismahtu ja -tingimusi muuta.

Hunting of Eurasian Badger (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

JAHILINNUD

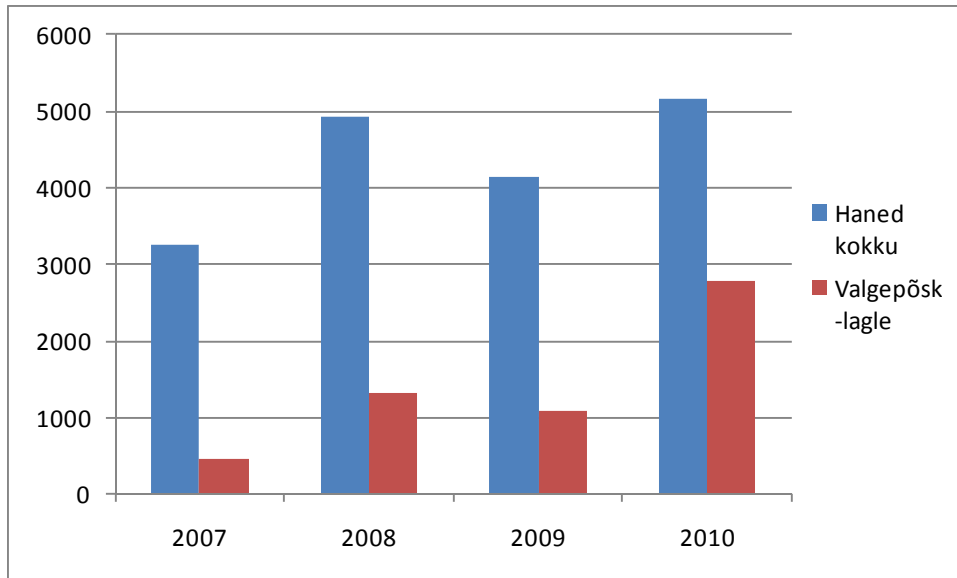
Birds

Jahilindude küttimine Eestis aastatel 2002 – 2010.

Hunting of game birds in Estonia during 2002 - 2010.

Linnuliik	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Rabahani (<i>Anser fabalis</i>)	763	411	484	726	1419	1400	1481	1487	1104
Suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>)	226	77	90	155	448	453	846	559	288
Hallhani (<i>Anser anser</i>)	1128	750	762	837	1529	922	1239	1005	977
Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>)	280	280	292	952	919	462	1324	1085	2778
Kanada lagle (<i>Branta canadensis</i>)	0	2	2	14	84	15	9	17	23
Määramata hani (<i>unspecified geese</i>)	207	138	25	4	39	0	0	0	0
HANED KOKKU Total n of hunted geese	2604	1658	1655	2688	4438	3252	4929	4153	5170
Viupart (<i>Anas penelope</i>)	587	844	1726	1466	1027	1078	761	1255	1454
Rääkspart (<i>Anas strepera</i>)	83	165	341	345	158	164	55	106	161
Piilpart (<i>Anas crecca</i>)	1234	4570	2556	2166	2055	3118	1426	2341	3688
Sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>)	6753	6321	8964	7931	4813	6204	6024	7125	7492
Soopart (<i>Anas acuta</i>)	193	334	769	754	145	364	494	558	678
Rägapart (<i>Anas querquedula</i>)	103	1625	312	311	300	299	151	161	161
Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>)	219	325	458	457	100	226	275	288	270
Punapea-var (<i>Anas ferina</i>)	12	35	34	19	11	6	8	45	41
Tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>)	15	4	7	31	10	43	21	33	25
Merivart (<i>Aythya marila</i>)	44	40	56	45	0	0			
Hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	0	0	0	3	0	0	0	3	0
Aul (<i>Clangula hyemalis</i>)	21	223	205	173	3	7	11	70	10
Mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>)	30	10	68	1	2	1	49	3	1
Sõtka (<i>Bucephala clangula</i>)	75	102	88	43	91	92	94	54	177
Määramata part (<i>unspecified duck</i>)	1831	3063	171	400	399	0	0	0	0
PARDID KOKKU Total n of hunted ducks	11200	17667	15755	14145	9114	12291	9369	12042	14158
Laanepüü (<i>Bonasa bonasia</i>)	93	176	55	170	70	84	57	20	37
Nurmkana (<i>Perdix perdix</i>)	50	96	23	111	32	41	46	13	45
Metskurvits (<i>Scolopax rusticola</i>)	1172	1034	659	750	291	1192	979	976	1475
Tikutaja (<i>Gallinago gallinago</i>)	81	88	49	29	59	7	31	20	107
Kaelustuvi (<i>Columba palumbus</i>)	464	276	398	374	373	300	317	426	802
Kodutuvi (<i>Columba livia f. domestica</i>)	126	793	246	543	117	413	336	606	1075
Hallvares (<i>Corvus corone</i>)	2190	2069	2383	1964	1740	1743	1870	2599	2438
Künnivares (<i>Corvus frugilegus</i>)	28	0	5	8	38	25	28	22	61
Lauk (<i>Fulica atra</i>)	50	97	17	73	47	30	84	50	93
Kormoran (<i>Phalacrocorax carbo</i>)	83	158	127	101	290	345	407	707	594
Kajakas (<i>Larus sp</i>)	45	83	74	162	173	120	233	348	274
Hallrästas (<i>Turdus pilaris</i>)	98	34	73	70	51	43	114	91	66
Faasan (<i>Phasianus colochicus</i>)	1421	1366	1942	651	642	140	56	127	112
Hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>)	1	23	45	39	38	25	55	88	76
Ronk (<i>Corvus corax</i>)	13	2	11	22	244	209	175	243	193

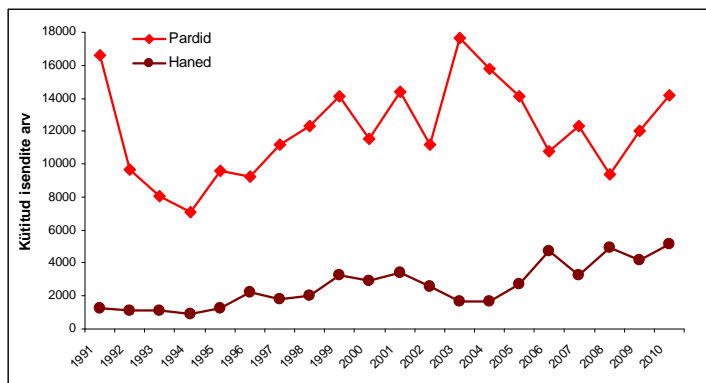
Haneliste küttimine sõltub suurel määral rändeagest ilmastikust, mistõttu võivad erinevate aastate küttimismahud olla kordades erinevad, ega näita hästi arvukuse trende. Möödunud aasta oli partide küttimiseks sobiv. Hanede küttimises paistab jätkuvalt silma valgepõsk-laglede aina suurenev osakaal. Möödunud aastal olid kütitud hanedest üle poole valgepõsk-lagled hoolimata sellest, et teda võib siiani küttida vaid osades merega piirnevates maakondades. Valgepõsk-laglede kevadised ja sügised kahjustused on viimastel aastatel laienenud ka sisemaale ning tema arvukus on kiiresti kasvanud. Seetõttu oleks viimane aeg liigi küttimiseks lubatud piirkonda laiendada kõikidesse maakondadesse, vastasel korral ei ole küttimisstatistikal väärtust nende arvukuse muutuste hindamisel ning mujal kütitud isendid jäävad statistikast välja või väljenduvad teiste haneliikide numbrites.

Hanede (kokku) ja valgepõsk-lagle kütmine aastatel 2007-2010.

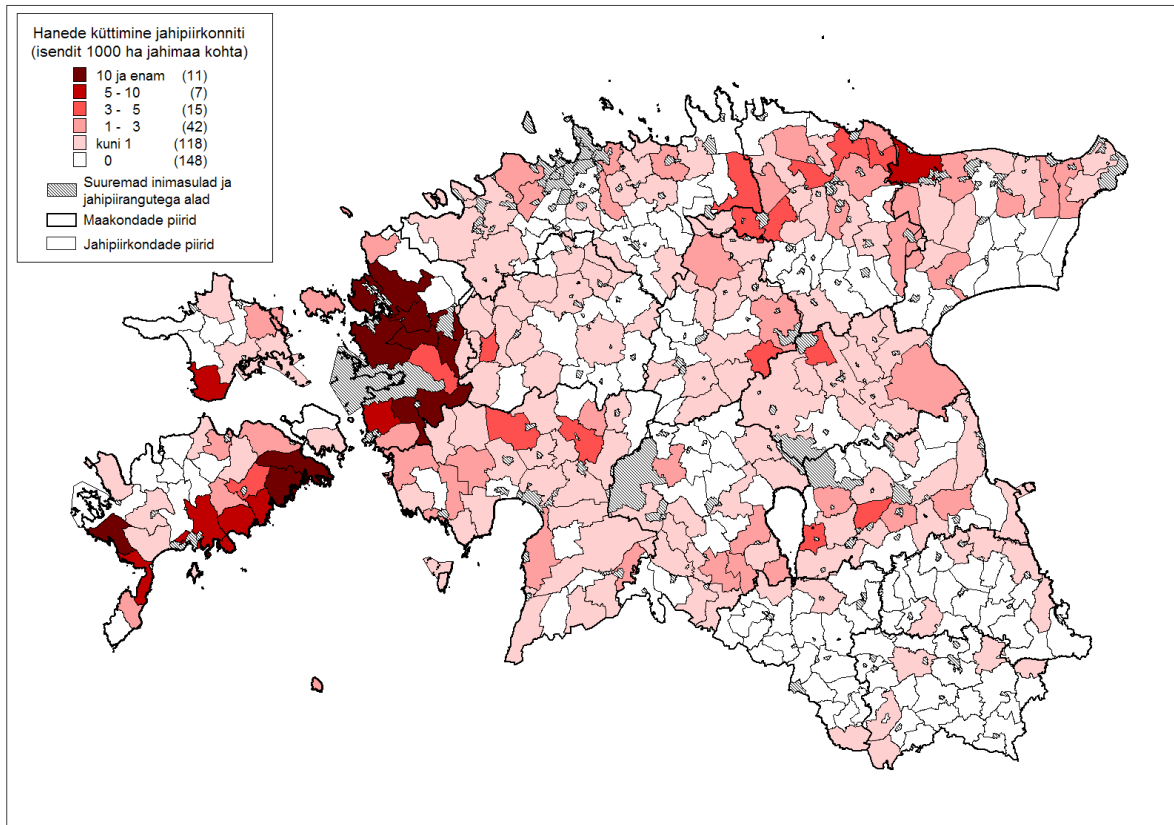
Hunting bag size of geese (in total) and Barnacle Goose (Barnacle leucopsis) in 2007-2010.

Kõiki jahilinde kütatakse meil suhteliselt väikestes kogustes võrreldes nende asurkondade suurusega, mistõttu kütmine neile märkimisväärset mõju ei avalda. Ühegi jahilinnu asurkonna seisund ei ole märkimisväärselt ka halvenenud, seetõttu saab jahimeestele soovitada vaid lindude kütamise jätkamist sarnaselt varasemate aastatega.

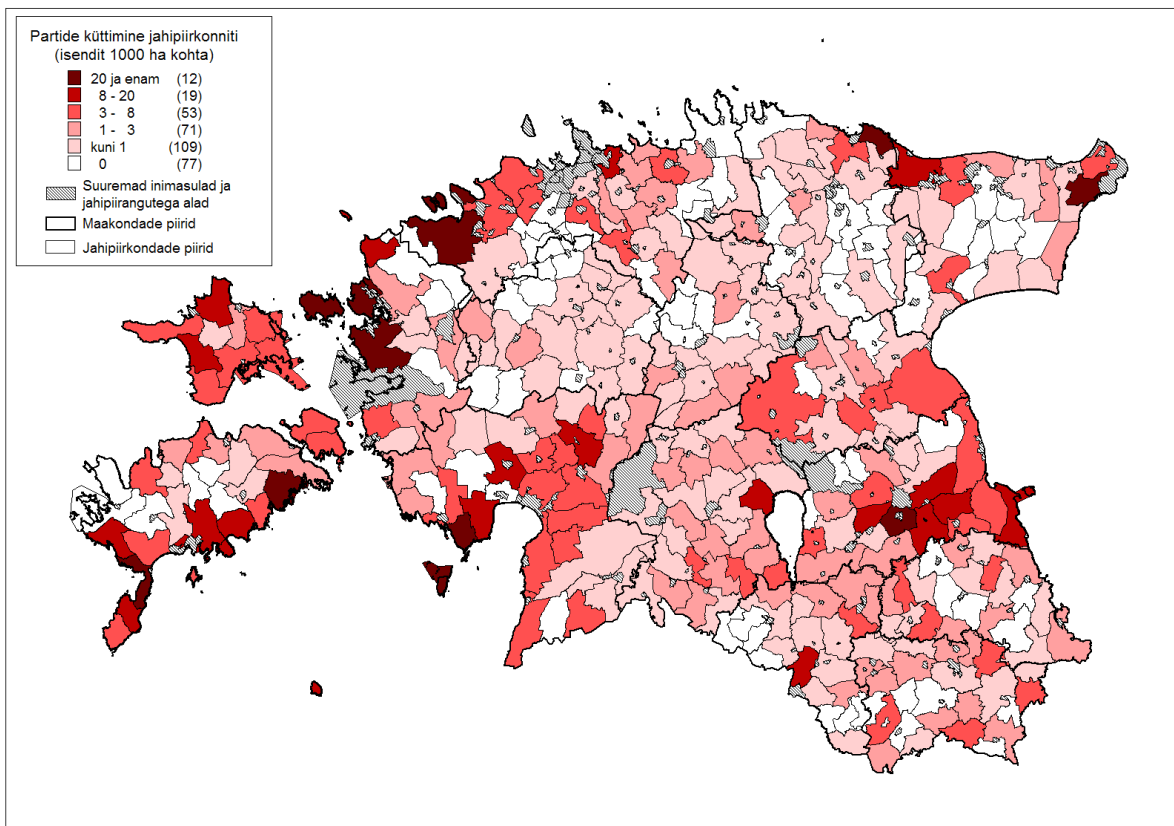

Partide ja hanede kütmine Eestis aastatel 1991 -2010.

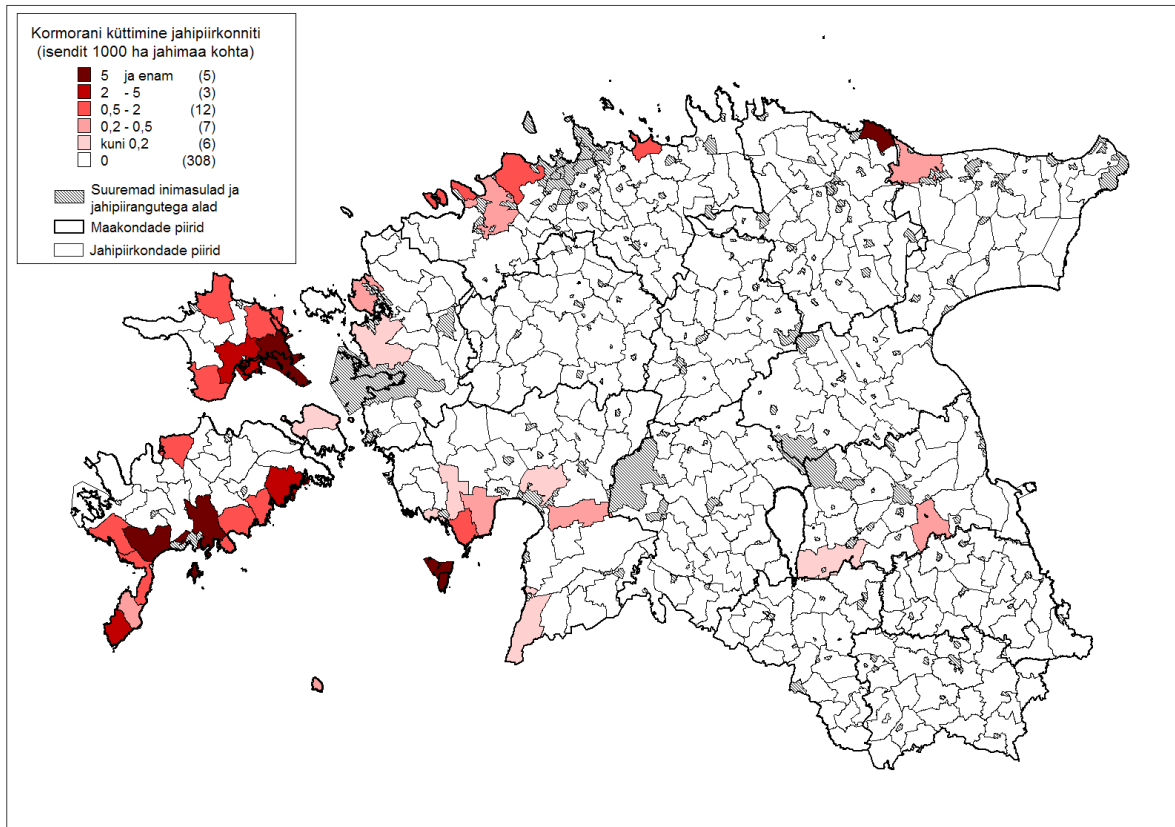
The number of ducks and geese hunted in Estonia in 1991 – 2010.

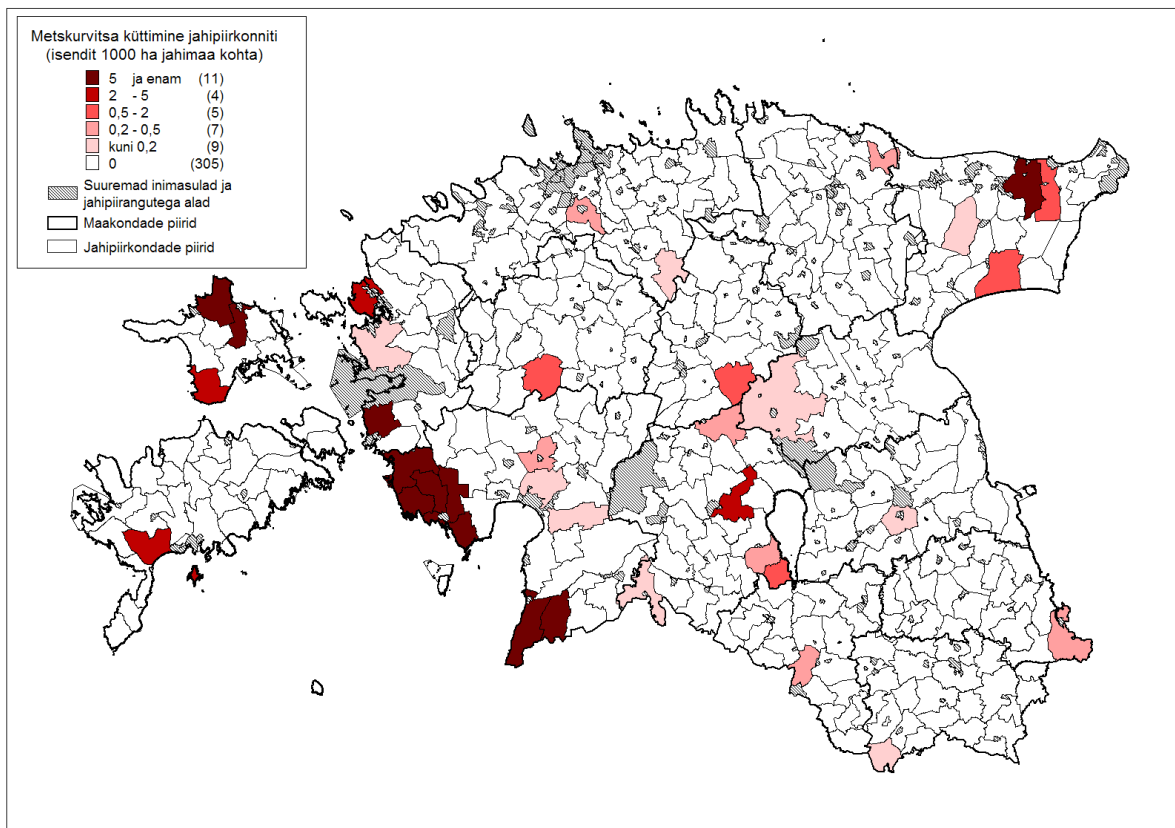
Hunting of geese (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Hunting of ducks (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

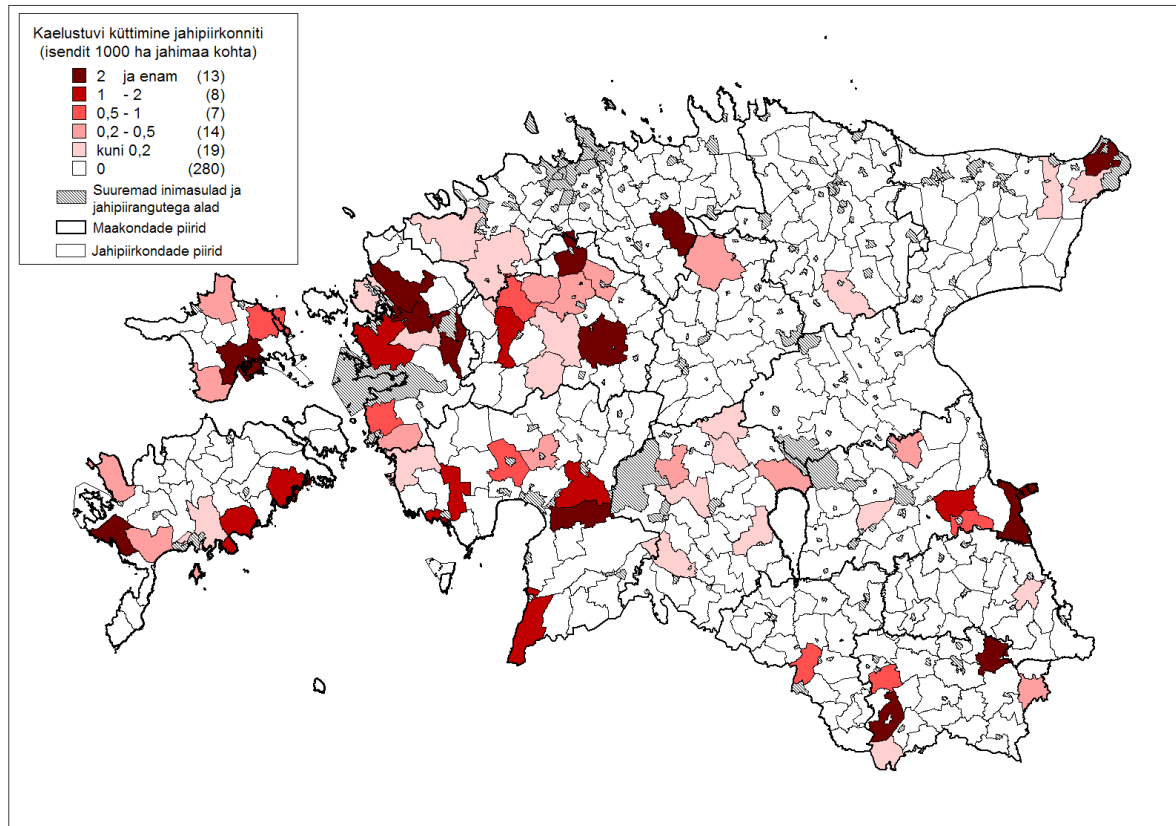

Hunting of Cormorant (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Hunting of Eurasian Woodcock (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

Kaelustuvi ja metskurvitsa kütmine on jahipiirkonniti väga erinev ning väljendab kohaliku küttemishuvi olemasolu, mitte nende liikide levikut. Mõlema liigi kütamise oluline suurenemine võrreldes varasemate aastatega väljendab pigem küttemishuvi, mitte arvukuse kasvu.

Hunting of Wood Pigeon (number of hunted individuals per 1000 ha) in hunting districts in 2010.

KOKKUVÕTE

Seireandmete analüüsi tulemusel võib öelda, et ühegi meie jahiuluki asurkonna seisund ei ole muutunud sedavõrd, et oleks vaja rakendada olulisi muudatusi küttimise korraldamisel. Arvukus on tõusnud punahirvel ja põdral ning on jätkuvalt kõrge kährikul ja metsseal. Samas on arvukus seoses möödunud raskete talvedega olulisel määral langenud metskitsel. Hundi ja karu arvukus on stabiilne ning ilvese arvukus on langemas.

Asurkonna sooline-vanuseline struktuur on pikaajalise valikulise küttimise tagajärjel jätkuvalt erinev looduslikust seisundist metsseal. Hetkel on kultide osakaal asurkonnas väike ning nende keskmine vanus madal, samas kui emaseid on ebaproportsionaalselt palju. Vältimaks asurkonna struktuuri jätkuvat halvenemist, oleks vaja suuremat tähelepanu pöörata emaste sigade küttimisele ning piirata karjast eraldi elavate kultide ehk siis üksikute sigade laskmist. Emiste valikulist küttimist on kõige sobivam teha nende kesikueas.

Põdra asurkonna majandamisel peaks paremini kinni pidama soovitatavast küttimisstruktuurist, mis on paljudes maakondades liigselt kaldu pullide poole. Teisalt tuleks hoiduda ka lehmade osa liigest üleekspluateerimisest, sest see võib kaasa tuua ebasoovitavaid muutusi liigile omastes produktsiooniparameetrites sh järglaste soolises jaotumuses.

Kõik jahipiirkonnad peaksid üritama küttida kõiki ulukeid sellises soolis-vanuselises vahekorras, mis säilitaks asurkonna struktuuri võimalikult lähedasena looduslikule. Ühe või teise soo või vanusegrupi eelistatud küttimine võib lühiajaliselt anda mingi soovitud efekti (suurem juurdekasv, suuremad trofeed vms), kuid viib pikemas perspektiivis asurkonna mandumisele. Mõistlikul määral valikuline küttimine on täiesti aktsepteeritav, kuid äärmuslik valikulise küttimise propageerimine on lühinägelik ning selline tegevus ei ole tugeva ja terve asurkonna pikaajalise säilitamise huvides.

Autorid tänavad veelkord kõiki seirematerjali kogujaid ning soovivad kõigile jahimeestele edu käimasoleval jahihooajal.

SUMMARY

Current report gives an overview of statuses and trends of all mammal game species and recommendations for hunters for ongoing hunting season.

The evaluation of population statuses and trends are mainly based on analyzed data collected using following methods:

1. Bag statistics where hunters are obliged to report the numbers of all hunted games by hunting districts including sex and age group for big games (ungulates and large carnivores).
2. Snow-track counts on permanent transects all over Estonia (347 transects in total length of 4193 km in 2011) giving a track index (tracks per 1 km) as a result. Index of abundance based on track index indicating difference between current year (2011) track index and average of previous five years (2006 – 2010, given value of 100). Index value over 100 indicates increase and index value under 100 indicates decrease.
3. Mapping of sight and track observations of Large Carnivores all over Estonia giving a number, location and size of reproductive units as a result.
4. Observations of ungulates made by hunters all over Estonia giving an age and sex structure of populations as a result.
5. Aging and estimating the reproductive status of hunted large carnivores, moose and red deer based on samples collected from the hunted individuals.
6. Hunter's estimations of population numbers or trends.
7. Field expertise of livestock and bee farming damage cases made by large carnivores and estimation the level of forest damage made by moose in sample plots of pine plantations.

Due to extraordinary snow conditions in last two winters the track indexes are not usable to follow trends of species like Roe Deer, Wild Boar, Red Deer and Raccoon Dog, as their movements were strongly suppressed.

All of the mammal game species are in favorable status allowing to continue regular harvest. The abundance of Red Deer and Moose are in increase and the populations of Wild Boar and Raccoon Dog remained overabundant. Therefore, we recommend to intensify the hunting on them. Due to last two harsh winters the number of Roe Deer has been

decreased remarkably as well as hunting on it. Populations of Brown Bear and Wolf are quite stable and the quotas established by state would be most probably similar as it in last year. Lynx number show a decrease and the quota should follow it. For all the other games the hunting can remain at the same level as in previous hunting season.

As a result of selective hunting of Wild Boar (where single individuals (males) are preferred compared to adult females) the proportion of older males in population has decreased. Therefore to improve the population sex and age structure we suggest decrease hunting of single individuals and increase hunting of females (yearlings) from the sounders. To avoid the probable negative impacts of selective harvest on wild animal populations in future, authors recommend hunters to harvest games more or less at the same natural age and sex structure as in the population.